

ANNA IDSTRÖM

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON 2013–2016 ITSEARVIOINTIKYSELYN TULOKSET

2

TUTKIMUSKATSAUKSIA 2017

Helsingin kaupunki
Tietokeskus

**TIEDUSTELUT
FÖRFRÅGNINGAR
INQUIRIES**

Anna Idström, p. – tel. 09 310 36526
etunimi.sukunimi@hel.fi

**JULKAISIJA
UTGIVARE
PUBLISHER**

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

**OSOITE
ADRESS
ADDRESS**

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarencatu 18–20 A)
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
(Broholmmsgatan 18–20 A)
P.O.Box 5500, FI-00099 City of Helsinki
Finland (Siltasaarencatu 18–20 A)

**PUHELIN
TELEFON
TELEPHONE**

09 310 1612

**INTERNET
WWW.HELV.FI/TIETOKESKUS/**

**TILAUKSET, JAKELU
BESTÄLLNINGAR, DISTRIBUTION
ORDERS, DISTRIBUTION**

p. – tel. 09 310 36293
tietokeskus.tilaukset@hel.fi

**TIETOKESKUKSEN KIRJASTO
FAKTACENTRALENS BIBLIOTEK
CITY OF HELSINKI URBAN FACTS LIBRARY**

Siltasaarencatu 18-20 A
Broholmmsgatan 18-20 A
p. - tel. 358 9 310 36377
tietokeskus.kirjasto@hel.fi

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON 2013–2016 ITSEARVIOINTIKYSELYN TULOKSET

ANNA IDSTRÖM

TUTKIMUSKATSAUKSIA
FORSKNINGSRAPPORTER
STUDY REPORTS

2017:2

KÄÄNNÖKSET
ÖVERSÄTTNING
TRANSLATIONS
Magnus Gräsbeck

KUVIOT JATAITTO
FIGURER OCH LAYOUT
GRAPHS AND LAYOUT
Lotta Haglund

KANSI
OMSLAG
COVER
Tarja Sundström-Alku
Kuva - Foto - Photo:
Helsingin kaupungin aineistopankki/
Seppo Laakso

PAINO
TRYCKERI
PRINT
Edita Prima Oy, Helsinki 2017

PAINETTU
ISSN 1455-7266
ISBN 978-952-331-275-3

VERKOSSA
ISSN 1796-7236
ISBN 978-952-331-276-0

SISÄLLYS

Esipuhe	5
Förord	6
Preface	7
Johdanto	9
Kyselyn tulokset	12
Valtuustotyöskentelyn toimintaedellytykset ja valtuutettujen vaikutusmahdollisuudet	12
Valtuuston vaikutusmahdollisuudet koetaan aiempaa paremmiksi	12
Johtajistolla hyvät vaikutusmahdollisuudet, asukkailla huonot	14
Lasten päivähoitoon helpompi vaikuttaa kuin työllisyyteen	17
Valtuutetuilla hyvät tiedolliset valmiudet, valmistelun läpinäkyvyydessä koetaan puutteita.....	24
Tiedotusvälineet merkittävin tietolähde valtuutetuille.....	26
Valtuuston toimintakulttuuri ja yhteistyön muodot	27
Valtuustoryhmien palaverit tärkein toimintamuoto	27
Valtuustotyö sallii keskustelun hyvin, faktaperusteisuudesta ollaan montaa mieltä	30
Strategia ohjaa päätöksentekoa, mutta yhteiset pelisäännöt eivät ole selvät kaikille	33
Viranhaltijavalmistelulle ruusuja ja risuja	35
Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista huolehtiminen jakaa mielipiteitä.....	38
Osallisuus- ja vuorovaikutusmalli ja johtamisjärjestelmä uudistus valtuustokauden erityiskysymyksinä	40
Uuteen osallisuus- ja vuorovaikutusmalliin kohdistuu toiveita ja epäilyjä	40
Johtamisjärjestelmä uudistuksen valmistelusta erilaisia näkemyksiä	42
Arvioita valtuuston onnistumisista ja epäonnistumisista sekä keskenjääneistä asioista	44
Valtuustokauden strategiaohjelman tavoitteiden toteutumiseen ollaan tyytyväisiä.....	44
Onnistumiset ja epäonnistumiset valtuustokaudella 2013–2016	45
Valtuustokaudella 2013–2016 kesken jääneet asiat.....	49

Ohjeita ja evästystä tulevalle valtuustolle	50
Tulevan valtuustokauden tärkeimmät asiat	50
Ideoita valtuutettujen ja valtuuston työskentelyedellytysten parantamiseksi.....	52
Muita mielipiteitä valtuutetun ja valtuuston työstä.....	54
Lopuksi	56
Sammandrag	58
Summary	60
Lähteet	62
LIITE 1	63

ESIPUHE

Kaupunginvaltuusto on Helsingin korkein päättävä elin, jonka käsittelyyn tulevat monet kaupunkilaisten arkeen ja kaupunkikehitykseen liittyvistä tärkeistä asioista. Päättymässä olevan valtuustokauden 2013–2016 aikana kaupunginvaltuutettujen päätettävänä on ollut muun muassa talouden tasapainottamiseen, Helsingin uuden yleiskaavan hyväksymiseen, Guggenheim-museon perustamiseen, subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen ja Helsingin kaupungin johtamisjärjestelmäuudistukseen liittyviä isoja kysymyksiä. Monissa asioissa päätökset eivät ole olleet helppoja ja niistä on keskusteltu vilkkaasti.

Tämä tutkimuskatsaus tuo esille valtuutettujen kokemuksia Helsingin kaupunginvaltuuston työskentelykulttuurista, toimintatavoista, vaikutusmahdollisuuksista sekä viranhaltijavalmistelusta kuluneella valtuustokaudella. Tutkimus on jatkumoa valtuustokausittain toistettavalle, nyt jo viidettä kertaa toteutetulle, valtuuston itsearviointikyselylle, jolla on kerätty arvokasta seurantatietoa Helsingin kaupunginvaltuuston toiminnasta ja valtuustotyöskentelyn edellytyksistä.

Tulokset osoittavat monia onnistumisia, mutta nostavat esiin myös kehittämistarpeita muun muassa valtuutettujen ajankäyttöön, vaikutusmahdollisuuksiin, valmistelun läpinäkyvyyteen ja kaupunkilaisten osallisuuteen liittyen. Kuntavaalitulosten ratkettua ja uuden valtuuston aloittaessa toimintaansa näihin kehittämistarpeisiin on hyvä kiinnittää huomiota, jotta valtuuston vaikutusmahdollisuuksia ja työskentelyn edellytyksiä voitaisiin jatkossa entisestään parantaa.

Helsingissä huhtikuussa 2017

Katja Vilkama
tutkimuspäällikkö

FÖRORD

Stadsfullmäktige är Helsingfors stads högsta beslutande organ, och behandlar många viktiga ärenden kring stadsbornas vardag och stadens utveckling. Under den gångna fullmäktigeperioden 2013–2016 har fullmäktiges ledamöter ställts inför stora beslut om bland annat balanserandet av stadens ekonomi, godkännande av en ny generalplan för Helsingfors, eventuellt byggande av ett Guggenheimmuseum, subjektiv rätt till barndagvård samt reformerandet av Helsingfors stads styrning och administration. I många fall har besluten inte varit lätta, och de har debatterats livligt i fullmäktige.

Föreliggande forskningsöversikt för fram hur fullmäktigledamöterna själva upplevt fullmäktigförsamlingens arbetskultur, tillvägagångssätt och påverkningsmöjligheter samt tjänstemannaberedandet under den gångna fullmäktigeperioden. Översikten är en fortsättning på en självvärderingsenkät som ledamöterna fått besvara varje fullmäktigeperiod, nu för femte gången redan, och som givit viktig kunskap om Helsingfors stadsfullmäktiges verksamhet och om förutsättningarna för fullmäktigarbetet.

Rönen pekar på många framgångar, men för också fram sådant som borde utvecklas då det gäller bland annat ledamöternas tidsanvändning och påverkningsmöjligheter, beredningsarbetets transparens, och stadsbornas delaktighet. När valresultatet blivit klart och den nya fullmäktigförsamlingen inleder sin verksamhet är det en god tanke att begrunda dessa utvecklingsbehov, för att ytterligare kunna förbättra fullmäktiges påverkningsmöjligheter och verksamhetsförutsättningar.

Helsingfors i april 2017

Katja Vilkama
forskningschef

PREFACE

The City Council is the highest decision-making authority of the City of Helsinki, handling many important matters of residents' everyday life and urban development. During the Council term of office 2013–2016 now reaching the end, councillors have faced major decisions on matters such as balancing the city's economy, approving a new master plan for the city, whether or not to have a Guggenheim museum built, the subjective right to child day care and the reform of the City of Helsinki's governance and administration. In many cases, decisions have not been easy, and debate in the Council has been lively.

The present study report presents how councillors themselves have experienced the Council's working culture, procedures, means of influencing, and the administrative preparation of decisions during the ending Council term. The report is a sequel to a self-assessment survey that councillors have had the opportunity to answer every Council term – now for the fifth time – and that has yielded important information about the work of the Helsinki City Council and about the working conditions of the Council.

Findings point at many successes, but they also bring up matters that need to be developed in terms of time use of councillors, their means of influencing, the transparency of administrative decision preparation, and resident inclusion. When eventually election results are ready and the new Council gets down to work, it is a good idea to look at these development needs so as to be even better able to improve the Council's means of influencing and the conditions for successful council work.

Helsinki, April 2017

Katja Vilkama
Research Director

JOHDANTO

Helsingin kaupunginvaltuuston jäsenille lähetettiin joulukuussa 2016 valtuustotyöskentelyn onnistumiseen liittyvä itsearviointikysely. Tässä kyselyssä valtuutettuja pyydettiin arvioimaan kokemuksiaan sekä valtuutettuna työskentelystä että kaupunginvaltuuston toiminnasta kunnallispoliittisessa päätöksenteossa valtuustokaudella 2013–2016. Kyselyn kautta saatiin arvokasta tietoa muun muassa valtuutettujen ja valtuuston vaikuttamiskokemuksista sekä eri toimintatapojen merkittävydestä päätöksenteossa.

Helsingin kaupunki on toteuttanut vastaavanlaisen tutkimuksen vuosina 2000, 2004, 2008 ja 2012 (ks. Bäcklund 2001, 2004, 2008; Lahti & Laine 2013). Tässä tutkimuksessa käytetty kyselylomake vastaa aiempia kyselylomakkeita niiden kysymysten osalta, joiden kohdalla on haluttu seurata valtuustovaikuttamisen kehityskulkuja ja muutoksia vuosien saatossa. Kyselyn tuloksia voidaan näin ollen käyttää pohjana pohdittaessa valtuustotyöskentelyn kehittämistä. Osa kysymyksistä on suunniteltu juuri tätä valtuustokautta ajatellen. Niiden avulla päästään tarkastelemaan valtuutettujen kokemuksia tällä kaudella ratkaistaviksi tulleiden kysymysten käsittelystä kunnallisessa päätöksenteossa.

Kysely lähetettiin sähköpostitse kaikille Helsingin kaupunginvaltuuston 85 varsinaiselle jäsenelle sekä heidän varavaltuutetuilleen. Kyselyyn vastattiin sähköisesti Digium-sovelluksen kautta. Vastauksia saatiin yhteensä 45. Joka kolmas varsinainen valtuutettu vastasi kyselyyn, ja lisäksi osa varavaltuutetuista (kuvio 1). Näin ollen tuloksia voitaneen pitää selkeästi suuntaa antavina valtuustotyöskentelyn nykytilasta. Oletukselle tulosten kohtuullisesta luotettavuudesta antaa taustatukea myös se, ettei vastauksissa ollut silmiinpistäviä eroja vuonna 2012 suoritettuun kyselyyn verrattuna – esimerkiksi arviot eri tahojen vaikuttavuudesta ja eri toimintatapojen tehokkuudesta näyttävät pysyneen pitkälti samoina. Vertailun vuoksi todettakoon, että edelliseen valtuustokyselyyn (2012) vastasi 57 valtuutettua, vuonna 2004 suoritettuun valtuustokyselyyn vastasi 46 valtuutettua ja sitä edeltävällä kerralla (vuonna 2000) palautettiin 56 lomaketta. Vastausprosentti oli siis varsin odotuksen mukainen, vaikkakin hieman toivottua alhaisempi. Yksi tämänkertaisen kyselyn alhaisen vastausprosentin syy voi olla se, että kysely osui kiireiseen joulun aikaan. Tästä syystä kyselyn vastausaikaa pidennettiin 18.1.2017 asti.

Muutamit vastaajat eivät vastanneet kaikkiin kysymyksiin, mikä heikentää vähäisessä määrin tulosten tarkkuutta. Miehiltä saatiin hieman enemmän vastauksia kuin naisilta (kuvio 2), mutta tämä vastaa likimäärin miesten ja naisten suhteellisia osuuksia valtuustossa, joten naiset ja miehet vastasivat kyselyyn suunnilleen yhtä aktiivisesti. Vastaajissa oli eniten yli 60-vuotiaita (43 %), noin neljännes oli 31–40-vuotiaita (24 %) ja loput olivat neli- tai viisikymppisiä (kuvio 3).

Puolueiden vastausaktiivisuudessa oli huomattavia eroja sekä määrällisesti että suhteessa puolueyhmän kokoon. Eniten vastauksia saatiin kaupunginvaltuuston suurimmilta puolueilta, kokoomuksesta ja vihreiltä. Suhteellisesti aktiivisimmin vastasivat pienemmät puolueet. Perussuomalaisilta, kristillisdemokraateilta ja Suomen kommunistiselta puolueelta vastauksia saatiin samassa suhteessa kuin puolueilla on valtuustopaikkoja (kuvio 4). Kaksi vastaajaa ei ilmoittanut puoluetastaansa. Kyselyn tuloksia ei esitetä puoluetustan mukaan tarkasteltuna, jotta yksittäiset vastaajat eivät olisi raportista tunnistettavissa.

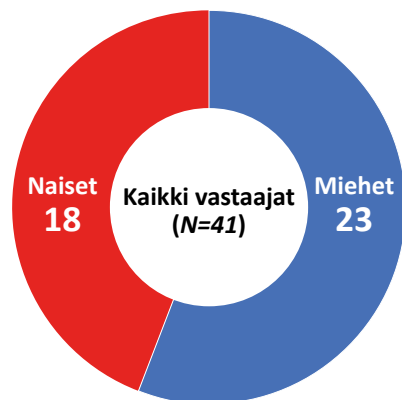
Kysely sisälsi yhteensä 28 kysymystä (liite 1). Näistä useimmat olivat monivalintakysymyksiä, joiden jälkeen oli mahdollisuus kommentoida aihetta vapaasti. Lisäksi lomakkeessa oli erillisiä avokysymyksiä. Käytetty kysymyslomake mukailee soveltuvilta osin Suomen

Kuntaliiton lomakemallia¹. Lomakkeen alkuosan kysymykset vastasivat sisällöltään edellisten valtuustokausien itsearviointilomakkeiden kysymyksiä, joten niiden avulla voidaan tarkastella pitkän aikavälin muutoksia. Kyselyn loppuosan kysymykset oli suunniteltu palvelemaan tämänhetkisiä tutkimustarpeita. Tällä kertaa haluttiin kysyä erityisesti johtamisjärjestelmän muutoksen valmistelusta, koska se on ollut tärkeä asia kuluneella valtuustokaudella.

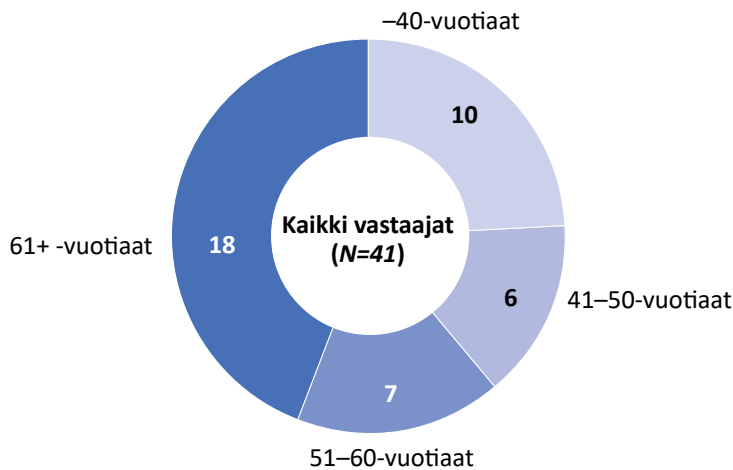
Kuvio 1. Kyselyyn vastanneet valtuutetut ja varavaltuutetut

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma

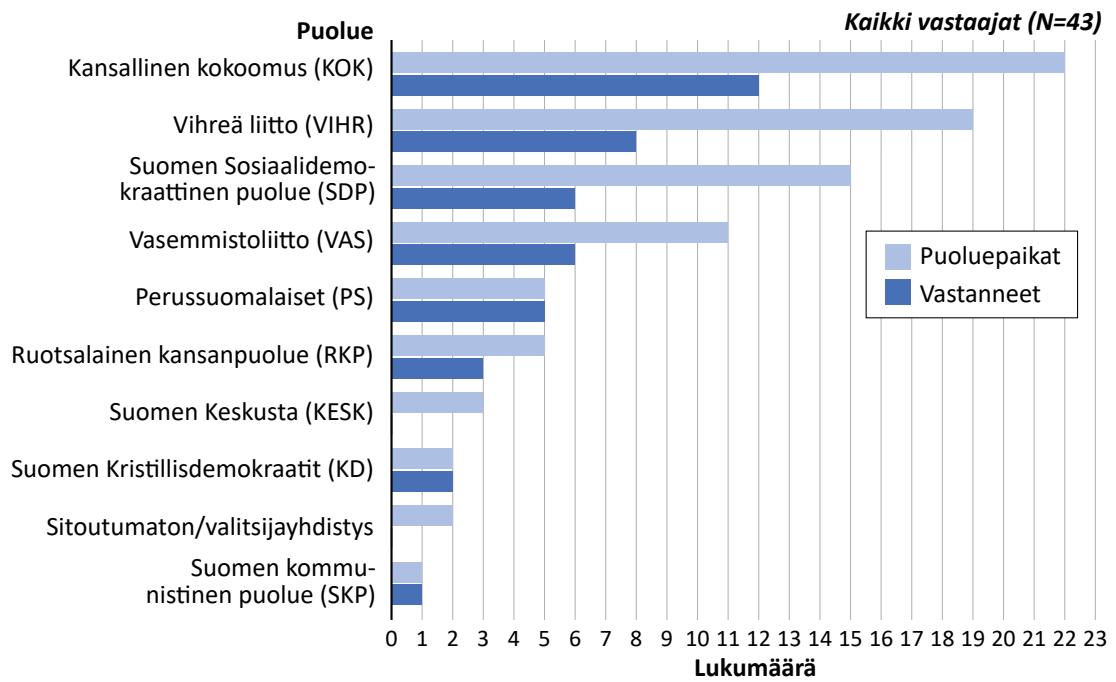

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma

¹ <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/demokratia/demokratia/Valtuustokehittaminen/Sivut/default.aspx>

Kuvio 4. Kyselyyn määräaikaan mennessä vastanneiden puoluetusta ja puolueyhmän koko valtuustossa (kaksi vastaajaa ei ilmoittanut puoluetustaansa)

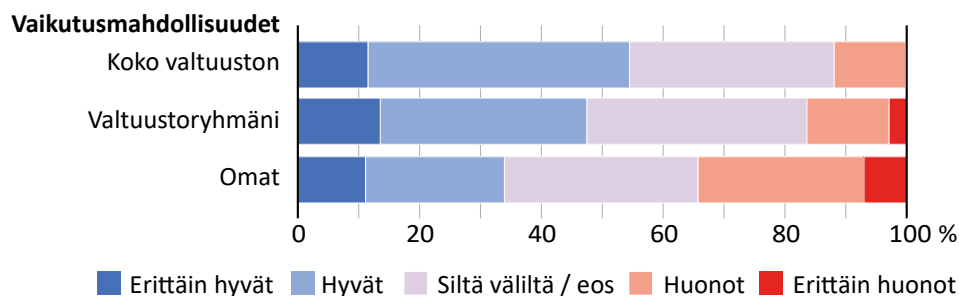
KYSELYN TULOKSET

Valtuustotyöskentelyn toimintaedellytykset ja valtuutettujen vaikutusmahdollisuudet

Valtuuston vaikutusmahdollisuudet koetaan aiempaa paremmiksi

Valtuutettuja pyydettiin arvioimaan oman valtuustoryhmänsä vaikutusmahdollisuuksia, omia vaikutusmahdollisuuksiaan sekä koko valtuuston vaikutusmahdollisuuksia. Omat vaikutusmahdollisuudet näyttäytyvät näistä heikoimpina: joka kolmas valtuutettu kokee omat vaikutusmahdollisuutensa huonoina tai erittäin huonoina (kuvio 5). Toisaalta yhtä suuri osuus vastaajista piti omia vaikutusmahdollisuuksiaan hyvinä tai erittäin hyvinä. Loput kokivat tilanteen olevan ”siltä väliltä”. Oman valtuustoryhmän vaikutusmahdollisuuksia piti hyvinä tai erittäin hyvinä 49 % vastaajista, huonoina tai erittäin huonoina 16 %. Koko valtuuston vaikutusmahdollisuuksia piti hyvinä tai erittäin hyvinä 56 % vastanneista. Huonoina niitä piti viisi valtuutettua, mutta kukaan ei pitänyt niitä erittäin huonoina. Vaikutusmahdollisuudet koetaan siis sitä paremmaksi, mitä suuremmasta ryhmästä on kyse.

Kuvio 5. Valtuuston ja valtuutettujen vaikutusmahdollisuudet

Annettujen kysymysvaihtoehtojen lisäksi vastaajien oli mahdollista tuoda esille muita mielipiteitä tai kommentteja kysymykseen liittyen. Avovastauksissa korostuivat näkemykset, joissa valtuuston vaikutusmahdollisuudet koettiin toivottua heikommiksi. Esimerkiksi **virkamiesten vallankäyttö** sai risuja useammaltakin valtuutetulta. Eräs vastaaja kommentoi: ”Olen ollut hämilläni siitä kuinka monta kertaa virkamiesjohto on kävellyt poliittisten päätösten yli, esimerkiksi koskien budjettineuvotteluiden tuloksia.” Toinen muotoili: ”Usein hyvät vaikutusmahdollisuudet etenkin niihin asioihin, jotka tulevat valtuustoon asti. Toisaalta paljon vallankäyttöä tapahtuu virkamiestasolla.” Kolmas jatkoi samaan tapaan: ”kehysbudjetointi ja budjettisopu syövät valtuutetun vaikutusmahdollisuuksia ja virkamiesten vastahakoisuus valtuuston”.

Johtamisjärjestelmän muutoksen valmistelu mainittiin useissa vastauksissa esimerkkinä asiasta, jossa valtuuston vaikutusmahdollisuudet oli koettu erityisen huonoksi: ”Pieni

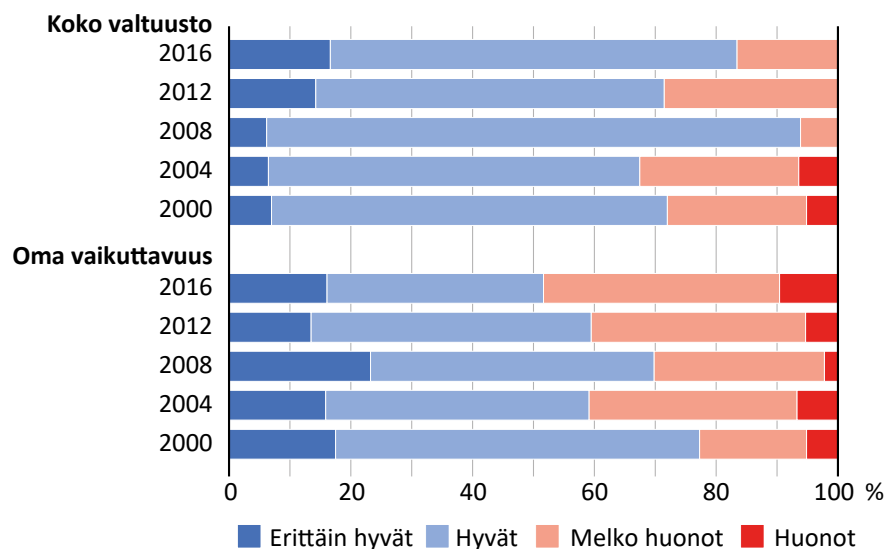
kopla suunnitteli johtamisjärjestelmän muutoksen ja pormestarimallin, eikä siitä saatu tietoa ajoissa”. Toinen vastaaja totesi: “Valtuuston mahdollisuudet vaikuttaa ovat olleet suuria joissakin asioissa, esimerkiksi yleiskaavan hyväksymisessä ja Guggenheimin kaatamisessa. Vielä monimutkaisemmissa asioissa – kuten johtamisjärjestelmän muutos – valtuusto on ollut kumileimasin ja keskeiset päätökset on tehty jo johtamisen jaostossa.” Kolmas jatkoi samalla linjalla: “Hyvinkin isoja ratkaisuja on tuotu pienessä piirissä sovittuina päätettäväksi niin, että valtuustolla, asukkailla ja henkilöstöllä ei ole käytännössä ollut mahdollisuuksia vaikuttaa niihin. Tämä on näkynyt mm. johtamisjärjestelmän ja hallintosäännön, yleiskaavan, sote- ja aluehallinnon uudistusta koskevien lausuntojen sekä budjetin käsittelyssä. Lisäksi monet strategisestikin tärkeät palveluverkkoja koskevat ratkaisut on tehty lautakuntatasolla, esimerkiksi sosiaali- ja terveysasemista ja kouluverkosta, tai kuntayhtymissä ja yhtiöissä, kuten joukkoliikennettä koskevat ratkaisut.”

Uuden **pormestarimallin** merkitys valtuuston vaikuttavuudelle nähtiin avovastauksissa täysin vastakkaisista näkökulmista: ”Vaikuttamismahdollisuudet heikentyvät seuraavalla kaudella entisestään, koska pormestarimalliin siirryttäessä lautakuntien määrä pienenee merkittävästi ja päätöksenteko keskittyy yhä harvempien käsiin”. ”Valtuuston painoarvoa, esimerkiksi valtuuston päättämän strategian merkitystä, tulee lisätä. Pormestarimalli onneksi vie tähän suuntaan.”

Osassa avovastauksista **kritiikin kärki** käännettiin **kohti valtuustoa** itseään: ”Vaikutusmahdollisuudet ja niiden käyttäminen ovat kaksi eri asiaa.” Toinen vastaaja pohti: ”Valtuustolla on valtaa mutta päätöksenteon epäjohtonmukaisuus on johtanut siihen, että vaikutusmahdollisuudet eivät ole niin hyvät kuin pitäisi.” Kolmas kuvaili yksittäisen valtuutetun mahdollisuuksia seuraavin sanoin: ”Yksittäisen valtuutetun on kyettävä tekemään yhteistyötä myös yli puoluerajojen, muuten valtuustossa on vaikea saada omaa ääntä kuuluviin päätöksissä.”

Avovastauksissa esitetyistä kriittisistä näkökulmista huolimatta vertailu aiempien valtuustokausien itsearviointikyselyihin paljastaa, että valtuuston vaikuttamismahdollisuuksien koetaan parantuneen erityisesti edelliseen valtuustokauteen verrattuna (kuvio 6). Samalla kuitenkin niiden valtuutettujen osuus on kasvanut, jotka kokevat omat vaikuttamismahdollisuutensa heikoiksi. Kuviossa 6 on vertailtu vain niitä vastauksia, joissa asiaan on otettu selkeästi kantaa. *Siltä väliltä* ja *EOS*-vastaukset on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Kuvio 6. Koko valtuuston ja oman vaikuttavuuden kokeminen kaupungin päätöksenteossa eri valtuustokausina (ilman *Siltä väliltä* ja *EOS*-vastauksia)

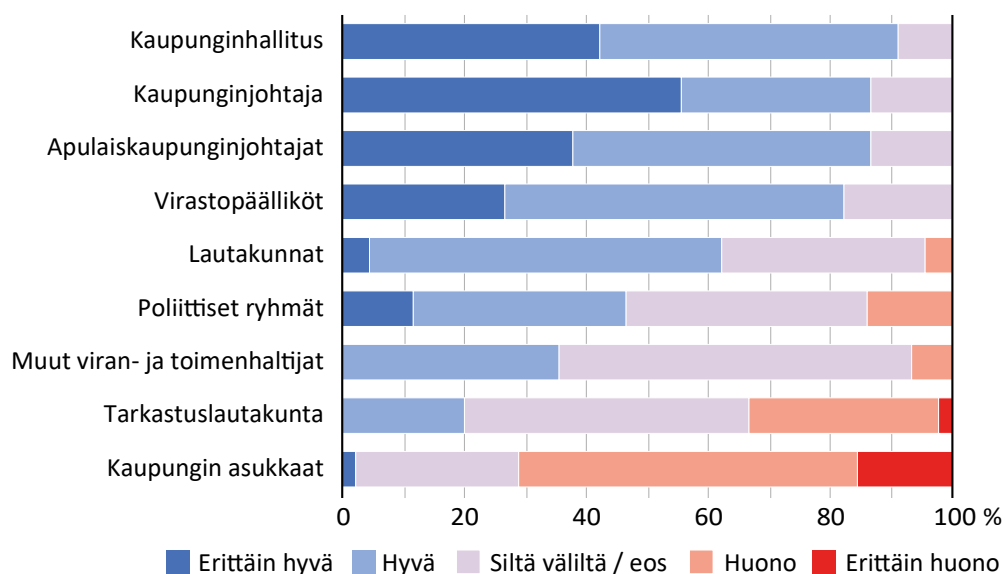
Johtajistolla hyvät vaikutusmahdollisuudet, asukkailla huonot

Valtuutettujen mielestä parhaimmat vaikutusmahdollisuudet kaupungin päätöksenteossa ovat kaupunginjohtajalla ja kaupunginhallituksella (kuvio 7). Yli 90 % vastaajista koki kaupunginhallituksen vaikutusmahdollisuudet joko erittäin hyväksi tai hyväksi. Lähes yhtä moni koki kaupungin johtajiston vaikutusmahdollisuudet hyväksi tai erittäin hyväksi. Virastopäälliköiden vaikutusmahdollisuudet arvioitiin lähes yhtä hyväksi kuin kaupungin johtajiston. Huonoina näiden tahojen vaikutusmahdollisuuksia ei pitänyt kukaan.

Valtuutettujen arviot omasta ja koko valtuuston vaikutusmahdollisuuksista jäävät selvästi johtajiston ja virastopäälliköiden arvioituja vaikutusmahdollisuuksia heikoimmiksi (vrt. kuvio 5).

Kaikkein huonoimmat vaikutusmahdollisuudet ovat kaupunginvaltuutettujen kokemusten mukaan kaupungin asukkailla. 71 % vastaajista piti kaupungin asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia joko huonoina tai erittäin huonoina. Hyvinä niitä ei pitänyt kukaan muu kuin yksi vastaaja, joka piti niitä *erittäin* hyvinä. Kyseinen vastaaja selittää muista poikkeavaa näkemystään antamassaan avovastauksessa seuraavin sanoin: ”Asukkaiden vaikuttavuuteen on mahdotonta ottaa kantaa, koska joissakin asioissa se on merkittävä, toisissa ei. Vaaleissa se on erityisen suuri...”

Kuvio 7. Eri tahojen vaikuttavuus päätöksenteossa

Valtuutetuille tarjottiin tilaisuus tuoda esiin kyselyssä valmiiksi lueteltujen tahojen lisäksi muita päätöksentekoon vaikuttavia toimijoita. Tähän liittyen mainittiin lehdistö (erityisesti Helsingin Sanomat), media, ryhmien johtajat, johtajien jaosto, elinkeinoelämän isot yritykset sekä rakennusliikkeet. Erään vastaajan mielestä **median vaikuttavuus** on jopa liian suuri. Hän toi huoltaan esille avovastauksessaan näin:

”Median vaikutus on huolestuttavan korkea. Esim. kyselytuntien kysymykset on tehty ja valittu melkein poikkeuksetta populistisesti päivän lehden esiin nostaman ”huolen” listoista.”

Muissa avovastauksissa tuotiin esille **puoluepolitiikan jännitteitä** ja tarkennettiin arvioita eri toimijoiden vaikuttavuudesta. Muun muassa puolueiden ja valtuutettujen välillä koettiin olevan eroja vaikuttamismahdollisuuksissa:

*"Pienten ryhmien vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset." "Poliittisten ryhmien johtajat toimivat omin päin." "Kaupunginhallitusryhmien keskenään sopimat asiat tulevat käytännössä menemään läpi. Päätös ilmoitetaan valtuustoryhmille – näin tulemme menettelemään, ettei hallitusryhmä menetä kasvojaan." Eräs valtuutettu myös kritisoi **virkamieskoneistoa** kulissien takaisesta vallankäytöstä edellisessä kysymyksessä esiin nousseeseen tapaan: "Monet keskushallinnon virkamiehet käyttävät merkittävää valtaa, joka jää poliittisessa päätöksenteossa usein näkymättömiin."*

Puolueiden lisäksi myös **lautakuntien vaikuttavuudessa** koettiin olevan eroja:

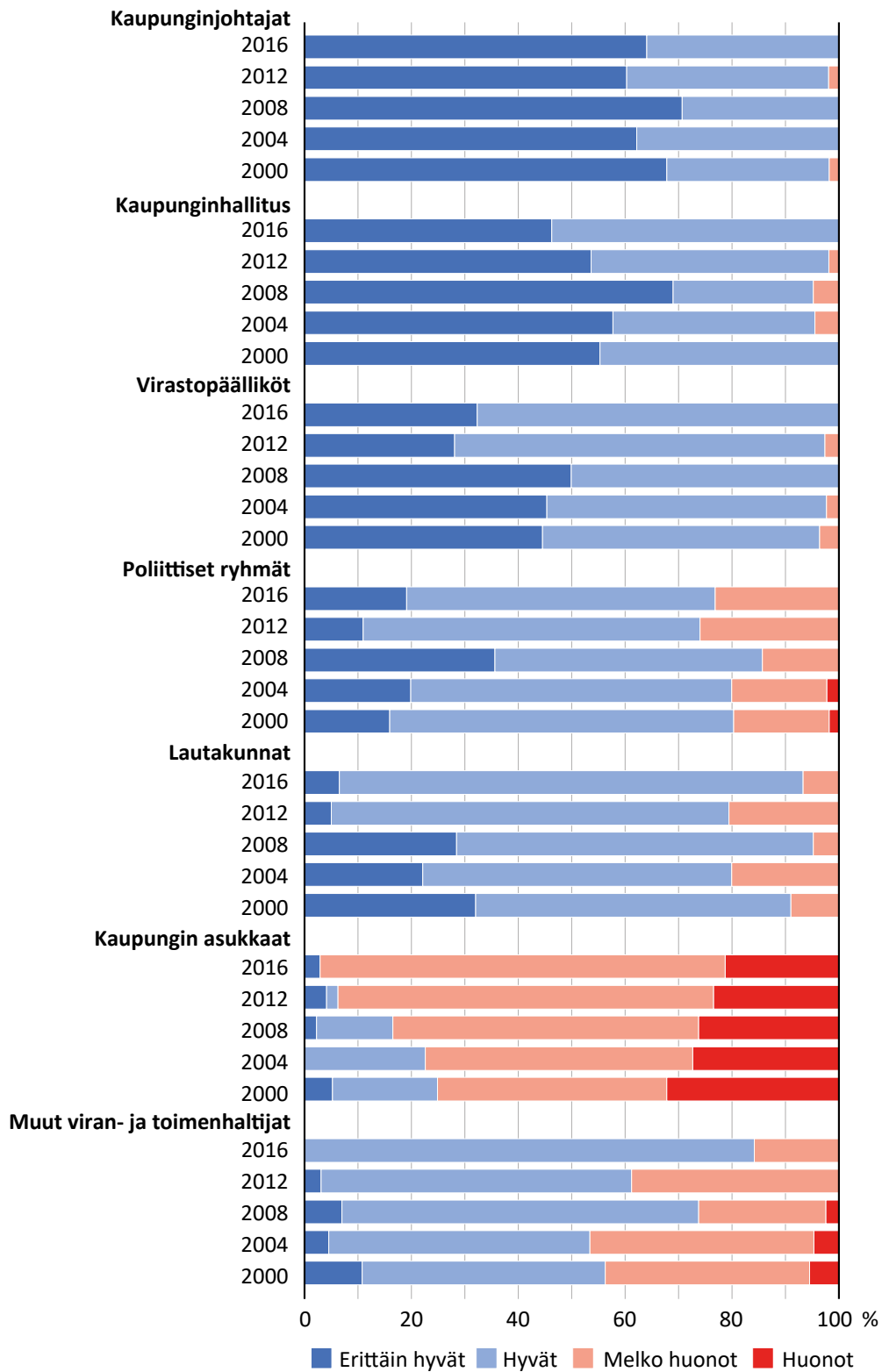
"Toki kaupunkisuunnittelulautakunnalla on vaikuttavuutta 4–5, mutta muut eivät ole niin ammattimaisia." "Lautakunnista osalla (mm. kaupunkisuunnittelu) on todellisia vaikutusmahdollisuuksia, toiset (mm. asunto) ovat lähinnä kumileimasimen asemassa." Kolmas vastaaja jatkoi samoilla linjoilla: "Vaihtelee todella paljon päätettävästä asiasta ja päätöksestä riippuen."

Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien heikkoutta pohdittiin kahdessa avovastauksissa:

"Kaupunkilaisten ääni kuuluu hyvin huonosti päätöksenteossa ja valmistelussa, ja osallisuus on hyvin huolestuttavalla tasolla." "Asukkailla on monia kanavia osallistua, mutta liian vähän lopullista valtaa. Esim. osallistavaa budjetointia kaivataan lisää."

Vertailu edellisinä valtuustokausina annettuihin vastauksiin osoittaa, että käsitykset eri tahojen vaikutusmahdollisuuksista ovat pysyneet pitkälti samoina. Merkittäviä muutoksia suhteessa edellisiin valtuustokausiin ei ole. Asukkaiden vaikutusmahdollisuudet näyttävät kuitenkin valtuutettujen silmissä heikenneen tasaisesti koko 2000-luvun ajan, mutta toisaalta erittäin huonoiksi niitä luonnehtii yhä harvempi valtuutettu (kuvio 8).

Kuvio 8. Eri tahojen vaikuttavuus kaupungin päätöksenteossa eri valtuustokausina (ilman *Siltä väliltä* ja *EOS*-vastauksia)

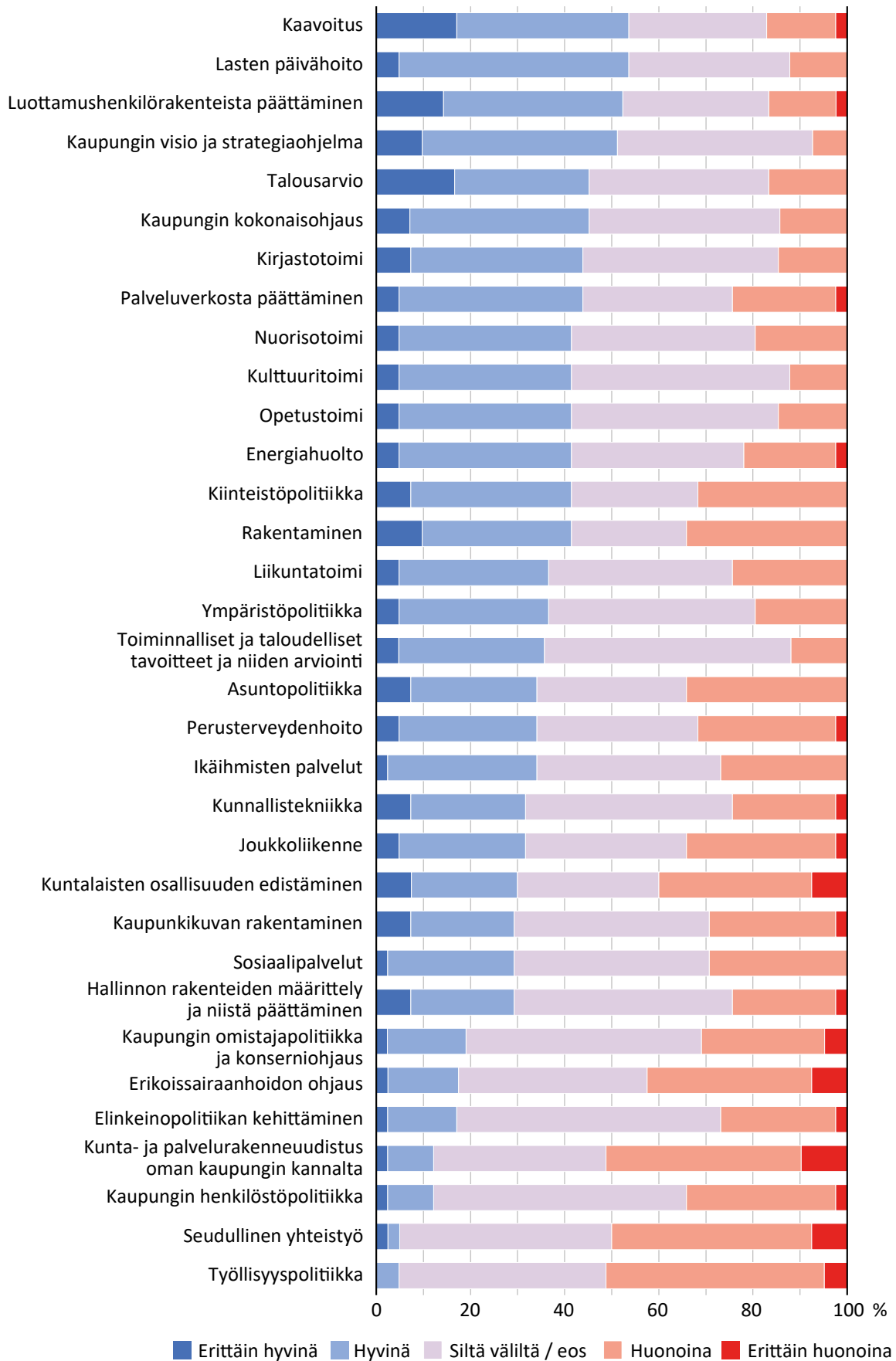
Lasten päivähoitoon helpompi vaikuttaa kuin työllisyyteen

Valtuutetuilta kysyttiin myös, millaisina he kokivat valtuuston vaikutusmahdollisuudet eri tehtäväkokonaisuuksien osalta. Yli puolet vastaajista piti vaikutusmahdollisuuksiaan kaupungin visioon ja strategiaohjelmaan, kaavoitukseen, lasten päivähoitoon ja luottamushenkilörakenteista päättämiseen joko hyvinä tai erittäin hyvinä. Näiden tehtäväkokonaisuuksien kohdalla alle viidennes esitti päinvastaisen mielipiteen (kuvio 9).

Sen sijaan puolet valtuutetuista näki vaikutusmahdollisuutensa huonoina tai erittäin huonoina työllisyyspolitiikan hoidossa, kunta- ja palvelurakennemuutoksen ohjaamisessa oman kaupungin kannalta suotuisaan suuntaan sekä seudullisessa yhteistyössä. Näiden kohdalla päinvastaisia mielipiteitä oli vähän.

Monien muiden tehtäväkokonaisuuksien kohdalla valtuutettujen mielipiteet jakaantuivat melko tasaisesti.

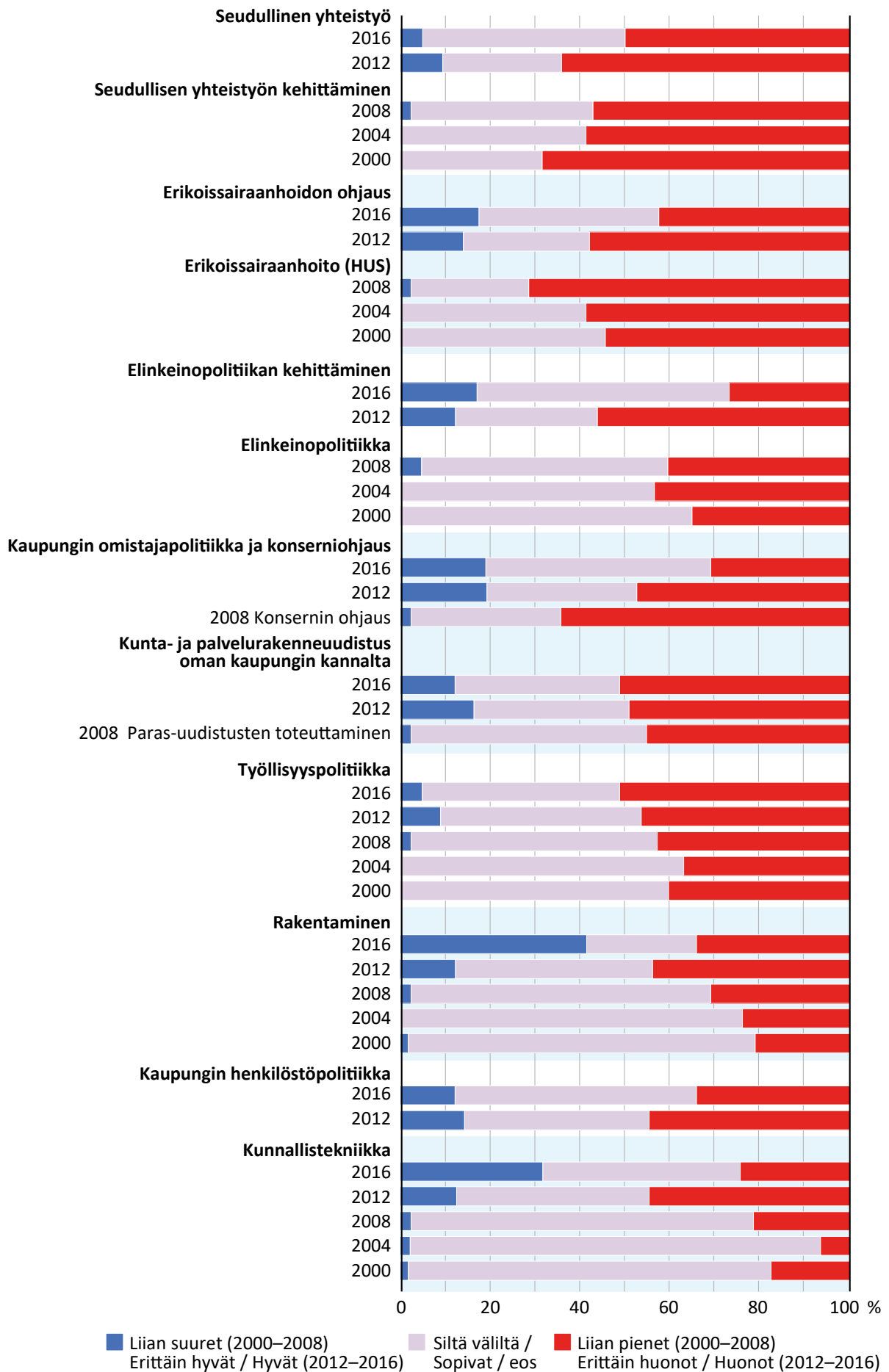
Kuvio 9. Valtuuston vaikutusmahdollisuudet eri tehtäväkokonaisuuksissa

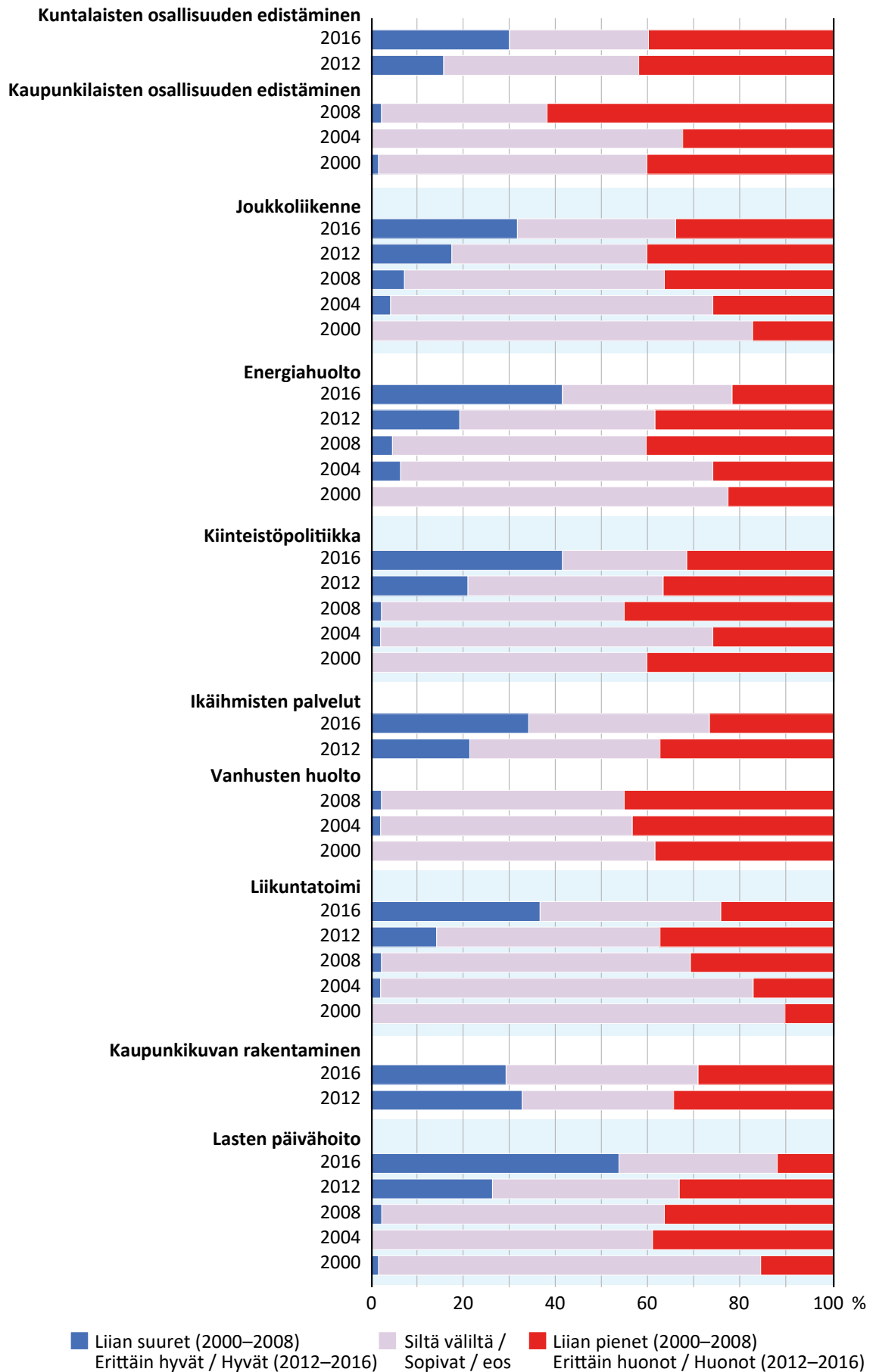
Vertailu aiempien valtuustokausien tuloksiin osoittaa, että lähes jokaisen tehtäväkokonaisuuden kohdalla valtuutetut arvioivat vaikutusmahdollisuutensa aiempaa useammin hyväksi tai erittäin hyväksi. Vastaavasti niiden määrä, jotka kokevat vaikutusmahdollisuutensa heikoiksi tai erittäin heikoiksi, on vähentynyt (kuvio 10). Poikkeuksen muodostavat kokemukset mahdollisuuksista ohjata kunta- ja palvelurakennemuutostusta oman kaupungin kannalta suotuisaan suuntaan sekä mahdollisuudet vaikuttaa työllisyyspolitiikkaan. Näiden tehtäväkokonaisuuksien kohdalla entistä useampi valtuutettu koki valtuuston vaikutusmahdollisuuksien heikentyneen.

Kysymysten muotoilua on muutettu vuonna 2008 toteutetun kyselyn jälkeen, mikä heikentää tulosten vertailua pidemmällä aikavälillä. Vuosien 2000–2008 kyselyissä valtuuston vaikutusmahdollisuuksia pyydettiin arvioimaan asteikolla ”liian suuret – sopivat – liian pienet”. Vuoden 2012 kyselyssä asteikko muutettiin muotoon ”erittäin hyvät – hyvät – siltä väliltä – huonot – erittäin huonot”. Näistä muutoksista johtuen kuvion 10 esittämä vertailu on suuntaa antava. Vuosien 2012 ja 2016 kyselyissä kysymysten asettelu on kuitenkin ollut identtinen. Tuloksissa havaittava vuosien 2012 ja 2016 välinen muutos viittaisikin siihen, että valtuutettujen luottamus vaikutusmahdollisuuksiinsa eri tehtäväkokonaisuuksissa olisi yleisesti noussut.

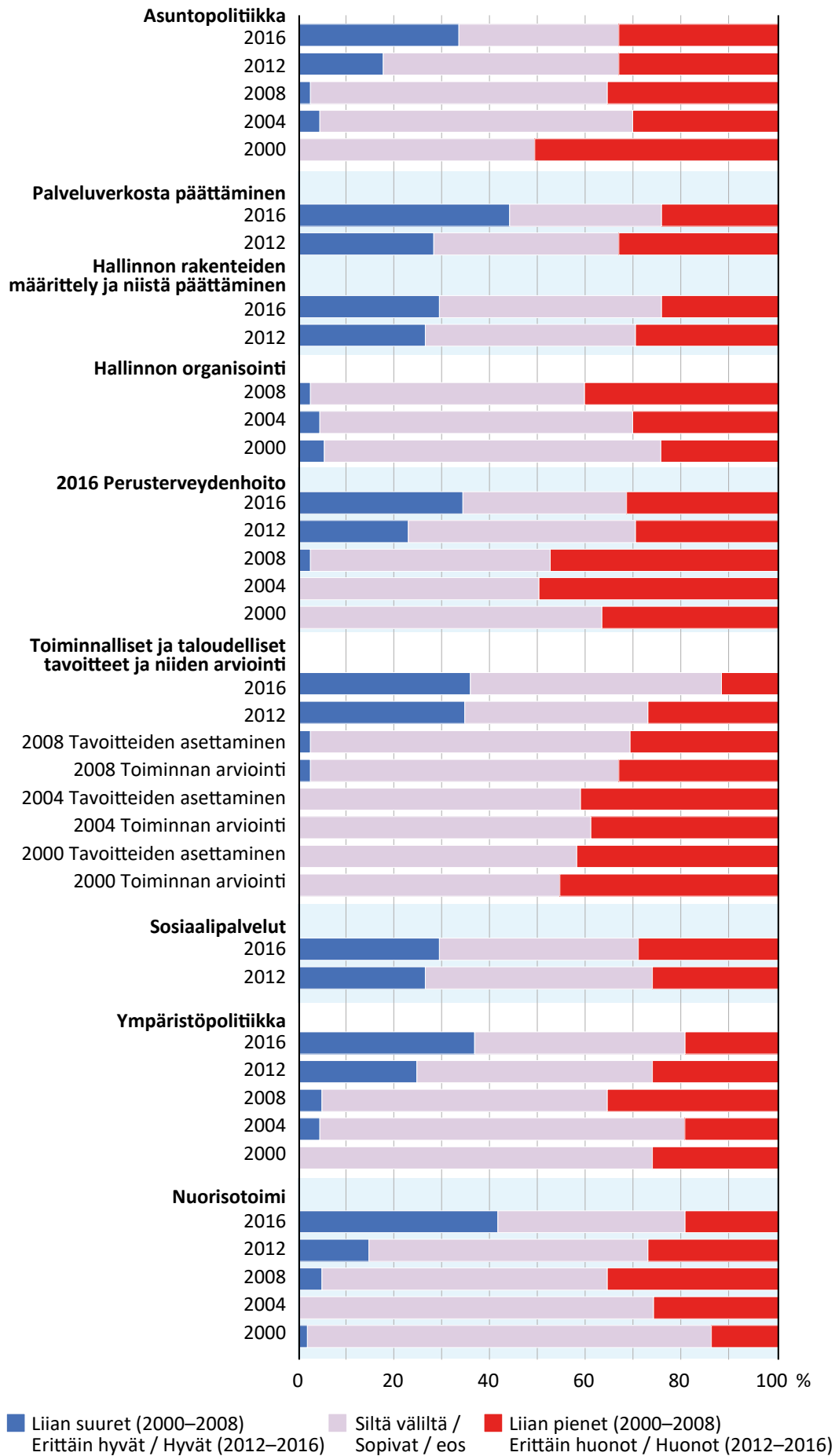
Kuvio 10. Valtuuston vaikutusmahdollisuudet eri tehtäväkokonaisuuksissa eri valtuustokausina

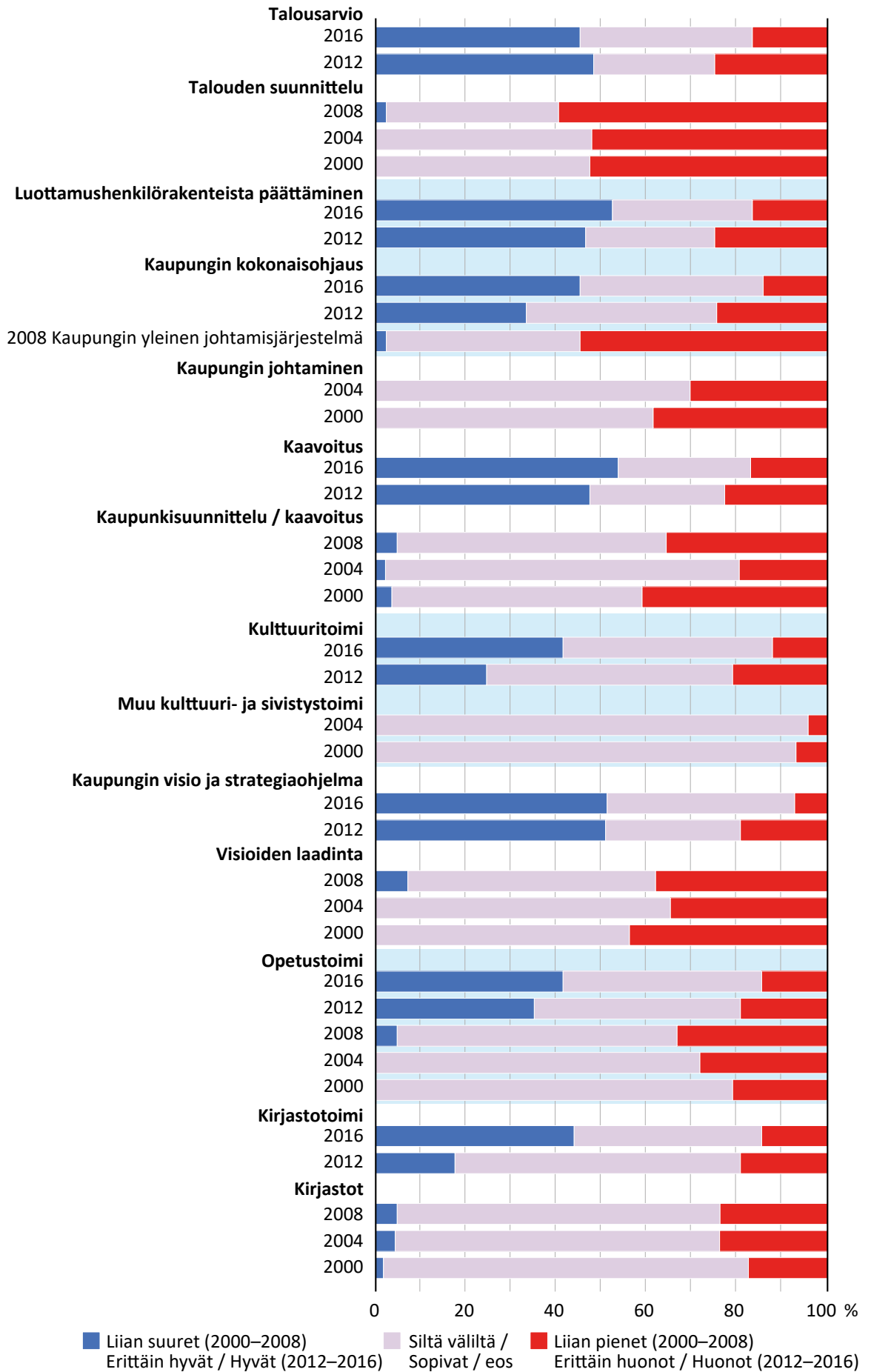
Kuvio 10. Valtuuston vaikutusmahdollisuudet eri tehtäväkokonaisuuksissa eri valtuustokausina jatkuu...

Kuvio 10. Valtuuston vaikutusmahdollisuudet eri tehtäväkokonaisuuksissa eri valtuustokausina jatkuu...

Kuvio 10. Valtuuston vaikutusmahdollisuudet eri tehtäväkokonaisuuksissa eri valtuustokausina jatkuu...

Valtuutetuilla hyvät tiedolliset valmiudet, valmistelun läpinäkyvyydessä koetaan puutteita

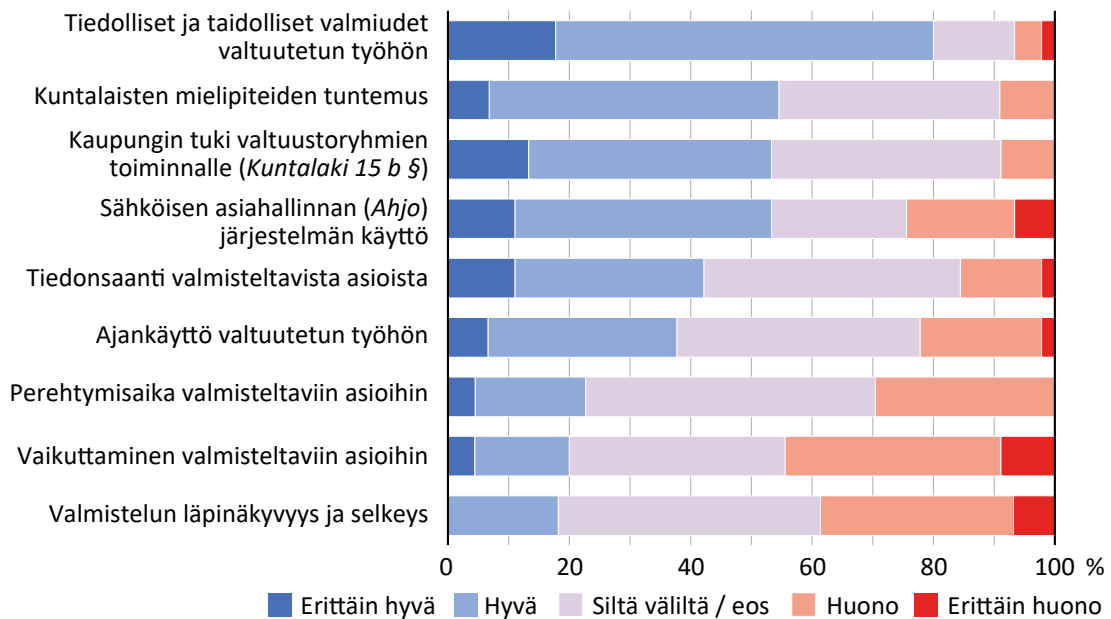
Vaikutusmahdollisuuksien lisäksi valtuutettuja pyydettiin arvioimaan valtuustotyöskentelyn toimintaedellytyksiä ja heidän omia tiedollisia ja ajankäytöllisiä valmiuksiaan. 80 % valtuutetuista piti tiedollisia ja taidollisia valmiuksiaan valtuutetun työhön joko erittäin hyvinä tai hyvinä, ja vain kolme vastaajaa arvioi omat kykynsä huonoiksi tai erittäin huonoiksi (kuvio 11). Yli puolet koki myös tuntevansa kuntalaisten mielipiteet hyvin, ja vain joka kymmenes vastaaja koki tuntevansa kuntalaisten mielipiteet huonosti. Yli puolet vastaajista koki kaupungin lakisääteisen (Kuntalaki 15 b §) tuen valtuustoryhmien toiminnalle erittäin hyvänä tai hyvänä. Myös tiedonsaanti valmisteltavista asioista koettiin pääosin hyväksi, näin arvioi vajaa puolet vastaajista (42 %), erittäin huonoksi tai huonoksi tiedonsaannin koki 16 % vastaajista.

Valtuustotyön onnistumisen edellytysten joukossa huonoimmin toteutuneina näytettyivät valmistelun läpinäkyvyys ja selkeys sekä mahdollisuus vaikuttaa valmisteltaviin asioihin. Valmistelun läpinäkyvyyden ja selkeyden koki hyväksi alle viidesosa valtuutetuista, erittäin hyväksi sitä ei arvioinut yksikään. Lisäksi miltei puolet (44 %) valtuutetuista piti mahdollisuuksiaan vaikuttaa valmisteltaviin asioihin huonoina tai erittäin huonoina. Toisaalta joka viides piti valmisteltaviin asioihin vaikuttamisen mahdollisuuksiaan hyvinä tai erittäin hyvinä.

Myös liiallinen kiire näyttäisi olevan yleinen kokemus valtuutettujen keskuudessa. Miltei kolmannes (30 %) valtuutetuista arvioi valmisteltaviin asioihin perehtymisajan huonoksi, eli valtuutetuille on mitä ilmeisimmin annettu riittämättömästi aikaa paneutua asioihin, joista heidän on täytynyt tehdä päätöksiä. Vain 23 % vastaajista oli sitä mieltä, että aika riittää hyvin tai erittäin hyvin. Toisaalta kokemus omista ajankäyttömahdollisuuksista valtuutetun työhön vaihteli: noin kaksi viidestä koki ajankäyttönsä hyväksi, kun taas reilu viides koki ajankäytössään haasteita (kuvio 11). Avovastauksissa valtuutettujen ajankäytön ongelmia kuvataan muun muassa näin: *"Ajankäytön haasteita tuovat työn, perheen ja politiikan yhteensovittaminen ja asiakokonaisuuksien koko."* *"Sähköinen työ vie liikaa aikaa päivästä."*

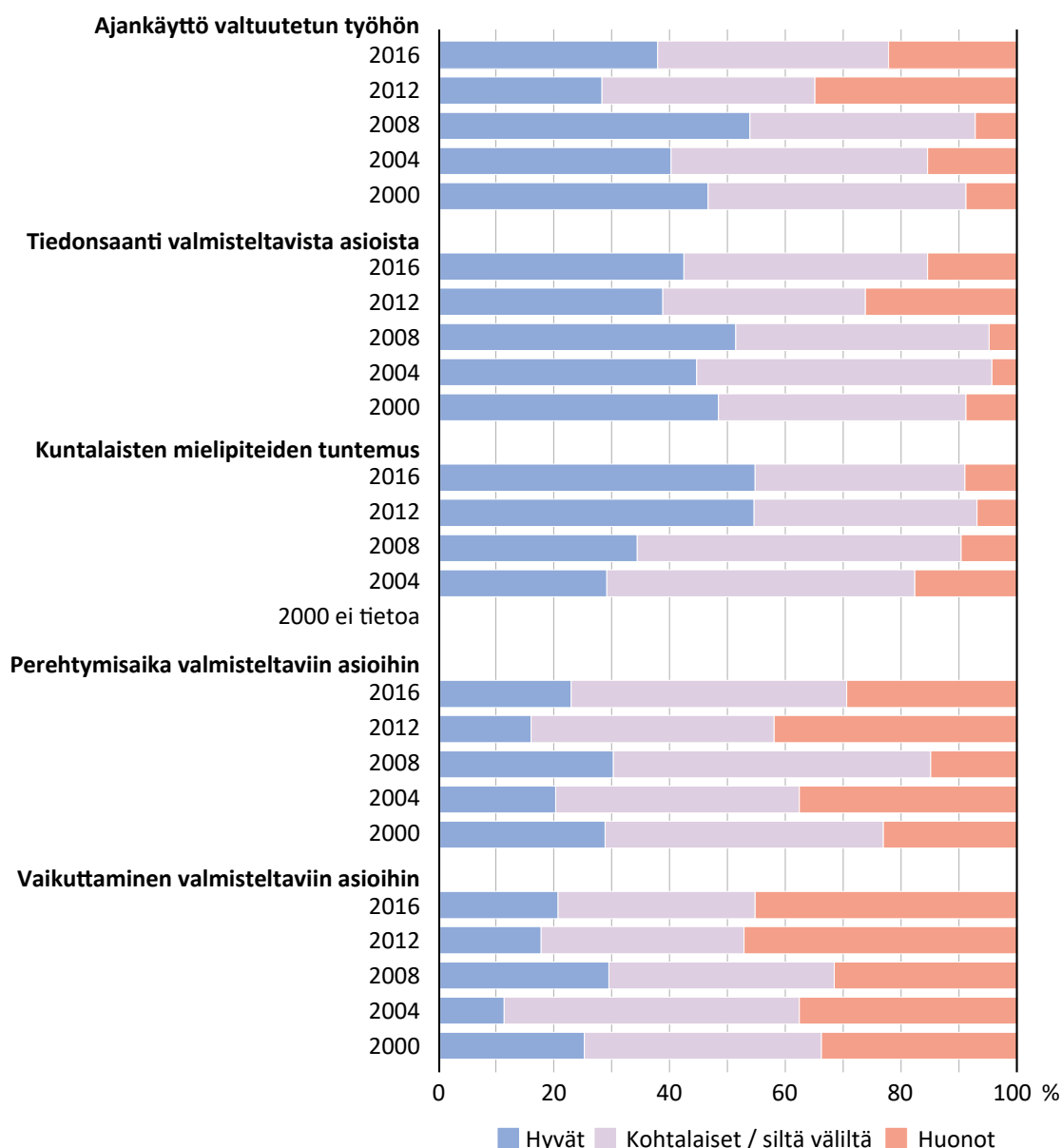
Sähköinen asiahallinta (Ahjo) sai kritiikkiä yksittäisissä avovastauksissa. Kyselytulosten perusteella tilanne ei kuitenkaan ole enää niin huono kuin vuonna 2012 edellisen valtuustokauden päättyessä, jolloin noin puolet vastanneista piti sähköisen asiahallinnan järjestelmän käyttöä joko huonona tai erittäin huonona. Käsillä olevan kyselytutkimuksen vastauksissa näin vastasi enää joka neljäs, ja yli puolet valtuutetuista piti kykyään kyseisen järjestelmän hallintaan hyvänä tai erittäin hyvänä.

Kuvio 11. Arviot valtuustotyön edellytyksistä

Vaikka osa valtuutetuista koki perehtymisaajan valmisteltaviin asioihin riittämättömäksi ja ajankäytön valtuutetun työssä haasteeksi, tilanne näyttäisi hieman parantuneen edelliseen valtuustokauteen verrattuna. Ajan riittämisen hyväksi tai erittäin hyväksi arvioivia valtuutettuja oli aiempaa enemmän, kun taas ajan riittämisen huonoksi tai erittäin huonoksi kokevia valtuutettuja oli vähemmän. Myös tiedonsaanti ja vaikuttamismahdollisuudet valmisteltaviin asioihin koettiin yleisesti hieman aiempaa paremmiksi (kuvio 12).

Kuvio 12. Valtuustotyöskentelyn edellytykset eri valtuustokausina

Tiedotusvälineet merkittävien tietolähteiden valtuutetuille

Valtuutettuja pyydettiin kertomaan, mistä lähteistä he saavat parhaiten tietoa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Tärkeimpänä tietolähteenä näyttäytyivät tiedotusvälineet: yli 70 prosenttia kyselyyn vastanneista kertoi saavansa paljon tai erittäin paljon tietoa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tiedotusvälineiden kautta (kuviot 13). Seuraavaksi yleisimpinä tiedonlähteinä mainittiin toiminnan ja talouden neljännesvuosiraportit, tarkastuslautakunnan arviointikertomukset sekä tilastoja ja tutkimustiedot. Vähiten merkittäviä tietolähteitä olivat kaupunginhallituksen toimintakertomukset sekä hallintokuntien vuosikertomukset. Muina tietolähteinä avovastauksissa mainittiin asukkaat sekä oma valtuustoryhmä.

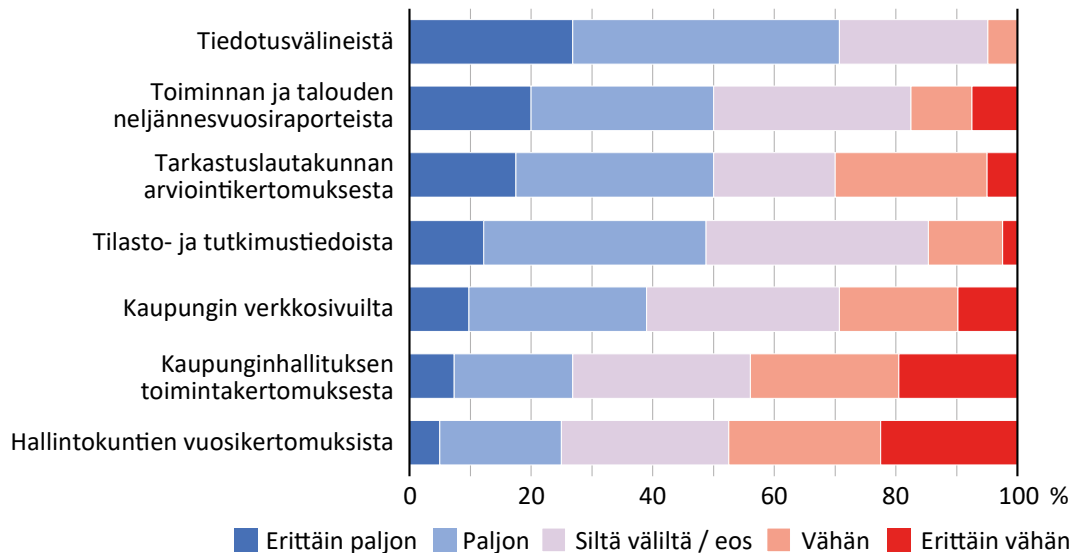
Kaksi vastaajaa selittää avovastauksissaan tilanteen taustoja siitä, miksi tiedotusvälineet ovat suuremmissa roolissa kuin varsinaiset asiantuntijalähteet:

"Kaupungin verkkosivuja ei päivitetä kaikilta osin riittävän usein. Tämä on todella kurjaa kaupunkilaisten kannalta. Valtuutettu voi muistella, että asia on edennyt, kaupunki-

lainen ei verkkosivujen perusteella tiedä tätä (esim. vammaispalvelusivut, ASU-hankkeen jumahtaminen jne). Myös negatiivisen kehityksen etapit = takapakit on uskallettava ker- toa avoimesti.”

”Eipä näitä after-the-fact -papereita paljon ehdi lueskella, kun pitää paneutua seuraavaan viikon asialistoihin!”

Kuvio 13. Mistä valtuutetut saavat tietoa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta?

Tässä yhteydessä valtuutetuilta pyydettiin arvioita myös Helsingin kaupungin tietokeskuk- sen tuottamien tietojen hyödyllisyydestä ja löydettävyydestä. 90 % vastaajista oli kokenut tietokeskuk- sen tuottamat tiedot hyödyllisiksi tai erittäin hyödyllisiksi. Hyödyttöminä niitä ei pitänyt yksikään vastaaja, ja vain yksi vastaaja ei ollut käyttänyt näitä tietoja hyväkseen työssään. Tietojen löydettävyydessä on vastausten perusteella hieman parantamisen va- raa, sillä joka kahdeksas vastaaja kertoi löytäneensä tiedot joko huonosti tai erittäin huonosti. Enemmistö vastanneista kuitenkin koki tietojen olleen helposti tai erittäin helposti löydettävissä.

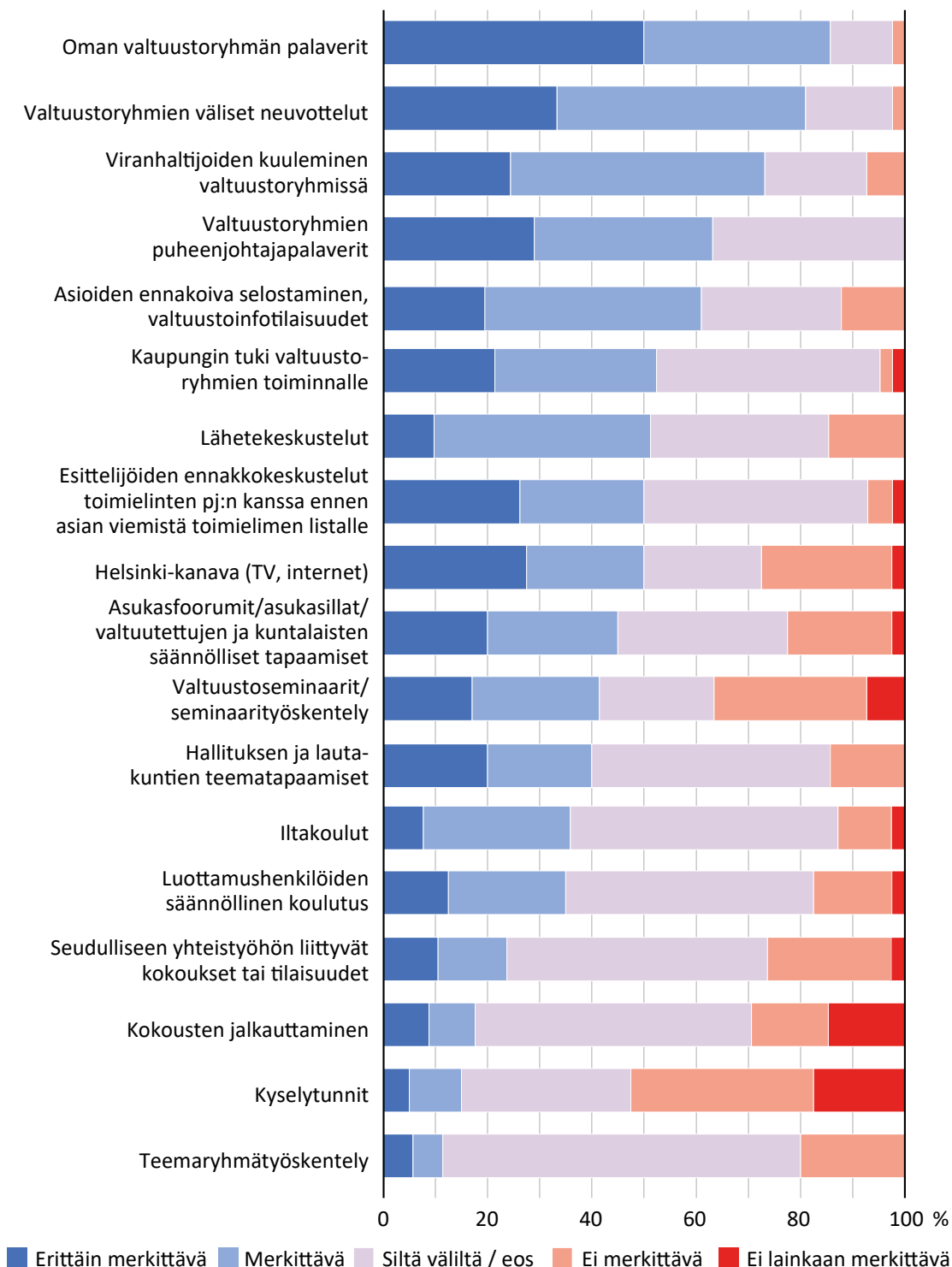
Valtuuston toimintakulttuuri ja yhteistyön muodot

Valtuustoryhmien palaverit tärkein toimintamuoto

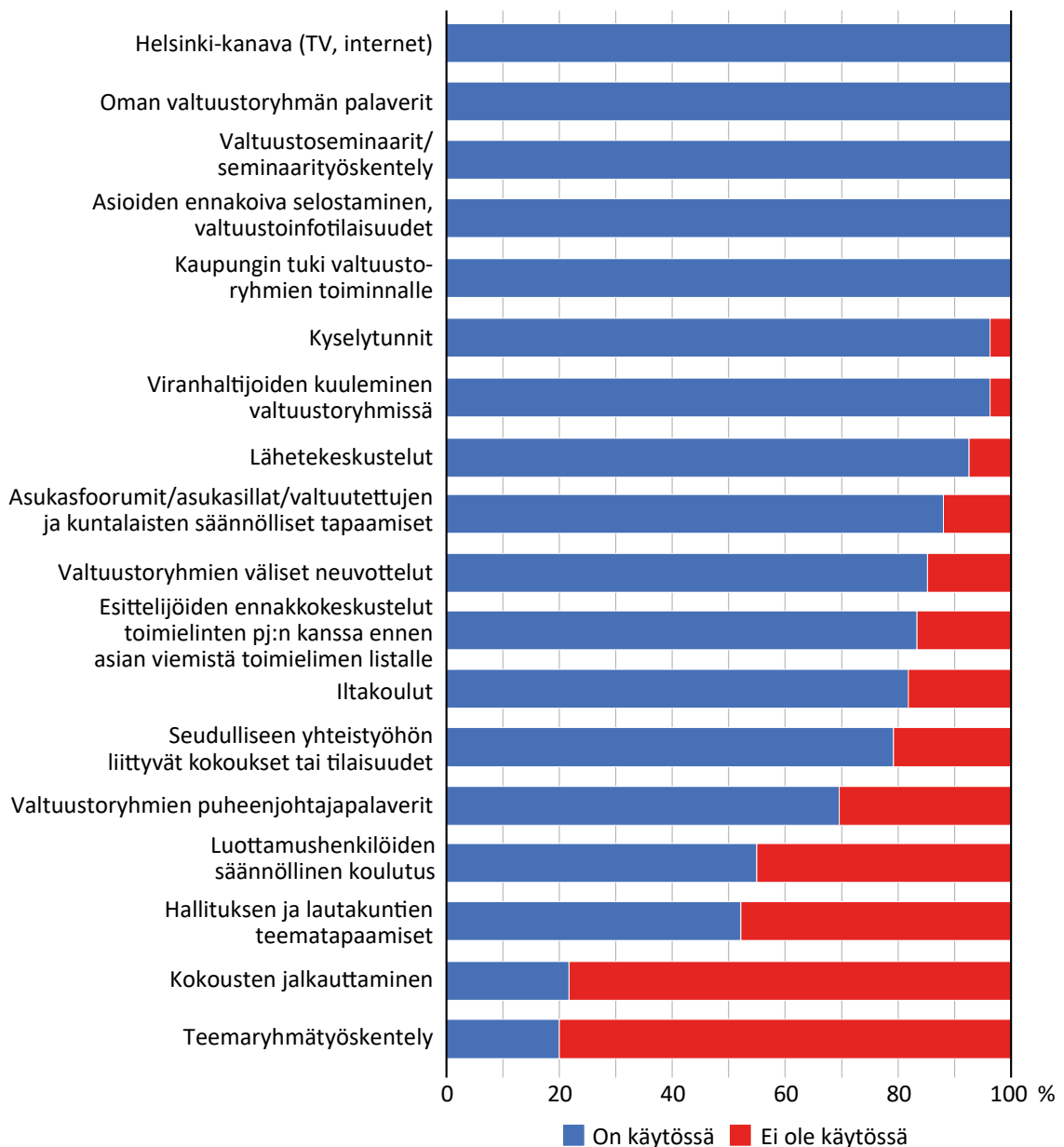
Valtuutettuja pyydettiin arvioimaan valtuuston tärkeimpiä toimintamuotoja ja yhteistyön sujuvuutta eri toimijoiden välillä. Vastausten perusteella valtuuston päätöksenteossa mer- kittävimpinä työ- ja toimintamuotoina pidetään oman valtuustoryhmän palavereja, val- tuustoryhmien välisiä neuvotteluja sekä viranhaltijakuulemisia valtuustoryhmissä (kuvio 14). Myös puheenjohtajapalavereilla ja valtuustoinfotilaisuuksilla nähdään olevan suu- ri merkitys. Nämä toimintamuodot olivat kyselyyn vastanneiden valtuutettujen mukaan puolueissa varsin yleisesti käytössä (kuvio 15).

Sen sijaan kyselytunneilla, teemaryhmätyöskentelyillä, kokousten jalkauttamisella ja seudulliseen yhteistyöhön liittyvillä tilaisuuksilla ei koettu olevan suurta merkitystä valtuustotyön kehittämisen näkökulmasta. Kokemus valtuustoseminaarien ja seminaarityöskentelyn merkittävyydestä jakoi mielipiteitä: kaksi viidestä pitää tätä toimintamuotoa merkittävänä, kun taas miltei yhtä suuri osuus koki työskentelytavan vähemmän merkittäväksi (kuvio 14).

Kuvio 14. Eri toimintamutojen merkittävyys valtuustotyöskentelyn kehittämisen näkökulmasta

Kuvio 15. Käytössä olevat toimintamuodot

Avovastaukset paljastavat valtuustotyöskentelystä huomionarvoisia ongelmia, joita kyselykaavakkeen yksinkertaiset monivalintakysymykset eivät helposti tavoita. Näyttäisi siltä, että kuluneella valtuustokaudella käytössä olleet toimintatavat ovat joidenkin valtuutettujen kokemusten mukaan ainakin osittain sulkeneet pienimpien ryhmien edustajia päätöksenteon valmistelun ulkopuolelle. Tämä olisi demokratian toteutumisen kannalta lisäselvitystä kaipaava kysymys. Eräs valtuutettu kuvasi tilannetta näin: ”Kysymyksenasettelussa ei ole otettu huomioon valtuustoryhmien eriarvoista asemaa. Kaupunginhallitusryhmät ovat Helsingissä – monista muista kaupungeista poiketen – omaksuneet käytännön, jossa kaupunginhallituksen ulkopuolella olevat ryhmät jätetään myös valmisteluvaiheen informaatioiden, neuvottelujen ym. ulkopuolelle.” Toinen vastaaja lähestyi ongelmaa eri sanoin: ”Olen kenties vastannut [että toimintatapa] ’ei ole käytössä’ vaikka olisikin käytössä. Tämä kuuaa sitä, että valtuutetun vaikutusmahdollisuudet pienemmissä ryhmissä ovat olemattomat. Isot puolueet eivät halua tehdä demokraattista yhteistyötä vähemmistöjen kanssa. Tämä nakertaa luottamusta ja supistaa päätöksen teon kannalta tarpeellista tiedon määrää.”

Kolmas vastaaja raportoi seuraavaa: ”En ollenkaan pidä tästä käytännöstä: ’Esittelijöiden ennakkokeskustelut toimielinten pj:n kanssa ennen asian viemistä toimielimen listalle,’ koska se nimenomaan toimii avoimuutta vastaan. Muulla porukalla ei ole aavistustakaan, mitä lautakunnan pj on sopinut virastopäällikön kanssa, millaista painostusta käyttänyt, mitä asioita pannut ohituskaistalle jne. Siksi totean, että käytäntö on ’erittäin merkittävä’ – mutta nimenomaan negatiivisessa mielessä.” Neljäs vastaus pohtii asiaa edellisiä näkökulmia yleisemmällä tasolla: ”Neuvottelukulttuuri on tällä kaudella ollut huono ja sitoutuminen huonoa. Populismi on siksi lisääntynyt.”

Valtuustoseminaari sai avovastauksissa osakseen yhden huomautuksen: ”Valtuustoseminaari kauden päätteeksi on aivan turha, etenkin ennen vaaleja.” Myös **kyselytuntia ja kokousten jalkauttamista** kommentoitiin yksittäisessä avovastauksessa: ”Kyselytunti ei toimi niin hyvin kuin ennakoitu, valtuutettujen pitäisi voida kysyä kysymyksiä paljon vapaammin. Kokouksia ei myöskään ole jalkautettu, vaikka niin kaavailtiin valtuustokauden alussa. Itse olisin toivonut paljon enemmän koulutusta esim. taloushallintoon, kaavoitukseen ja kaupunkisuunnitteluun liittyen.” **Koulutuksen** lisäksi valtuutettujen käyttöön toivottiin **työtiloja**: ”Tuki valtuustoryhmien toiminnalle olisi tarpeellista, mutta on riittämättömyyttä nyky muodossaan. Esimerkiksi työtiloille olisi usein tarvetta.”

Valtuustotyö sallii keskustelun hyvin, faktaperusteisuudesta ollaan montaa mieltä

Valtuutettuja pyydettiin luonnehtimaan valtuuston valmistelu- ja päätöksentekoilmapiiriä nykyisellä valtuustokaudella kymmenen vaihtoehdoisen väitteen kautta. Suurin osa vastanneista (70 %) koki valtuuston sallivan hyvin keskustelua, mutta toisaalta kaksi viidestä (41 %) piti valtuuston valmistelua ja päätöksentekoa joko puuroutuvana tai erittäin puuroutuvana pikemminkin kuin tehokkaana (kuviot 16 a–j).

Miltei kaksi viidestä (38 %) piti valtuustotyöskentelyä ennakoivana ja strategiaan pohjautuvana, kun taas 16 % piti sitä pikemminkin linjattomana. Tämän, kuten muidenkin kysymysten kohdalla, suurin osa valtuutetuista näki tilanteen olevan ”siltä väliltä”.

Myös kysymys päätösten faktaperusteisuudesta jakoi mielipiteitä. Reilu kolmannes (36 %) oli sillä kannalla, että päätöksenteko perustuu pikemminkin faktoihin kuin mielikuviin, kun taas vajaa kolmannes (29 %) oli sitä mieltä, että päätöksenteko on populistista tai täysin populistista. Loput (35 %) kokivat päätöksenteon olevan ”siltä väliltä” tai eivät osanneet vastata kysymykseen. Kukaan ei ollut sitä mieltä, että päätöksenteko olisi täysin faktoihin perustuvaa.

Kaksi viidestä (40 %) vastaajasta koki valtuustotyön sallivan yksilölliset näkemykset, kun taas vajaa kolmannes (27 %) katsoi valtuustotyön korostavan ryhmäkuria. Suurin osa valtuutetuista oli sitä mieltä, ettei valtuustotyö ole valtuustoryhmiä hajottavaa sen paremmin kuin kokoavaakaan, vaan siltä väliltä. Joka neljäs valtuutettu näki valtuustotyön ajavan pikemminkin puolueen kuin kaupungin etua, kun taas vajaa kolmannes (29 %) oli väitteestä päinvastaista mieltä. Miltei puolet (47 %) katsoi tilanteen olevan ”siltä väliltä” tai ei osannut sanoa. Vastaavasti reilu kolmannes (36 %) piti valtuustotyötä pikemminkin ”kyläpoliittikointina” kuin kaupungin kokonaisuutta ajavana toimintana – hieman suurempi osuus (38 %) oli päinvastaista mieltä. Valtuuston valmistelu- ja päätöksentekoilmapiiri nähtiin pikemminkin ristiriitaisena (29 %) kuin konsensushenkisenä (18 %). Näidenkin arviointien kohdalla huomiota herättää kuitenkin ”siltä väliltä”-vastausten suuri osuus.

Demokratian toteutumisen näkökulmasta huolestuttavana voi pitää sitä, että yli puolet vastaajista kuvasi valtuuston valmistelu- ja päätöksentekoilmapiiriä sisäpiirimäiseksi tai erittäin sisäpiirimäiseksi ja vain 14 % katsoi ilmapiirin olevan avoin. Yksikään ei pitänyt sitä erittäin avoimena. Avovastauksissa kokemusta valmistelun sisäpiirimäisyydestä kuvattiin

muun muassa näin: ”Valtuustoryhmien välinen luottamus ja yhteisymmärrys rakoili heti kauden alusta alkaen. Erilaisia poliittisia kauppoja suurien ryhmien välillä tehtiin selkeästi. Muut ryhmät jätettiin usein varsinaisen päätöksenteon ulkopuolelle, joka pohjustettiin suurten neuvotteluissa.”

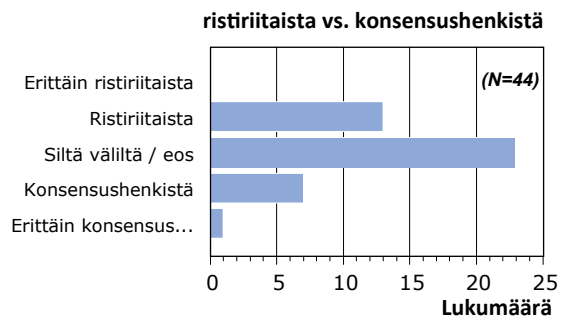
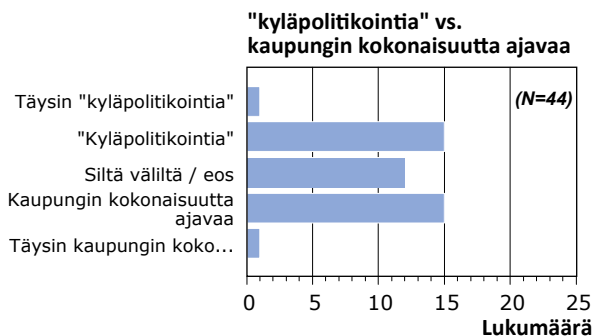
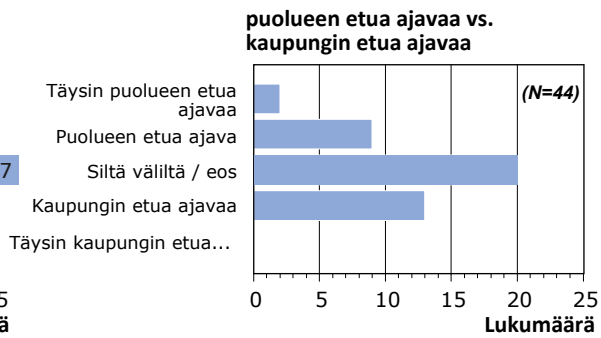
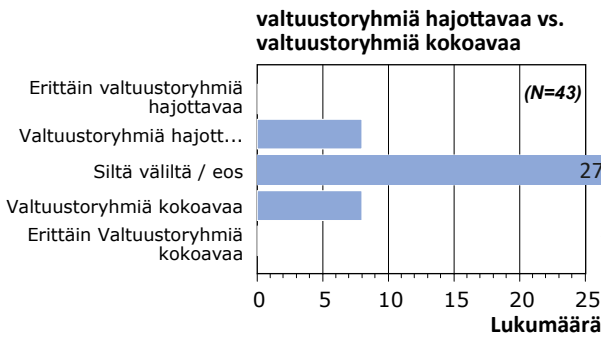
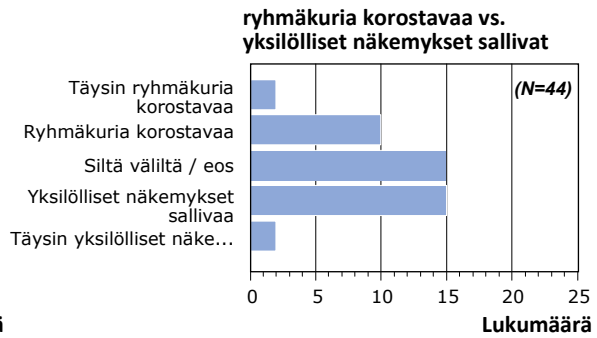
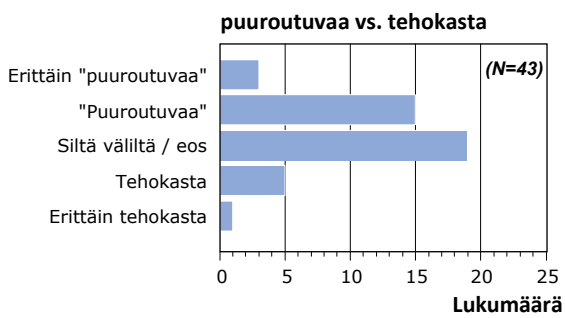
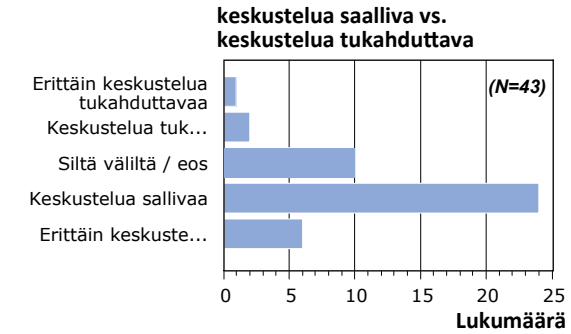
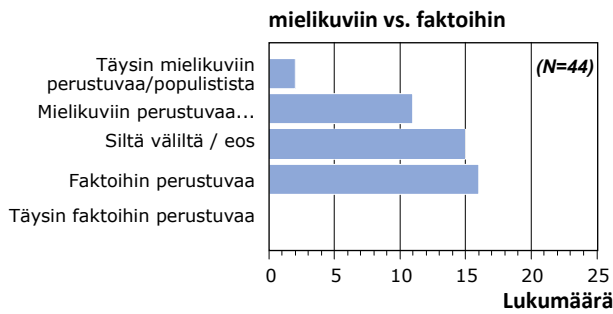
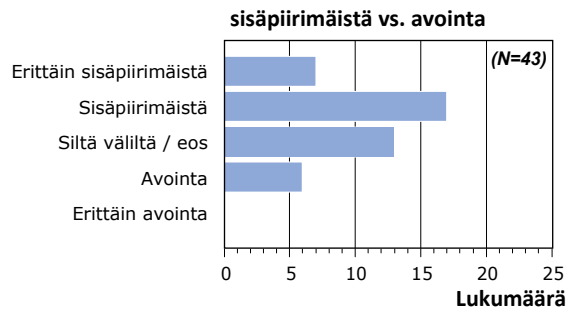
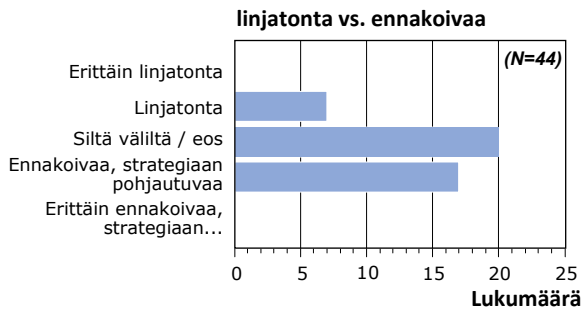
Valtuuston valmistelu- ja päätöksentekoilmapiiriä kartoittava kysymyssarja kirvoitti runsaasti muitakin avovastauksia, joista osa sisälsi valtuutettujen **kritiikkiä toisia valtuutettuja kohtaan**: ”Paikoin todella osaamatonta ja naivia puuhaa”, kertoi yksi. Toinen kuvaili kokemuksiin seuraavasti: ”Kyllä ne valtuuston kokoukset ovat erittäin puuduttavia. Meillä on valitettavasti monia täysin mahdottomia, osaamattomia, populistisia ja suoraan sanoen ala-arvoisia valtuutettuja. Mutta kansa sen päättää, tietenkin.” Kolmas antoi karun lausunnon: ”Surkein valtuusto kahteenkymmeneen vuoteen.” Neljäs kritisoi kollegoitaan näin: ”Liikaa valtion oppositiopolitiikkaa tekemää työtä.”

Osa valtuutetuista näki valtuustotyöskentelyn johtaneen **vaikeuksien kautta voittoihin**: ”Lopulta enemmistöpäätökset ovat pohjautuneet faktoihin, mutta kyllä monesti vähemmistöön jääneen porukan argumentaatio on ollut silkkaa populismia – tai kovan lobbauksen tuloksena ulkoa annettujen perustelujen toistelua.” Toinen kuvaili: ”Loppukaudella ilokseni alkoi esiintyä poikkipoliittista keskustelupolitiikkaa, joka haki konsensusta. Tämä syntyi selvästi valtuutettujen kyllästyttyä (isoimpien ryhmien) ryhmäkuripäätöksiin, joiden taustalla oli havainto päätöksenteon läpinäkymättömyydestä, jolloin syntyi todellinen tai kuviteltu johtopäätös, että päätökset olivat ’70-lukulaiseen tyyliin kabineteissa lehmänkaupoilla sovittua.”

Ryhmäkuria ja **ryhmien sisäisiä jännitteitä** pohti vastauksissaan useampikin valtuutettu: ”Ilmeisesti ryhmien neuvottelijat olivat keskenään sopineet, että painostavat ryhmiensä toisinajattelijat neuvottelutuloksensa taakse”. Toinen arvioi, että ”ryhmäkurikuluttuuri on vahvempi toisissa poliittisissa kysymyksissä kuin toisissa.” Yksi valtuutettu pohti ristiriitaa konsensushakuisuuden ja eriävien mielipiteiden huomioimisen välillä, ja moittii tiettyjä ryhmiä **epäasiallisesta käytöksestä**: ”Valtuustossa vallitsee suurissa päätöksissä voimakas konsensushenki suurten valtuustoryhmien välillä ja siitä poikkeavia (esimerkiksi budjettisovusta ulos jääviä ryhmiä) painostetaan voimakkaasti ja epäasiallisellakin käytöksellä. Esimerkiksi mykkäkoulu on käytössä painostuskeinona päättävien elinten kokouksissa. Usein korostetaan sitä, että puolueiden pitäisi näyttää yhteistä rintamaa äänestäjiin päin. Tämä on mielestäni ongelmallista. Vaikka valtuustossa keskustelu voi olla kiihkeää, kulis-seissa tapahtuvassa päätöksenteossa korostetaan konsensusta.”

Kaupungin etu tulee erään valtuutetun lausunnon mukaan usein huomioiduksi päätöksenteossa: ”Enimmäkseen kaupungin etu tulee huomioiduksi, kiitos hyvän valmistelun, mutta hiljattain on ollut myös esimerkkejä, joissa on menty liikaa sen pohjalta, että on arvioitu omien äänestäjien olevan jotain mieltä ja tyydytty siihen.” Myös toinen vastaaja mietti eroa kaupungin ja kaupunkilaisten näkökulman välillä: ”Kaupunkilaisen ja kaupungin etu ovat päätöksissä ja niistä luotavissa mielikuvissa usein ristiriidassa keskenään. Tehdäänkö siis päätöksiä kaupungissa asuvien elämisen laadun parantamiseen tähdäten, vai kaupungin kasvun ja ansaintalogiikan (lisää veronmaksajia) ehdoin.” Eräs vastaaja tarkasteli kaupungin etua yksittäisten esimerkkien näkökulmasta: ”Kouluverkkopäätöksissä mentiin täysin ala-arvoiseen populististen kyläpolitiikointiin. Guggenheimissa pelkkä populismi riitti torppaamaan hyvän hankkeen.”

Kuvio 16 a–j. Valtuuston valmistelu- ja päätöksentekoilmapiiri

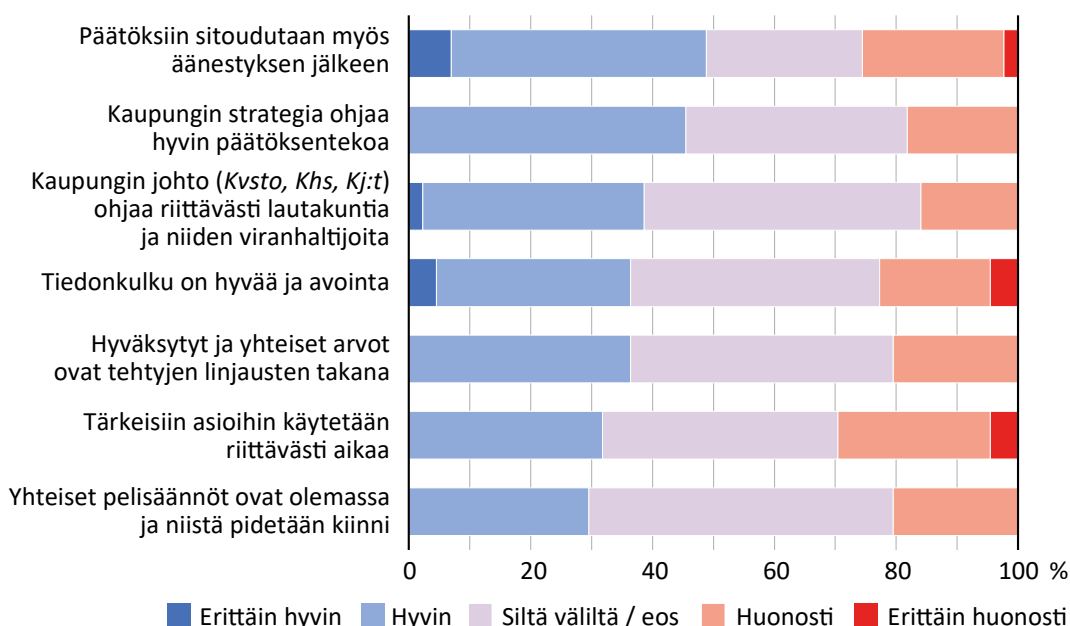
Strategia ohjaa päätöksentekoa, mutta yhteiset pelisäännöt eivät ole selvät kaikille

Valtuutettuja pyydettiin arvioimaan valtuuston toimintakulttuuria myös tiedonkulun ja yhteisten pelisääntöjen sekä toiminnan ohjauksen ja yhteistyön sujuvuuden näkökulmista. Reilu kolmannes (36 %) vastaajista koki, että tiedonkulku on hyvää ja avointa (kuvio 17). Yhtä suuri (36 %) osuus arvioi, että hyväksytyt ja yhteiset arvot ovat tehtyjen linjausten takana hyvin. Viidennes (20 %) oli sillä kannalla, että linjaukset perustuvat yhteisiin arvoihin huonosti – yhdenkään mielestä tässä ei oltu onnistuttu *erittäin hyvin*, muttei myöskään *erittäin huonosti*.

Noin puolet (49 %) vastanneista koki, että päätöksiin sitoudutaan myös äänestyksen jälkeen joko hyvin tai erittäin hyvin. Joka neljäs oli päinvastaisella kannalla. Kaupungin strategian koettiin ohjaavan päätöksentekoa varsin hyvin: miltei puolet (46 %) vastaajista oli tätä mieltä, 18 prosenttia katsoi strategian vaikuttavan päätöksentekoon huonosti. Kaksi viidestä (39 %) oli sitä mieltä, että kaupungin johto (tarkoittaen tässä kaupunginvaltuustoa, kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajia) ohjaa lautakuntien työskentelyä hyvin tai erittäin hyvin, 16 prosenttia koki lautakuntien saavan ohjausta huonosti.

Ajankäyttö nousee jälleen ongelmaksi osalle valtuutetuista: vain kolmannes (32 %) koki, että tärkeisiin asioihin käytetään riittävästi aikaa. Myös yhteiset pelisäännöt näyttäsivät olevan jossain määrin epäselviä valtuutetuille: vain 30 % vastanneista koki, että yhteiset pelisäännöt ovat olemassa ja niistä pidetään kiinni. Päinvastaista mieltä oli joka viides vastaaja. Tämän kysymyksen kohdalla suurin osa vastaajista päätyi kannalle ”siltä väliltä”.

Kuvio 17. Kokemuksia valtuuston toimintakulttuuriin liittyvistä asioista

Avovastaukset tarjoavat yksityiskohtaisempaa tietoa valtuutettujen kokemuksista.

Kaupungin strategian noudattamisen käytännöt saivat osakseen arvostelua: ”Kaupungin strategia oli liian vaativa ja tiukka.” Toinen vastaaja kuvaili asiaa näin: ”Kaupungin strategiaohjelmaan kirjatuista arvoista ja tavoitteista osa ohjaa päätöksentekoa turhankin tiukasti (menoraamit ja investointikatto) joustamatta tilanteiden muuttuessa. Samaa aikaan osa muista arvoista ja tavoitteista, erityisesti asukkaiden peruspalveluihin ja vaikutusmahdollisuuksiin liittyvät, sivuutetaan helposti.” Kolmas oli samoilla linjoilla

edellisen kanssa: ”Strategia ohjaa liikaakin päätöksentekoa, se ei mahdollista reagointia muuttuvaan tilanteeseen. Strategian valmisteluun ei käytetty valtuustokauden alussa riittävästi aikaa.”

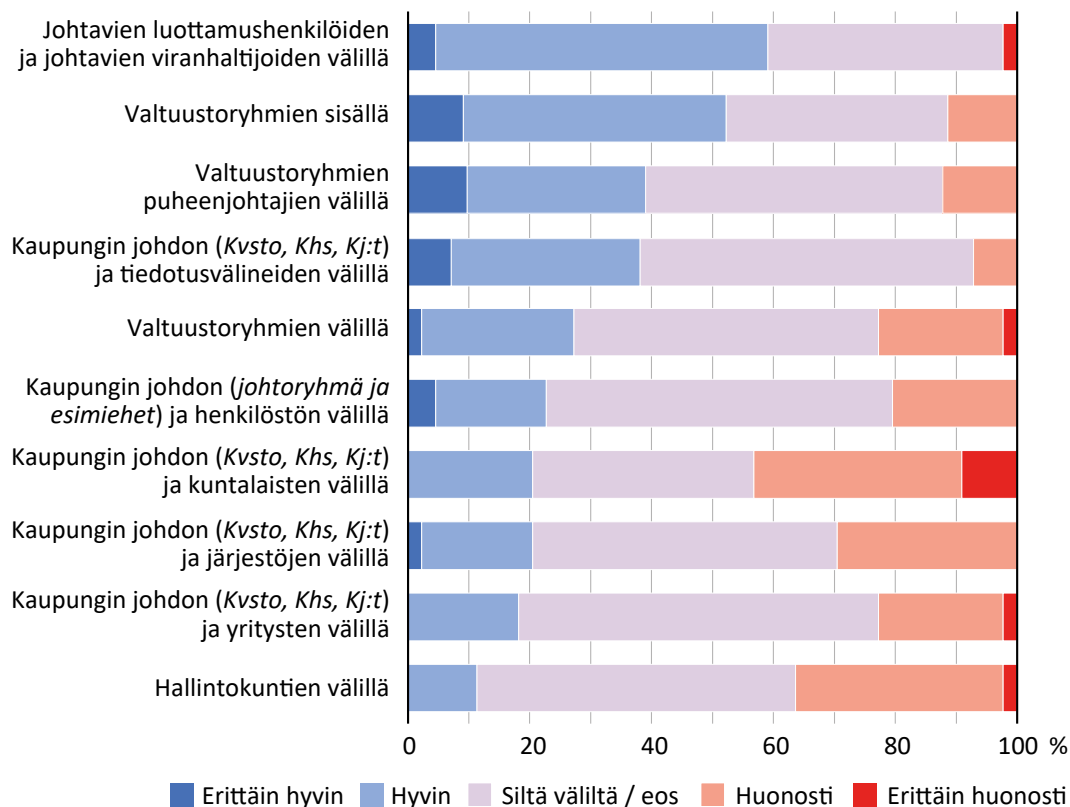
Muutama kommentti koski **tiedonsaannin** ja hallintouudistuksen **etenemistahdin** ongelmia: ”Uuden hallintouudistuksen myllerryksien valmisteluun olisi voinut käyttää enemmän aikaa. Virastojen taholla nopea vauhti on luonut kaaosta ja epätietoisuutta tulevasta. Lisäksi eri tahojen vaikuttamismahdollisuuksien vähäisyydestä prosessin aikana on tullut palautetta.” ”Tiedonkulkua on monella tasolla – taustatieto on toisaalta kaikkea muuta kuin avointa.”

Eri osapuolten välistä yhteistyötä arvioitaessa yli puolet vastanneista koki valtuustoryhmien sisäisen yhteistyön joko erittäin hyväksi tai hyväksi (kuvio 18). Johtavien luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden välisen yhteistyön arvioi hyvin tai erittäin hyvin toimivaksi vielä suurempi osuus, 59 % vastaajista.

Tämän monivalintakysymyssarjan vastauksissa huomio kiinnittyy ”en osaa sanoa”-vastausten suurehkoon määrään, jotka on kuviossa 18 yhdistetty ”siltä väliltä” vastauksiin. Esimerkiksi kolmannes (30 %) vastaajista ei osannut sanoa mitään kaupungin johdon ja yritysten välisen yhteistyön toimivuudesta.

Heikoimmin yhteistyön arvioitiin toimivan kaupungin johdon ja kuntalaisten välillä: 43 % vastanneista koki kaupungin johdon ja kuntalaisten välisen yhteistyön toimivan huonosti tai erittäin huonosti, toisaalta joka viides arvioi sen toimivan hyvin. Myös hallintokuntien välinen yhteistyö arvioitiin varsin heikoksi: reilu kolmannes (36 %) vastaajista arvioi sen toimivan huonosti tai erittäin huonosti ja vain 11 prosenttia arvioi sen toimivan hyvin – kukaan ei katsonut hallintokuntien välisen yhteistyön toimivan erittäin hyvin.

Kuvio 18. Yhteistyön toimivuus kaupungin eri asioiden hoidossa eri osapuolten välillä

Avovastaukset eivät tässä kohdassa luo yhtenäistä kuvaa yhteistyön sujuvuudesta, mutta yksittäisissä vastauksissa nostetaan tärkeitä asioita esiin. Eräs asioiden tilaa tarkkaillut valtuutettu kertoo: ”Valtuustoryhmien välillä on valtavasti eroa. Osa toimii kuin unelma (omani!), osa on sisäisesti hajalla ja osassa on diktatorisen tiukka kuri.” Hän jatkaa kertomalla havaitsemastaan epäasiallisesta kohtelusta valtuustossa, jota hän pitää paikoin jopa syrjinnän kaltaisena. Toisella on mielensä päällä **yrittäisyhteistyön sujuvuus**: ”Valitettavasti esiintyy ns. monipuolista osaamattomuutta yritysyhteistyön saralla.”

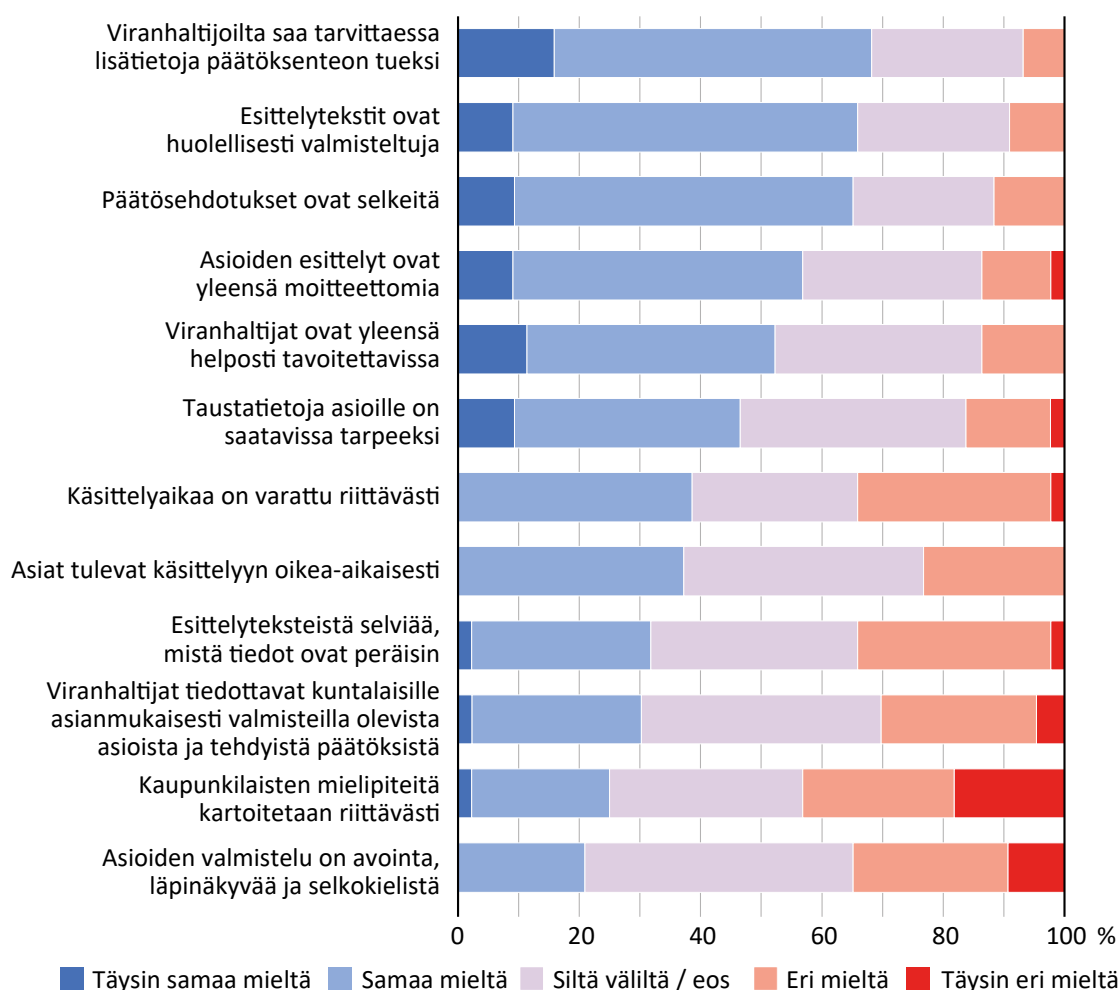
Viranhaltijavalmistelulle ruusuja ja risuja

Valtuuston oman toimintakulttuurin ja yhteistyön muotojen lisäksi valtuutettuja pyydettiin arvioimaan viranhaltijavalmisteluun liittyviä seikkoja. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että asioiden esittelyt ovat yleensä moitteettomia, esittelytekstit ovat huolellisesti valmisteltuja, päätösehdotukset ovat selkeitä, viranhaltijat ovat yleensä helposti tavoitettavissa ja viranhaltijoilta saa tarvittaessa lisätietoja päätöksenteon tueksi (kuvio 19).

Heikoimmiksi viranhaltijavalmistelun puoliksi arvioitiin valmistelun avoimuus ja läpinäkyvyys sekä kuntalaisten kuuleminen. Vain joka viides vastaaja oli sitä mieltä, että asioiden valmistelu on avointa, läpinäkyvää ja selkokielistä, reilu kolmannes (35 %) oli asiasta eri mieltä, loput ”siltä väliltä”. Täysin tämä väite ei vastannut yhdenkään vastaajan kokemuksia. Vastaavasti vain joka neljäs oli sitä mieltä, että kaupunkilaisten mielipiteitä kartoitetaan riittävästi, peräti 43 prosenttia oli asiasta eri mieltä. Miltei kolmannes (30 %) myös koki, että viranhaltijoiden kuntalaisille kohdentamassa tiedottamisessa on parantamisen varaa.

Ajankäytön haasteet nousivat esiin myös tässä yhteydessä. Vaikka 39 % valtuutetuista oli sitä mieltä, että asioille on varattu riittävästi käsittelyaikaa, lähes yhtä suuri osuus (34 %) piti asioiden käsittelyyn varattua aikaa riittämättömänä. Myös arviot asioiden käsittelyn oikea-aikaisuudesta jakoivat mielipiteitä.

Kuvio 19. Kokemukset viranhaltijavalmistelun laadusta

Avovastauksissa pohdittiin erityisesti kaupunkilaisten mielipiteiden kartoittamista sekä viranhaltijavalmistelun läpinäkyvyyden ongelmia.

Kaupunkilaisten kuunteleminen ei ole kaikkien valtuutettujen mielestä riittävää: ”*Helsingin valmistelukulttuuria vaivaa edelleen vahva kapulakielisyys ja esittelyteksteistä on tämän takia hyvin vaikea saada selkoa. Kaupunkilaisia ei kuunnella valmistelussa riittävästi. Pelkät asiakaskyselyt, joiden vastausprosentti jää usein mataliksi, eivät riitä.*” Toinen vastaaja antoi virkamiehille positiivista palautetta, vaikka moittikin heitä samalla asukkaiden heikosta kuuntelusta: ”*Virkamiehet ovat osaavia ja ystävällisiä. Asukkaiden mielipiteitä ei ollenkaan oteta huomioon, esimerkkinä yleiskaava, [jossa] asukkaiden aloitteita ei huomioitu.*” Eräs vastaaja toi esiin ristiriidan mielipidemittausten ja niiden vaikuttavuuden välillä: ”*Kaupunkilaisten mielipiteitä kartoitetaan ja kuunnellaan, mutta niiden ei anneta vaikuttaa valmisteluihin, jotka on aloitettu yleensä kolmen suuren puolueen sisäpiirin etukäteispäätösten mukaisesti. Samalla tavalla suhtaudutaan kaupunkilaisten ääntä edustavien kaupunginvaltuutettujen mielipiteisiin. TURHAUTTAVAA!*” Samaa havaintoa heijastelevat myös seuraavat toteamukset: ”*Kaupunkilaisten mielipiteitä kartoitetaan, mutta ei kovinkaan paljon oteta [huomioon].*” ”*Kaupunkilaisten mielipiteitä esitetään turhan usein varsin valikoivasti.*”

Toisaalta yksi vastaajista esitti vastakkaisen näkemyksen mielipidekyselyiden tarpeellisuudesta vaalien välillä: ”*Edustuksellisen demokratian pitää olla sitä, ettei kaupunkilaisten mielipiteitä liikaa tarvitse kartoittaa yksittäisissä asioissa vaalien välissä.*” Toinen puolestaan yhdisti asioiden saaman mediahuomion kaupunkilaisten näkemysten kuuntelemi-

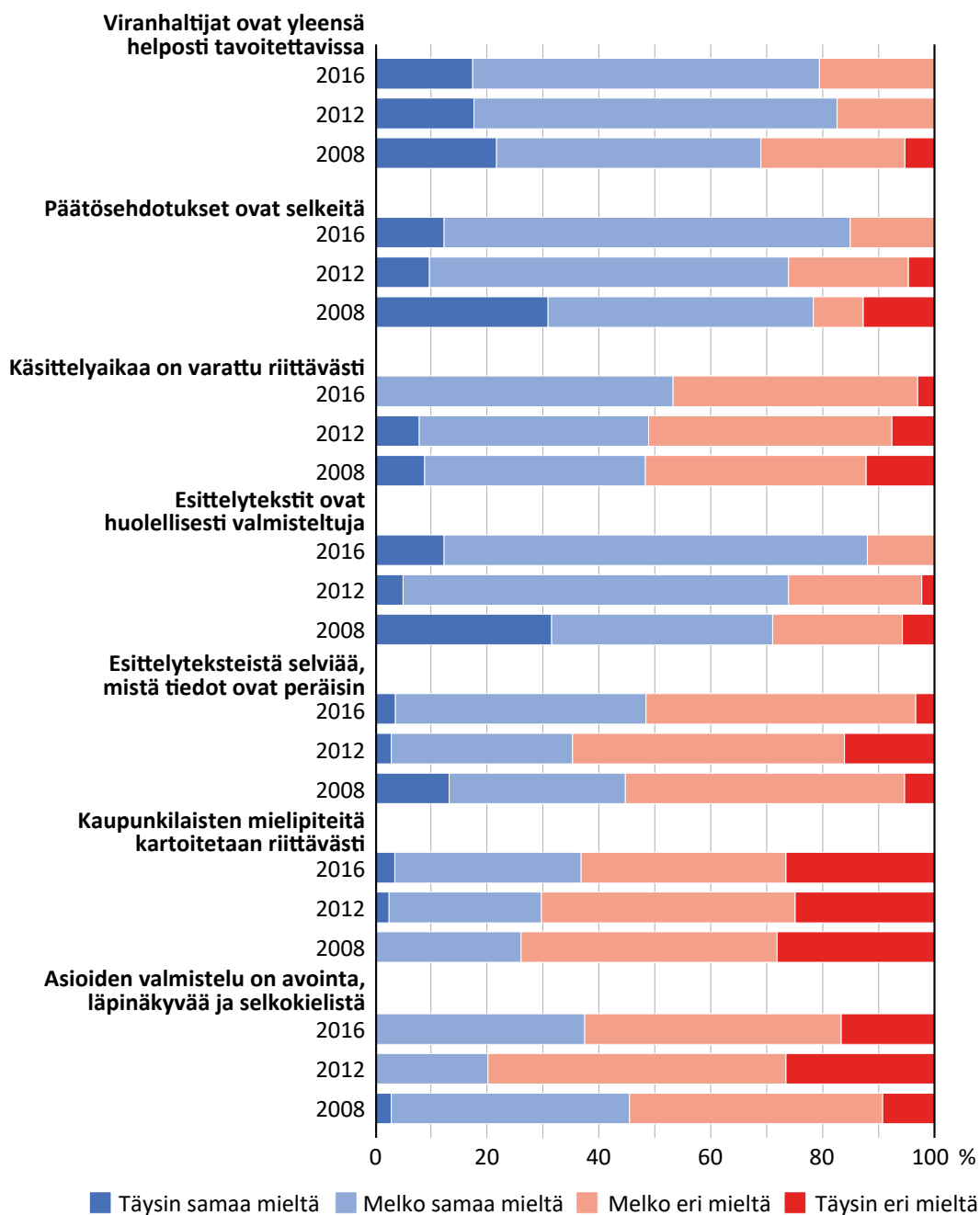
seen: ”Kaupunkilaisten mielestä heidän mielipiteitään ei ikinä kartoiteta riittävästi. Jossakin asioissa tehdään valtavasti kuulemistyötä, toisissa ei, joissakin asioissa vallitsee median vahvistama huutoäänestys – jossa Helsingin asioista saatetaan kysellä koko valtakunnan tasolla (Malmin lentokenttä, Guggenheim...)”

Myös **virkamiesvalmistelun käytäntöjä** pohti useampikin vastaaja. Virkamiesten välillä näyttäisi olevan eroavaisuuksia siinä, kuinka avoimesti asioista viestitään: ”Viranhaltijoiden välillä on huomattavan suurta vaihtelua siinä, paljonko valmisteilla tai päätöksenteossa olevista asioista kerrotaan.” ”Asioiden esittelyt ovat yleensä moitteettomia – Guggenheim poikkesi tästä mm. viestintätoimiston lobbauksena – asia tuli myös väärään aikaan päätettäväksi. Viranhaltijoiden tavoitettavuus vaihtelee – jotkut eivät vastaa valtuutetun viesteihin lainkaan, ja jotkut [vastaavat] heti.” Kriittistä palautetta antoi useampikin vastaaja: ”Valmistelussa käytetään suurta valtaa ja monissa kysymyksissä joutuu itse tiedustelemaan asiasta, ennen kuin saa tietoa.” ”Valmistelussa ei yleensä tarkastella erilaisia vaihtoehtoja vaan esitellään vain virkamiesvalmistelussa valittu yksi esitys. Kaupunkilaisten mielipiteitä kyllä joissain asioissa kartoitetaan, esimerkiksi kaavoituksessa lakikin sitä edellyttää, mutta näille mielipiteille ei yleensä anneta arvoa.”

Yksi valtuutettu ilmaisi tässä yhteydessä mielipiteensä valtuuston **aikataulujen** suunnittelusta: ”Vuoden 2016 loppuun oli kasattu liikaa asioita. Valtuuston kokoukset eivät saisi mennä yli klo 23:n.”

Vertailu aiempiin vastaaviin kyselytutkimuksiin osoittaa, että käsitykset viranhaltijavalmistelun laadusta ovat yllä esitetystä kriittisistä kommentteista huolimatta yleisesti parantuneet. Päätösehdotukset koetaan aiempaa selkeämpinä ja esittelytekstien katsotaan olevan aiempaa huolellisemmin valmisteltuja. Asioiden valmistelu näyttäytyy valtuutetuille pääosin edellistä kautta avoimempana, läpinäkyvämpänä ja selkokielisempänä (kuvio 20).

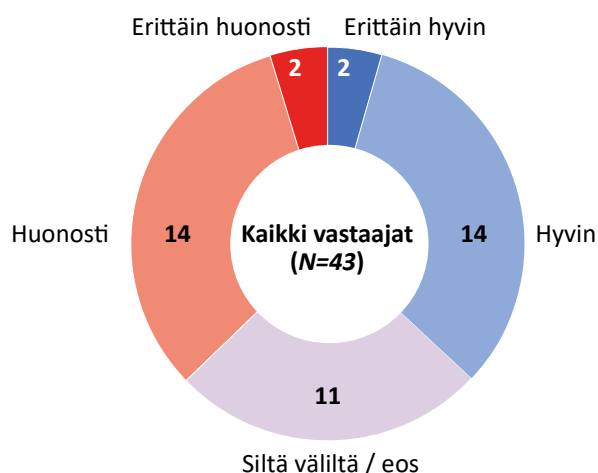
Kuvio 20. Valmistelun laatu eri valtuustokausina (ilman Siltä väliltä ja EOS-vastauksia)

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista huolehtiminen jakaa mielipiteitä

Asukkaiden kuulemista ja osallistumismahdollisuuksia tarkasteltiin kyselyssä usean eri kysymyspatteriston osana. Tämän lisäksi valtuutetuilta kysyttiin erikseen, miten he katsoivat valtuuston huolehtineen Kuntalain 27 §:n velvoitteesta edistää ja huolehtia asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Noin kaksi viidestä (37 %) katsoi asian hoituneen hyvin tai erittäin hyvin, ja täsmälleen saman suuruinen joukko antoi täsmälleen päinvastaisen arvion (kuvio 21).

Kuvio 21. Asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista huolehtiminen (Kuntalaki 27§)

Avovastaukset selventävät hieman näkemyseroa. Usea valtuutettu katsoi osallistamiskäytännön olevan **näennäisiä ja riittämättömiä**:

*”Viranomaiset kyllä näennäisesti antavat asukkaille mahdollisuuden tulla kuul-
luksi, mutta käytännössä asukkaiden mielipiteitä ei oteta viranomaisten esityksissä
huomioon tai tuoda julki päättäjille.”*

”Mielipiteen voi sanoa, mutta vaikutukset jäävät vähäisiksi.”

*”Ei niitä kuitenkaan oteta huomioon. Tai se on näennäistä: jos kaupunkilaisten toi-
veet jo sisältyvät kaupungin suunnitelmiin, ne voidaan siltä osin ottaa huomioon.”*

*”Ylipormestarin illat ja muu informaatio on hyvää, mutta kansalaisia ei kuitenkaan
kuulla.”*

*”Asukkaiden mielipiteet on pääosin sivuutettu (esim. lähipalveluja, kaavoitusta,
budjettia ym. koskevissa ratkaisuissa). Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismah-
dollisuuksien osalta uusi johtamisjärjestelmä keskittää yhä enemmän valtaa pieneen
piiriin. Johtamismallin valmistelussa asukkaiden osallistuminen ja vaikutusmahdol-
lisuudet jätettiin toissijaiseksi ja pääosin vaille konkreettista sisältöä.”*

*”Parannusta on tässä ollut paljon ja suunta on nyt hyvä, mutta tähän asti vaikutus-
mahdollisuudet ovat yleensä olleet näennäisiä.”*

”Niin sanotusta lähidemokratiasta ei enää puhuta, se oli ja meni, vahinko!”

*”Miten se edistäminen on muuten tapahtunut kun HelsinkiTV:n kautta ja lain mu-
kaisilla AOS:lla.”*

*”Mielestäni tässä ei edelleenkään ole onnistuttu ja monet tutkimuksetkin osoittavat
sen käytännössä, erityisesti nuorten osalta. Ongelma on, että Helsingin järjestelmät
osallistuttavat ennen kaikkea jo entuudestaan aktiivisia.”*

Toisaalta osa vastaajista oli sitä mieltä, että kaupunkilaisilla on **riittävästi osallistumis-
mahdollisuuksia**, esimerkiksi *”edustuksellisen demokratian kautta sekä suorina kunta-
laisten tapaamisina /infoina.”* Erään valtuutetun mielestä päättäjät yksinkertaisesti tie-
tävät asiat asukasaktivisteja paremmin: *”Jokseenkin joka valtuuston edellä joku ryhmästä
menee tapaamaan jotakin asiaa koskevaa lähetystyä – mutta yleensä päättäjät ovat kysei-*

sestä asiasta paremmin perillä kuin asukasaktivistit...” Toisen mielestä ihmisten pitäisi itse olla aktiivisempia: ”Kansalaistilaisuudet, sähköpostit, tapaamiset, vierailut kohteissa. Kehtään ei voi vuoteesta kuitenkaan kiinnostumaan tai vaikuttamaan hakea. Mahdollisuuksia on jo nyt riittävästi vaikuttaa.” Kolmas puolestaan totesi, että päätöksentekoon vaikuttaa niin moni asia, ettei asukkaita aina voida ottaa huomioon: ”Päätöksentekoa sitoo niin moni asia, aina ei voi vaikuttaa. Toinen puoli asiaa on tietysti käyttäjien osallistuminen.”

Osallisuus- ja vuorovaikutusmalli ja johtamisjärjestelmäuudistus valtuustokauden erityiskysymyksinä

Uuteen osallisuus- ja vuorovaikutusmalliin kohdistuu toiveita ja epäilyjä

Valtuustokaudella 2013–2016 valmisteilla olleen Helsingin kaupungin johtamisjärjestelmäuudistuksen yhtenä tavoitteena on ollut lisätä kaupunkilaisten osallisuutta ja vuorovaikutuskäytäntöjä. Kaupungin uutta osallisuus- ja vuorovaikutusmallia on valmisteltu asukkaiden kanssa. Vuorovaikutusprosessin tuloksena on luotu Helsingin osallisuuden periaatteet. Nämä kirjattiin kaupungin uuteen hallintosääntöön, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.11.2016. Tämän kertaisessa kyselyssä valtuutetuilta kysyttiin, mitä he odottavat uudelta osallisuus- ja vuorovaikutusmallilta. Vastauksissa ilmenee joidenkin valtuutettujen kohdalla tietämättömyyttä koko asiasta. Toisaalta vastauksissa näkyy epäuskoa mallin vaikuttavuuteen, kun taas osa valtuutetuista kohdistaa malliin suuriakin toiveita.

Asiasta tietämättömien vastaajien ryhmässä on sekä varsinaisia valtuutettuja että varavaltuutettu:

”Mikä malli??”

”En tunne asiaa.”

”Varavaltuutettuna en ole perehtynyt asiaan riittävästi vastatakseni kysymykseen.”

”Ai, sellaisesta en ole kuullutkaan!”

Osa valtuutetuista suhtautui skeptisesti tai välinpitämättömästi osallisuus- ja vuorovaikutusmallin mahdollisuuksiin:

”En [odota] paljoakaan.”

”En osaa sanoa – toivottavasti ei ole liian raskas malli, joka vain lisääsi byrokratiaa.”

Jotkut epäilivät mallin vaikuttavuutta konkreettisella tasolla:

”Odotan, että se myös johtaisi tuloksiin, eikä päätyisi ’on tehty’ -laatikkoon.”

”TODELLISTA osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuutta, ei muodollista toteuttamista.”

”Vähemmän teoreettisia malleja, enemmän konkretiaa!”

”Mallin periaatteet ovat hienoja ja toivottavia. Kerro kantasi -kyselyn hyödyntäminen on kuitenkin osoittanut, että virkamiehet poimivat asukkaiden mielipiteistä näppärästi omaa ajatusmaailmaa tukevia kannanottoja ja jättävät siihen sopimat-

tomat huomiotta. Paikkaperusteinen kehittäminen on ajatuksena todella kiehtova, mutta käytännössä paikalliset kehittämisajatukset on 'strategian' vastaisina helppo lakaista maton alle. Toivon mallilta paljon, mutta odotan vähän."

"Se [malli] on jäänyt tyhjemmäksi kuin ennakoitiin. Olisi paljon paremmin pitänyt hyödyntää hyviä pilottihankkeita, mm. Maunulan demokratiamallin olisi voinut ulottaa muualle kaupunkiin."

Toisaalta valtuutettujen vastauksissa toistui myös odotus asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksien kehittymisestä parempaan suuntaan mallin käyttöönottamisen myötä:

"[Odotan] paljon. Tärkeä asia."

"Odotan asukkaille konkreettisia vaikutusmahdollisuuksia asioihin, jotka koskevat heitä itseään."

"Odotan, että esitykset lähtee aidosta kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien parannuksista, ilman politikointia!"

"[Odotan] nykyistä parempaa lopputulosta."

Muutama vastaaja antoi yksityiskohtaisia esimerkkejä siitä, millaisia piirteitä he toivoivat osallisuus- ja vuorovaikutusmallin sisältävän:

"Toivon, että sillä jaetaan päätösvaltaa ja siihen liittyviä resursseja uudelleen niin, että tulevaisuudessa päätöksenteko tapahtuu "alhaalta ylöspäin" eikä päinvastoin, kuten nyt. Osallistuva budjetointi on positiivinen avaus tähän suuntaan, mutta sen piiriä pitää laajentaa ja osallistumiselle tarvitaan myös säännöllisiä foorumeita, avoimia asukasfoorumeita, asukkaiden valitsemia lähidemokratian elimiä, reaalisia mahdollisuuksia valmistella vaihtoehtoja ja asukastalojen kaltaisia avoimia julkisia tiloja. Toivon, että osallisuus- ja vuorovaikutusmallin valmistelussa ymmärrettään ero 'osallistamisen' ja osallistumisen välillä. Samoin pidän tärkeänä sitä, että asukkaisiin luotetaan myös olennaisissa palveluverkkoja, budjetin raameja jne. koskevissa asioissa eikä osallistuvaa budjetointia typistetä näennäiseksi tai vain pieniä yksittäisiä asioita koskevaksi."

"Apulaispormestareiden pitää ottaa aktiivinen ote yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa."

"[Odotan] Säkylän mallin kaltaista asukkaiden kanssa yhteistyössä tehtyä strategiaa Helsingille. Sitä kautta osallisuus ja vuorovaikutus on onnistunut ja asukkaat ovat olleet tyytyväisiä."

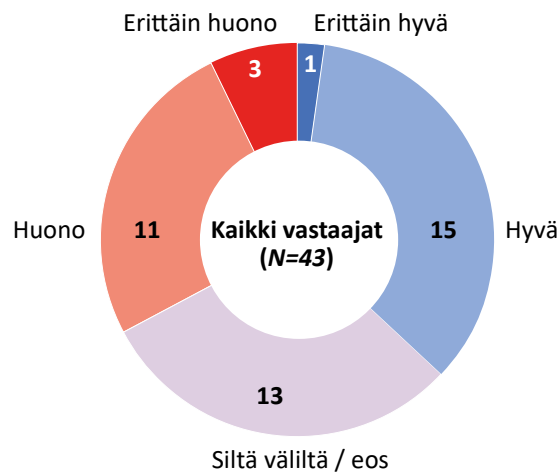
Yksi vastaaja puolestaan kritisoi osallisuus- ja vuorovaikutusmallia edustuksellisen demokratian näkökulmasta: *"Malli ohittaa valtuutetut."*

Johtamisjärjestelmäuudistuksen valmistelusta erilaisia näkemyksiä

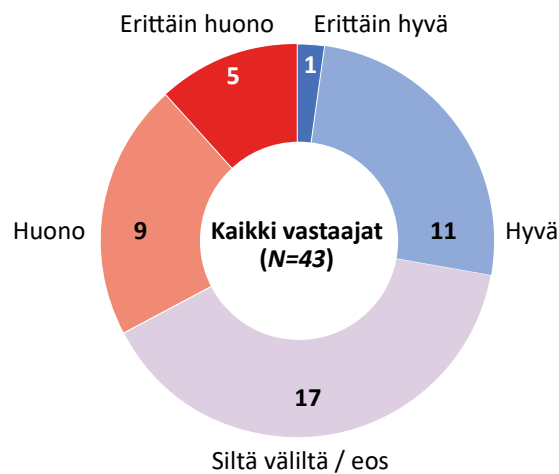
Valtuustokaudelle 2013–2016 osui Helsingin kaupungin johtamisjärjestelmän perustava-laatuksen uudistuksen valmistelu. Siksi valtuutettuja pyydettiin arvioimaan johtamisjärjestelmäuudistuksen valmistelua sekä viranhaltijavalmistelun että poliittisen valmistelun näkökulmista. Kysymys kuului: ”Onko johtamisjärjestelmäuudistuksen valmistelu ollut mielestänne johdonmukaista ja onnistunutta?” 37 % vastaajista katsoi viranhaltijavalmistelun olleen hyvää tai erittäin hyvää, joka kolmas (33 %) katsoi sen olleen huonoa tai erittäin huonoa, 23 % arvioi viranhaltijavalmistelun olleen siltä väliltä, ja kolme vastaajaa ei osannut ottaa kantaa (kuvio 22).

Poliittisen valmistelun kohdalla suurempi osuus vastaajista (37 %) oli sitä mieltä, ettei valmistelu ollut hyvää, muttei huonoakaan. Kolmannes (33 %) vastaajista piti poliittista valmistelua huonona tai erittäin huonona, ja hieman pienempi osuus (30 %) hyvänä tai erittäin hyvänä (kuvio 23).

Kuvio 22. Arvioita viranhaltijavalmistelun onnistumisesta johtamisjärjestelmäuudistuksessa

Kuvio 23. Arvioita poliittisen valmistelun onnistumisesta johtamisjärjestelmäuudistuksessa

Avovastauksissa valtuutetut perustelivat näkemyksiään johtamisjärjestelmäuudistuksen valmistelun johdonmukaisuudesta ja onnistumisesta. Jotkut ovat olleet tyytyväisiä johtamisjärjestelmäuudistuksen valmisteluun – **osaamista ja perusteellisuutta** kehutaan:

”Johtamisen jaoston käsittely on ollut perusteellista.”

”Valmistelu on ollut perusteellista ja läpinäkyvää.”

”Asiansa osaavat virkamiehet.”

”Varmaankin tehty paras mahdollinen määrä ja tapa. Ainakin julkisuudessa käsitelty riittävästi.”

Toiset olivat nähneet asioiden kulussa samankaltaisia heikkouksia ja epäkohtia, joita esiteltiin tuloksissa jo aiemmin tarkasteltaessa valtuutettujen kokemuksia valtuuston vaikutusmahdollisuuksista (ks. sivut 12–13). **Kaikkien valtuutettujen kantoja ei ole otettu valmistelussa tasapuolisesti huomioon:**

”Kaikkia ei ole kuultu tai ehdotuksia ei ole otettu huomioon sillä perusteella, että ehdotus on tullut ’väärästä kohdasta salia.”

”Asiasta on päätetty pienessä johtamisjaostossa, jonka päätöksiä valtuustoryhmien edellytetään noudattavan.”

”Poliittinen valmistelu on usein puolueellista.”

Myöskään **ymmärrys** asiasta ei ole kaikkien mielestä ollut kyllin syvää ja laajaa näin suuresta asiasta päätettäessä, eikä **arvojärjestys** ole ollut kaikilta osin kohdallaan:

”Parhaatkaan päättäjät eivät kaikki ymmärtäneet, mitä oltiin tekemässä.”

”Asiakokonaisuus on ollut niin hallinnollinen, vaikeaselkoinen ja valtava että päätöksentekijöiden on ollut vaikea hahmottaa kokonaisuutta, ja siksi myös virkamiesvallankäyttö on ollut suurta.”

”Koko uudistuksen valmistelun lähtökohta oli nurinperin: asukkaiden osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet sivussa, valtuuston sijasta korostettiin pormestarien ja kansliapäällikön sekä toimialajohtajien roolia. Samalla hallinnollinen johtaminen syrjäytti palvelujen ym. tehtävien sisällön asettamat tarpeet (asiantuntijalautakuntien raju alasajo, toiminnan demokraattisen ohjaamisen kannalta liian laajojen kokonaisuuksien muodostaminen, työpaikkademokratian sivuuttaminen). Lisäksi valmistelussa jätettiin huomiotta tarpeet palauttaa valtuustoon ja julkisen poliittisen keskustelun piiriin tärkeitä asioita, jotka nyt ovat siirtyneet yhtiöittämisten ja päätösvallan delegoimisen myötä pois valtuustolta (kuten palveluverkkoratkaisut, joukkoliikenne ym).”

”Johtamisuudistuksessa koko kaupungin johtamisjärjestelmä on rakennettu uusiksi. Kyseessä on valtavan kokoinen prosessi, joka on toteutettu suurella kiireellä. Palautetta varsinkin virastoista ja niiden keskijohdosta on tullut liittyen tuntemukseen omien vaikutusmahdollisuuksien vähäisyydestä prosessin aikana. Viraston ja kanslian yhteisissä neuvotteluissa viraston edustajat ovat jääneet usein ilman todellisia vaikutusmahdollisuuksia.”

”Tiedotus ontuvaa, esittelyt epämääräisiä.”

Demokratian kehityksestä oltiin myös huolissaan ja **uudistuksen ajankohta** olisi voinut erään vastaajan mukaan olla paremmin harkittu:

”Malli ei lisää demokratiaa, vaan kaventaa sitä.”

”Luotu lautakuntarakenne keskittää päätöksentekoa ja tuottaa ongelmia asioihin perehtymiseen, kun kokonaisuudet ovat liian suuria.”

”Uudistus vähentää luottamusmiesten lukumäärää ja valtuutettujen merkitystä. Tätä uudistusta olisi pitänyt lykätä maakuntauudistuksen jälkeen tapahtuvaksi, koska silloin olisi voitu ottaa huomioon maakuntauudistuksen vaikutukset.”

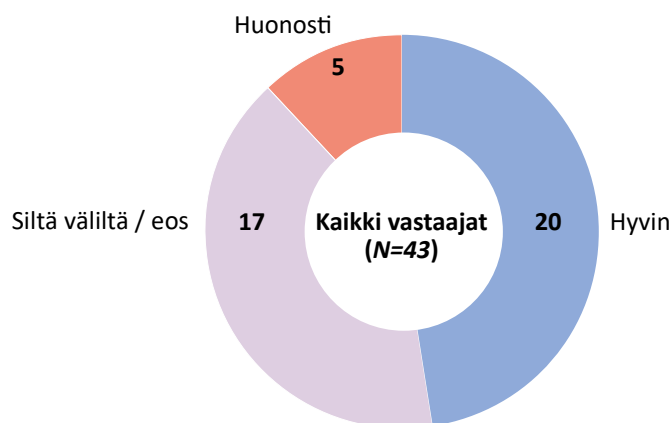
”En ole täysin vakuuttunut, että uusi malli toimii.”

Arvioita valtuuston onnistumisista ja epäonnistumisista sekä keskenjääneistä asioista

Valtuustokauden strategiaohjelman tavoitteiden toteutumiseen ollaan tyytyväisiä

Valtuutetuille esitettiin kysymys siitä, miten heidän mielestään valtuustokauden strategiaohjelmassa asetetut kokonaistavoitteet ovat toteutuneet. Miltei puolet vastanneista (47 %) katsoi tavoitteiden toteutuneen hyvin (kuvio 24). Miltei yhtä suuri osuus (40 %) oli sitä, että kokonaistavoitteiden toteutuminen oli ollut siltä väliltä.

Kuvio 24. Arvioita valtuustokauden strategiaohjelmassa asetettujen kokonaistavoitteiden toteutumisesta

Avovastauksissa valtuutetut pohtivat strategiaohjelman yksityiskohtia kukin omasta näkökulmastaan. Vastauksista piiryy kuva, jonka mukaan talouteen liittyviin tavoitteisiin on päästy, mistä sopii olla tyytyväinen. Tämä on kuitenkin tapahtunut liikaa muiden tavoitteiden kustannuksella, mitä ei ole pidetty hyvänä asiana.

Muutamassa vastauksessa painottuu **talouden tasapainottamiseen** liittyvien tavoitteiden saavuttaminen:

”Budjettikuri on pitänyt ja tärkeimmät tavoitteet on toteutettu.”

”Tuottavuustavoite on toteutunut hyvin. Esim. terveystalouden saatavuudessa on aluekohtaisesti suuriakin puutteita – palveluihin ei pääse joustavasti (esim. Vuosaa-ri). Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat tarkastuslautakunnan (2015) arvion mukaan 75 prosenttisesti. 10 % ei toteutunut ja 3 % ei voitu todentaa. Toteutumatta jääneitä tavoitteita osa-alueittain on muutamia.”

”Talouden hallinnan ongelmiin puuttumisessa liikaa vieläkin ennakoimatonta populismia yksittäisten ryhmien kautta joissain asioissa. Yleisesti ottaen tavoitteet toteutuivat hyvin.”

Toiset esittävät kritiikkiä taloudellisten tavoitteiden toteuttamisesta **muiden tärkeiden tavoitteiden kustannuksella**:

”Strategiaohjelman tavoitteet asukkaiden tarpeita vastaavasta palvelujen kehittämisestä, eriarvoisuuden vähentämisestä, työllisyyden parantamisesta, asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämisestä ja valtuuston roolin vahvistamisesta eivät ole toteutuneet. Osin on käynyt jopa päinvastoin. Sen sijaan virkamiesjohdon ja kaupunginhallituksen linjausten tuloksena budjettikuri ja investointikatto ovat toteutuneet tavalla, joka on usein ollut ristiriidassa muiden tavoitteiden kanssa.”

”Taloudelliset tavoitteet on nostettu keskiöön ja niitä on noudatettu, mutta monet muut tavoitteet on jätetty sikseen.”

”Tuottavuustavoitteesta kiinnittäminen on ohittanut kaikki muut tavoitteet eikä sen hyvinvointivaikutuksia ole arvioitu, vaikka näin on toistuvasti vaadittu.”

”Eriarvoisuuden kasvu ei ole pysähtynyt, saati eriarvoisuus kaventunut.”

Yksi valtuutettu tarjosi **parannusehdotusta** vastaisuuden varalle:

”Strategiaohjelman tavoitteet on muotoiltu niin ympäröivästi, että niitä voi tulkitella kovin monella tavoin... Olisikin parempi siirtyä tarkemmin määriteltyihin tavoitteisiin, jos vain mahdollista.”

Muutama valtuutettu antoi puolestaan nasevan yhteenvedon tilanteesta ottamatta jyrkkää kantaa onnistumiseen tai epäonnistumiseen kokonaisuutena:

”Edustamani lautakunta on seurannut tarkasti strategia linjauksia. Tuottavuustavoite ja varsinkin investointikatto ovat ohjanneet merkittävästi päätöksentekoa niin hyvässä kuin pahassakin.”

”Jotkut asiat onnistuneet hyvin, joissain jääty kauaksi tavoitteista.”

Eräs vastaaja pohti ristiriitaa strategian hyväksymisen ja siinä pysymisen välillä:

”Esim. Guggenheim olisi ollut strategian mukainen, mutta sitä ei hyväksytty. Strategiat on helppo hyväksyä mutta toimia niiden mukaan on vaikeaa.”

Onnistumiset ja epäonnistumiset valtuustokaudella 2013–2016

Valtuutettuja pyydettiin arvioimaan, millä osa-alueilla he katsoivat valtuuston onnistuneen kuluneella valtuustokaudella ja missä asioissa epäonnistuneen.

Spektaakkelimainen ja paljon huomiota saanut kiista Guggenheim-museosta mainittiin vastauksissa toistuvasti sekä onnistumisena että epäonnistumisena, mikä kertoo sen valtavasta symbolisesta merkityksestä myös valtuutetuille, ei vain monille asiaa seuranneille helsinkiläisille. Moni pitää yleiskaavaa ja taloutta onnistumisina, kun taas epäonnistumisten joukossa toistuu hallintojärjestelmän uudistus. Näissä tosin näkemykset vaihtelevat vastaajien kesken laidasta laitaan, oliko kulloinkin kyse onnistumisesta vai epäonnistumisesta.

Vastaajien mielestä valtuusto onnistui seuraavissa asioissa:

Yleiskaava (7 mainintaa, joista yksi tosin huomautti, että yleiskaava oli hänen mielestään onnistunut lukuun ottamatta keskuspuistoa)

Kaupungin talous (7 mainintaa. Näiden joukossa eräs vastaaja totesi lisähuomautuksena, että ”taloutta on saatu tasapainotettua – tosin lähinnä leikkausten kautta”)

Guggenheimin ”torppaaminen” (4 mainintaa). Yksi vastaaja tarkentaa: ”Guggenheimin tyrmäys – Kauppatorin ranta ei mennyt pilalle.”

Budjettien käsittely (3 mainintaa)

Johtamisjärjestelmä uudistus (2 mainintaa)

Pyöräilykulttuurin edistäminen Helsingissä (2 mainintaa)

Strategian noudattaminen (2 mainintaa)

Ympäristöpolitiikka (2 mainintaa, joista toinen lisäsi tässä yhteydessä onnistumisena Hanasaaren voimalaitoksen sulkemisen)

Neljä vastaajaa kiitteli valtuustoa onnistumisesta hyvänä **työyhteisönä**:

”Käsiteltiin paljon ja isoja asioita”

”Hyvä ilmapiiri ja yhteistyöhenki”

”Konsensushakuisuus”

”Politiikan vakavasti ottaminen”

Näiden lisäksi yksittäiset valtuutetut mainitsivat seuraavia asioita onnistumisina:

”Joukkoliikenteen kehittäminen”

”Pidettiin investointikatosta kiinni”

”Sote-yhdistyminen”

”Vanhusneuvosto toimi”

”Energialinjaus”

”Osallisuuden lisääminen tulevaisuutta varten”

”Johtajien valinta”

”Opetuksen digitalisaatio alkoi”

”Päivähoitoasiat”

”Keskustakirjasto”

”16-kerroksinen (ei 33-kerroksinen) hotellin saaminen Jätkäsaareen”

”Asuntotuotannon lisääminen”

"Raide-Jokerin valmistelu"

"Nettobudjetoinnin käyttöönotto (joiltakin osin)"

"Kaikkein räikeimpiin epäonnistumisiin puuttuminen (länsimetro)"

"Nuorten kesäsetelikokeilu"

Vastaajien mielestä valtuusto epäonnistui seuraavissa asioissa:

Guggenheim (5 mainintaa). Useampikin valtuutettu kuvaili tässä kohdassa syvää pettymystä: *"Populismi valtasi valtuutetut Guggenheim-asiassa."*

"Masentavaa Guggenheimin hylkääminen."

"Guggenheim-tason toimijoiden saaminen matkailuvaltiksi koko kaupunkiin."

"Guggenheim-museoehdotuksen perustelujen viestintä, koska julkinen keskittyi kolmansien osapuolten epäilyihin ja haastamiseen."

Yleiskaava (5 mainintaa). Tässäkin kohdassa valtuutetut antavat näkemyksilleen lyhyitä perusteluja:

"Yleiskaavaprosessissa poliitikkoja vietiin kaupunkibulevardien osalta kuin pässiä narussa."

"Yleiskaavan hallittu päätöksenteko – olisi pitänyt käsitellä osissa – liian suuri kakku kerralla päätettäväksi."

"Yleiskaava (asukkaiden mielipiteiden sivuuttaminen, viher- ja virkistysalueiden raju vähentäminen, kaavan mitoitus)."

"Yleiskaava virkistysalueiden ja etenkin virkistysaarien kaavoituksen suhteen."

"Yleiskaava – pikselöinti epämääräistä kartoissa"

Hallintouudistus (6 mainintaa). Yksi vastaaja tarkensi näkemystään: *"Johtamisjärjestelmä (toimialamalli ja pormestarimalli) ja asukkaiden vaikutusmahdollisuudet."* Toinen muotoili: *"Johtamisjärjestelmän muutos, päätöksenteon kapeus ja ei mahdollista saada ammattijohtajaa ilman vaaliehdokkuutta."*

Valtuuston toiminta itsessään koettiin joissain vastauksissa epäonnistuneena tällä kaudella:

"Puheiden pituuden rajoittaminen."

"Kokoukset liian pitkiä."

"Keskustelut turhia ja tyhmiä."

"Kyselytunneilla typeriä kysymyksiä."

"Kabinettipolitikoinnista luopuminen."

"Vaikuttaminen ei enää tapahdu valtuustossa."

"Valtuustokeskusteluilla ei ole enää merkitystä, koska asiat päätetään asiallisesti muualla ja valtuusto on vain esiintymis- ja äänestyspaikka."

"Selkokielisyys."

Sote-uudistuksessa olisi voitu onnistua paremmin kahden vastaajan mielestä:

"Sote-maakuntauudistus, pks-rooli"

"Sote-muutoksen valmisteluun osallistuminen."

Muutama vastaaja katsoi valtuuston epäonnistuneen talousasioissa:

"Tuottavuuden parantaminen julkisen tavoitteen mukaisesti."

"Veronmaksukykyisten asukkaiden houkuttelevuus asukkaiksi//asuntopolitiikan suhde talouteen olisi huomioitava paremmin."

"Tuottavuuden parantaminen, koska sitä ei osattu ottaa talouden tasapainottamisen selkeäksi tavoitteeksi."

"Yritysmuotoisen kaupungin toteuttaminen."

Näiden lisäksi yksittäiset valtuutetut katsoivat valtuuston epäonnistuneen seuraavilla osa-alueilla ja seuraavissa tehtävissä:

"Tasapainoisen yhdyskuntarakenteen toteuttaminen – rakennetaan liikaa nukku-malähiöitä – palvelut ja työpaikat jäävät jälkeen."

"Kruunusillat."

"Länsimetro."

"Eriarvoisuuden vähentäminen (työttömyys, palvelujen alibudjetointi, ennaltaeh-käisevä työ)."

"Helsingin Bussiliikenne Oy:n tervehdyttäminen."

"Paperiton- ja kerjäläiskysymykset."

"Kouluasioiden päätösten delegointi."

"Malmin lentoaseman merkityksen ymmärtäminen."

"Ranta-alueiden asuttaminen."

"Asukkaiden kuuleminen ja osallistaminen."

"Vartiosaaren kaava."

"Sosiaali- ja terveyspolitiikka."

"Henkilöstöpolitiikka."

"Muiden kuin taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen monella osa-alueella."

"Investointikaton laatiminen -> kohtuuttomia haasteita mm. liikuntaviraston inves-tointien kannalta."

"Palmian yhtiöittäminen."

"Hanasaaren voimalan alasajo ennen kuin tullut käyttöikänsä päähän."

Valtuustokaudella 2013–2016 kesken jääneet asiat

Onnistumisten ja epäonnistumisten lisäksi valtuutettuja pyydettiin mainitsemaan kolme tärkeintä asiaa, jotka jäivät valtuustokaudella kesken.

Viisi valtuutettua mainitsi **sote- ja maakuntauudistukseen** liittyvät ratkaisut. Kuudessa vastauksessa mainittiin **sosiaali- ja terveystalvöveluiden kehittämisen**.

”Terveydenhuollon kehittäminen.”

”Sosiaali- ja terveystalvöveluiden hoitoketjun yhdistäminen erikoissairaanhoidon kanssa.”

”Sotepalvelut ja niiden asukaslähtöisyys, terveydenedistämistyöhön varautuminen.”

”Perusterveydenhuollon aseman parantaminen (sote viraston johto ei ole siihen sitoutunut).”

”Vanhusten kotihoidon laatu.”

”Päihde- ja mielenterveystalvöveluiden kattavuus.”

Kaksi valtuutettua mainitsi **koulujen sisäilmaongelmat**.

”Huonojen koulutilojen korjaukset.”

”Koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmiin puuttuminen.”

Kaksi valtuutettua muistutti **Länsimetron** olevan kesken. Kolme valtuutettua mainitsi **merellisen Helsingin**.

”Helsingin merellisen ympäristön ja luonnon hyödyntäminen ja arvostus Hgin matkailun kehittämisessä.”

”Kaupungin omistamien rantojen ja saariston saaminen kaikkien kaupunkilaisten käyttöön.”

”Merellisen Helsingin kehittäminen. Merellinen tukikohta puuttuu edelleen.”

Johtamisjärjestelmän uudistuksen mainitsi kolme valtuutettua. Lisäksi valtuutetut toivat esiin seuraavia yksittäisiä asioita.

”Palvelujen kustannustietoisuuden lisääminen ja alentaminen lähemmäksi PKS-kaupunkien vastaavia.”

”Yritysmönteisen toimintatavan käyttöönotto Helsingin palveluissa.”

”Tasapainoisen yhdyskuntarakenteen argumentointi kaupunkisuunnitteluun - yhteistyö elinkeinoelämän kanssa.”

”Yleiskaavan käsittelyssä olisi pitänyt paremmin ottaa huomioon asukkaiden mieliteet.”

”Hitas-järjestelmän uudistus.”

”Digiloikka ja sen edellyttämien resurssien turvaaminen.”

”Osallistuva budjetointi.”

”Työmatkaliikenne.”

"Korjausvelan kuriin laittaminen."

"Hätämajoituksesta ja perusturvasta huolehtiminen."

"Asuntopolitiikka."

"Östersundomin kaavoitus."

"Moni tärkeä investointi mm. liikuntapaikkarakentamisen kohdalla ei toteutunut johtuen investointikatosta."

"Helsingin vetovoimaisuus kaupunkina – työstettävä edelleen."

"Työllistämistoimet"

"Asunto- ja rakentamispolitiikka"

Ohjeita ja evästyä tulevalle valtuustolle

Tulevan valtuustokauden tärkeimmät asiat

Valtuutettuja pyydettiin kertomaan kolme asiaa, joihin heidän mielestään tulevalle valtuustokaudella olisi erityisen tärkeää paneutua.

Asuntopolitiikka tuli esiin seitsemän valtuutetun vastauksissa. Asuntoja toivottiin lisää, ja asumisen hinnan alentaminen nähtiin olennaisena tavoitteena.

Talouden mainitsi yleisellä tasolla kaksi valtuutettua. Lisäksi useampi valtuutettu toi esiin yksittäisiä talouteen tai elinkeinopolitiikkaan liittyviä näkökulmia.

"Säästöt."

"Helsingin houkuttelevuus yritysten sijaintipaikkana."

"Elinkeinoelämän mahdollisuudet myös Helsingin niemellä, työsuhdeasuntoja, sujuvat työmatkat."

"Palvelujen kustannusten alentaminen."

"Tuottavuuden kasvattaminen kaupungin palveluissa."

"Se, että kaupungilla riittää rahaa kaupunkilaisten perustarpeisiin."

"Helsingin houkuttelevuuden lisääminen matkailijoille ja yrityksille."

"Investointikaton hallittu avaaminen."

Lisäksi kaksi valtuutettua muistutti **työllisyyden** parantamisen tärkeydestä. **Kaavoitus** ja erityisesti yleiskaavan toimeenpano nähtiin viidessä vastauksessa tulevan valtuuston keskeisenä tehtävänä.

Sote-maakuntamalliin valmistautumisen mainitsi kuusi valtuutettua, joista yksi tarkensi, että tärkeätä on *"lähipalvelujen turvaaminen sote-uudistuksessa"*. **Sosiaali- ja terveystalouden** edistäminen nousi yleisemmällä tasolla myös seuraavat kommentit antaneiden valtuutettujen prioriteettilistalle.

"Sotepalvelujen turvaaminen helsinkiläisille."

"Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen vauvaiästä, perhetyön kautta vaariin."

"Sote-asiat, jos se olisi valtuuston vallassa. Sääli että kaupunki ei voi ylläpitää valtakunnallisesti korkeaa hyvää sote-palvelulutasoaan."

Koulut mainittiin neljän valtuutetun vastauksissa.

"Kouluverkon korjaaminen."

"Koulutuksen ja koulujen toimivuus, digitaalisten oppimisympäristöjen käyttöönotto ja resurssit siihen."

"Koulutuksen taso ja laatu."

"Koulutus ja kasvatus."

Kaupungin johtamisen kysymyksiä pohti kolme vastaajaa.

"Pormestareiden ja virkamiesten yhteistyö."

"Uuden johtamisjärjestelmän implementointi."

"Uuden johtamisjärjestelmän toteuttaminen kustannustehokkaasti."

Kaupunkilaisten osallisuuden lisäämisen ja heidän toiveidensa huomioon ottamisen näki tärkeänä muutama valtuutettu.

"Asukaslähtöisten palveluiden kehittäminen."

"Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin käyttöönotto, mittarit ja sen seuraaminen."

"Kaupunkilaisten mielipiteiden parempi kartoittaminen ja hyödyntäminen päätöksenteossa."

Alueellista tasa-arvoa korosti kaksi vastaajaa.

"Palveluiden tasainen jakautuminen kaupunginosien välillä."

"Helsingin eri alueiden välisen eriarvoisuuden kaventaminen."

Kaupungin toimivuutta **autoilun** kannalta pohti kaksi vastaajaa.

"Ydinkeskustan saavutettavuus kaikilla liikennemuodoilla – myös omalla autolla."

"Pysäköintipaikkainormin järjeistäminen."

Demokraattisen päätöksenteon kehittämistä avoimempaan suuntaan toivoi kaksi vastaajaa.

"Avoimuus, läpinäkyvyys / vaihtoehdot riittävän varhaisessa vaiheessa."

"Demokratian ja läpinäkyvyyden lisääminen päätöksenteossa."

Näiden lisäksi vastauksissa nousi esiin monenlaisia näkökulmia niin ihmisten hyvinvoinnin kuin kaupunkisuunnittelunkin aloilta.

"Tavallisen kaupunkilaisen arkea rasittavien asioiden parantaminen: kaupungin kunnossapito, tahallisesti pitkäaikaiset katutyöt jne."

"Haavoittuvien ryhmien asema, mm. paperittomien ja turvapaikanhakijoiden tilanne."

"Ihmisten liikkumattomuuden vähentäminen -> suora vaikutus sosiaali- ja terveyskultujen vähentämiseen."

"Kaupunkikuvan kaunistaminen."

"Ympäristökysymykset."

"Saaristo ja Keskuspuisto matkailu- ja liikuntabrändinä. Saaristoon myös pysyviä asukkaita ja kunnon vesiliikenne. Töölönlahdesta vesitoiminnan huvipuisto."

Ideoita valtuutettujen ja valtuuston työskentelyedellytysten parantamiseksi

Valtuutetuilta kysyttiin, miten he parantaisivat konkreettisesti valtuutetun ja valtuuston työskentelyedellytyksiä. Lisäksi pyydettiin mainitsemaan mahdollisia muita työtapoja, joilla valtuuston työskentelyä voisi parantaa.

Parannusehdotukset kiertyivät muutaman pääteeman ympärille: mahdollisuudet tehokkaampaan ajankäyttöön, mahdollisuus ennakoida päätettäväksi tulevia asioita aiempaa paremmin, tiedon lisääminen sekä huomion kiinnittäminen eettisyyteen, avoimuuteen ja kaikkien näkemysten huomioon ottamiseen demokratian nimissä.

Ajanpuutetta pohdittiin useasta näkökulmasta. Konkreettisia ehdotuksia olivat valtuustopuheenvuorojen keston lyhentäminen ja kokousten lopettaminen aikataulun mukaan. Ansiotyön ja valtuustotyöskentelyn yhteensovittamisen helpottamiseksi ehdotettiin valtuutetuille työvapaata. Myös kannettavien työasemien päivittämisen yksinkertaistaminen säästäisi valtuutettujen aikaa.

"Lyhennetään valtuustopuheenvuoroja vielä yhdellä minuutilla. Lopetetaan valtuuston kokoukset viimeistään klo 23."

"Vie liikaa aikaa työaikana. Käsittelyyn tulevista asioista liian vähän ennakkotietoa. Kokouksia voisi tarvittaessa olla useammin, jotta tosi pitkiltä kokouksilta vältyttäisi."

"Valtuutetun pitäisi Hgin kokoisessa kaupungissa olla osa-aikaisesti työstään työpäällä, mutta miten se mahdollistuisi, onkin visainen kysymys."

"Valtuutettujen hallussa olevien kannettavien työasemien päivittämistä tulisi helpottaa. Nyt turva-asetukset eivät salli juurikaan koneiden ohjelmien päivittämistä ilman vierailua IT-tukeen. Tämä aiheuttaa koneen toiminnan hidastumista merkittävästi."

Ajankäyttöön liittyy myös mahdollisuus **ennakoida tulevia päätöksiä** riittävän ajoissa, jotta valtuutettu voi perehtyä asioiden taustoihin syvällisesti. Joissain vastauksissa tuli esiin myös valmistelun avoimuuden ongelmat.

"Valtuutetuille esim. puolivuositain jaettava suunnitelma, millä aikataululla asioita tulossa päätettäväksi. Kaikkien valtuustoryhmien yhdenvertainen asema mm. ennakkoinformaatiossa, budjettineuvotteluissa, jaettaessa edustuksia valtuustokauden aikana, jne. Palveluverkkoja, omistajaohjausta ja kuntayhtymissä ym. seudullista yhteistyötä koskevien tärkeiden asioiden tuominen valtuustoon ratkaistavaksi. Valtuuston kyselytunnille esitettyjen, mutta silloin käsittelemättä jääneiden, kyselyjen ja niihin annettujen vastausten julkaiseminen valtuuston sivuilla niin, että ne löytyvät

helposti vastattujen kyselytuntikysymysten tavoin. Pitkissä kokouksissa esim. 15 min kokoustauon pitäminen. Valtuuston kokoustekniikan uudistaminen (lähes joka kokouksessa on jotain ongelmia)."

"Aiempaa informointia asioiden valmistelusta, enemmän asioita avoimeen valmisteluun, vähemmän kabinettipolitiikkaa."

"Minulla on suuri luottamus (useimpiin) kaupungin johtaviin viranhaltijoihin, mutta joidenkin suurten päätösten (yleiskaava, sote-maakuntauudistus...) toivoisi, että valtuustolla olisi parempi, syvällisempi ja enemmän faktoihin perustuva yhteinen käsitys siitä, mitä ollaan päättämässä. Jos ja kun lautakunnissa on lähetekeskusteluja, voisiko niitä olla enemmän valtuustossakin? Ja niissä kaupungin ulkopuolisia, myös kansainvälisiä asiantuntijoita alustamassa? - Kovasti puhutaan kansainvälisyydestä, mutta valtuutetulla on sangen vähän tietoa siitä, millaisia best practices muissa maailman kaupungeissa on."

"Lähetekeskusteluja asioista sisältökohtaisina keskusteluiltoina tai seminaareina ennen kuin ovat valmiita edes listalle."

Huolellisen **ennakkoperehtymisen edellytyksiin** liittyen eräs vastaaja antoi useammankin ehdotuksen:

"Etenkin isoissa ratkaisuisa pitäisi valtuustoon tuoda esitys niin, että siinä on useampi vaihtoehto, esimerkiksi kolme erilaista vaihtoehtoa, ja niiden erittelyn pohjalta päädytty ehdotukseen. Isoista asioista lähetekeskustelu ja kaikkien valtuustoryhmien keskustelu ennen kuin asia on lautakunnassa tai kh:ssa päätöskäsittelyssä. Valtuutettuja eriarvoiseen asemaan jakavan pormestarien palkkaus- ja kh:n palkkioratkaisujen uudelleenarvioiminen vahvistamalla pienen sisäpiirin sijasta koko valtuuston ja valtuustoryhmien toimintaan liittyviä resursseja (esim. tiedotukseen, kokousten pitämiseen, asukastilaisuuksiin jne). Asukkaiden kuulemiseen parempia mahdollisuuksia: esim. valtuustoryhmille mahdollisuus saada käyttöönsä sitä varten kokouksiloja maksutta, valtuustoon tulevien lähetystöjen vastaanottamiseen tila joka tarjoaa nykyistä (Virka galleria) paremmat puitteet lähetystöille esittää asiansa."

Toinen toivoi asiapapereilta parempaa jäsentelyä:

"Päätöshistoriasta päällekkäisyydet pois ja tiiviimpi jäsentely. Kyselytunnit nykyistä useammin."

Valistuneen päätöksenteon edellyttämä **tiedonsaanti** ja perehtymismahdollisuudet miellettyvät valtuutettuja. Koulutuksen lisääminen oli joidenkin valtuutettujen toiveissa.

"Opettaisın käyttämään Tietokeskuksen ja muiden tutkimusten aineistoa."

"Koulutusta pitäisi olla paljon enemmän. Myös sukupuolierot käsittelyissä pitäisi huomioida, nyt naiset käsittelevät sote-politiikkaa ja miehet puhuvat kaavoituksesta ja kaupunkisuunnittelusta."

"Suurin este henkilökohtaisesti asioihin perehtymiselle on hektinen päivätyö. Siksi tietotekniikan avulla taustoittaviin tietoihin looginen pääsy on edellytys asiantuntijaville päätöksille."

"Luottamushenkilöportaalin edelleen kehittäminen."

"Looginen hakusanalla toimiva tietopankki olisi paras työväline."

"Enemmän koulutusta ja jalkautuvia kokouksia."

Yksi valtuutettu haluaisi aiempaa enemmän tietoa apulaiskaupunginjohtajilta: *”Apulaiskaupunginjohtajien puolivuosi- tai neljännesvuosikatsaukset omasta hallinnonalastaan koko valtuustolle yhdistettynä esimerkiksi kyselytunteihin.”*

Eräs vastaaja toivoi, että valtuutetuilla olisi *”suorempi yhteys kaupunkilaisiin”*. Toinen ehdotti samaan teemaan liittyen, että *”12.6. Helsingipäivänä kaikki mahdolliset valtuutetut osallistuisivat aamukahville ja olisivat kaupunkilaisten tavattavissa.”*

Joidenkin **valtuustoryhmien sisäisessä keskustelussa** olisi vastausten perusteella parantamisen varaa:

”Valtuustoryhmässä pitää saada keskustella riittävästi.”

”Parantaminen pitäisi aloittaa valtuustoryhmän sisäisestä työskentelystä – päätökset tehdään liian pienessä piirissä (KH), ja rivivaltuutettujen vaikutusmahdollisuudet jäävät pieniksi, ellei jaksata taistella” valtuuston kokouksessa.”

Myös **eettisyys ja yhteiset pelisäännöt** tulivat esiin kahdessa vastauksessa:

”Nöyryyttä kuunnella ja kunnioittaa jopa vastakkaisia mielipiteitä, jotka tulevat yksittäisiltä valtuutetuilta tai pienemmiltä valtuustoryhmiltä, jotka eivät ole edustettuina kh:ssa. Ne kuitenkin edustavat kohtuullisen suuren osan kaupunkilaisten mielipiteistä.”

”En tiedä millä valtuutettujen sitoutumista strategiaan voisi parantaa mutta se olisi tärkein tavoite.”

Edellä esitellyistä ehdotuksista mainion poikkeuksen tarjosi vastaaja, joka mietti ruokaa. Hänen ajatuksensa tarjoilun parantamisesta ei liene hullumpi – aivot tarvitsevat energiaa:

”Nyt te tikahdutte nauruun, mutta useamman kerran olen pitkän valtuustoistunnon aikana huomannut, että kuppilan ruokatarjoilu ehtikin jo loppua – ja nakertanut sitten jotakin suklaapatukkaa hengenpitimiksi.”

Muista vastauksista poikkesi myös ajatus, jossa valtuuston työskentelyä voisi parantaa antamalla *”valtuutetuille tabletit / älypuhelimet”*.

Muita mielipiteitä valtuutetun ja valtuuston työstä

Kyselyn lopussa valtuutetuille annettiin mahdollisuus tuoda esiin vapaasti kommentteja valtuuston ja valtuutettujen työstä. Valtuutetut muotoilivat nasevia yhteenvetoja palaten samoihin teemoihin, joita ilmeni edellisten kysymysten kohdalla.

”Mielenkiintoista, vaikuttavaa, mutta nykymuutoksissa erittäin paljon aikaa vievää ja joskus erityisen turhauttavaa populismia takia.”

"Tuskinpa moni vaaleissa ehdolle asettuessaan tietää, kuinka paljon työtä ja aikaa valtuutetun ja varavaltuutetun tehtävä vie. Vapaa-aikaa ei jää yhtään muulle, jos tehtävän hoitaa kunnolla ja pyrkii sisälle asioihin, tutustuu ihmisiin, verkostoituu."

"Asukkaat jäivät ilman demokraattista päätäntävaltaa."

Osa vastaajista arvosteli tässä kohdassa kollegoitaan:

"Liian monelta valtuutetulta puuttuu taloudellisen realismin taju."

"Kurja valtuustokausi muutamien todella pöllöjen valtuutettujen takia."

"Salissa käytettyjen puheenvuorojen määrästä ja kestosta olisi hauska saada tilasto, jossa myös varavaltuutetut olisi huomioitu, koko vaalikauden ajalta."

Kaksi vastaajaa antoi palautetta käsillä olevasta valtuuston itsearviointikyselystä:

"Tämän kyselyn olisin voinut täyttää 15 minuutissa, jos olisin vastannut kaikkiin kysymyksiin: en tiedä."

"... kamalan pitkä kysely, nyt ei enää ehdi miettiä mitään!"

Ajatellen jälleen neljän vuoden kuluttua toteutettavaa valtuuston itsearviointia nämä kommentit on syytä ottaa vakavasti: vastausprosentti voisi olla korkeampi, jos kysymyksiä olisi vähemmän.

LOPUKSI

Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma sekä puoluetustat esiteltiin tämän raportin alussa. Vastaukset näyttäisivät jakautuvan melko tasaisesti minkään ryhmän näkökulman painottumatta liikaa. Vastaajien joukossa oli 12 kaupunginhallituksen jäsentä tai varajäsentä ja 30 sellaista valtuutettua, jolla ei ollut paikkaa kaupunginhallituksessa (lisäksi kolme kyselyn täyttäneitä henkilöä jätti tämän asian kertomatta). Vastausprosentti jäi varsin alhaiseksi, sillä vain 45 valtuutettua vastasi kyselyyn. Toisaalta kyselyyn vastanneilta valtuutetuilta saatiin huolellisesti täytetyt lomakkeet – kiitos kaikille vastanneille. Avovastauksissa esitettiin punnittuja ja kriittisiäkin mielipiteitä valtuustokauden haasteista, onnistumisista ja epäonnistumisista sekä valtuutettujen työn edellytyksistä ja niiden toteutumisesta.

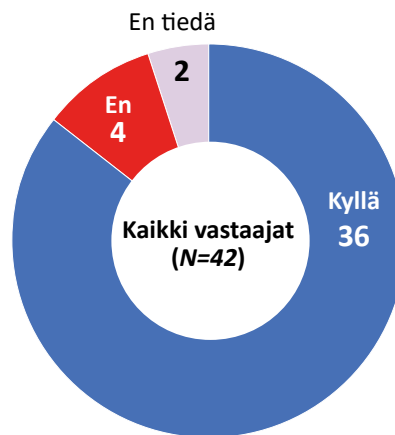
Monivalintakysymysten kautta saatiin käsitys näkemysten jakautumisesta monenlaisissa asioissa: valtuutetut arvioivat niin yhteistyön sujuvuutta eri tahojen välillä kuin työskentelymenetelmien tehokkuutta. Tämä näkemysten jakautuminen on esitetty kuvioiden muodossa raportissa. Näkemykset näyttävät pysyneen varsin muuttumattomina verrattuna edellisen valtuustokauden lopussa tehtyyn kyselyyn – kuviot poikkeavat toisistaan vain vähän. Tämä tukee osaltaan sitä, että vastausten pienehköstä määrästä huolimatta valtuuston itsearvioinnin tuloksiin voi kohtuullisen kriittisyyden rajoissa luottaa suuntaa antavana dokumenttina asioiden tilasta.

Kyselyssä nousi esiin valtuutettujen kokema kiire: asioihin perehtymiseen näyttäisi olevan **riittämättömästi aikaa**. Toinen asia, johon olisi mitä ilmeisimmin hyvä kiinnittää huomiota, on entistä suurempi **avoimuus** päätöksenteon valmistelussa ja niin sanotun ”kabinettipolitiikan” välttäminen. Osa valtuutetuista koki jääneensä päätöksenteossa ulkopuoliseksi, mikä on demokratian ihanteen vastaista. Nämä ongelmat tuotiin esiin useassa kyselyn kohdassa ja useaa eri puoluetustaa edustavan valtuutetun vastauksissa. Toki kysely paljasti muitakin epäkohtia liittyen valtuuston työskentelyyn – joku kärsi toisten liian pitkistä puheenvuoroista, toinen moitti kollegoitaan populismista. Myös **kaupunkilaisten kuunteleminen** päätöksiä tehtäessä koettiin toistuvasti liian heikoksi. Sen sijaan valtuustokauden **strategiaohjelmassa asetettujen kokonaistavoitteiden toteutumisessa** ja kaupungin **taloustilanteen tasapainottamisessa** koettiin onnistumisia.

Avovastauksissa pohdittiin huomiotaherättävän paljon kuluneen valtuustokauden lopussa ratkaistua kiistakysymystä Guggenheim-museon perustamisesta Helsinkiin. Tämä ei niinkään kertone varsinaisesti valtuuston ja demokraattisen päätöksenteon tilasta vaan valtuutettujen voimakkaasta sitoutumisesta hankkeisiin niin puolesta kuin vastaan.

Kyselystä päällimmäiseksi tuntumaksi jää se, että Helsingin kaupunginvaltuutetut ovat puoluetustasta riippumatta asioihin huolellisesti perehtyneitä, kaupungin asioista aidosti kiinnostuneita ihmisiä, jotka pystyvät muodostamaan jäsenneltyjä ja perusteltuja mielipiteitä vaikeista ja monimutkaisistakin kysymyksistä. Tämän tutkimuksen perusteella voisi olettaa, että Helsinki on ollut kuluneella valtuustokaudella hyvissä käsissä. Kaikista nurjista puolista huolimatta valtuutettujen työ lienee erittäin antoisaa, sillä suurin osa vastanneista on aikeissa sitä jatkaa (kuvio 25).

Kuvio 25. Asetutteko ehdokkaaksi seuraavissa kunnallisvaaleissa?

Kokonaisuutena näyttäisi siltä, että kulunut valtuustokausi on ollut suurten muutosten aikaa, mutta kyselyn esiin nostamia epäkohtia lukuun ottamatta demokraattinen päätöksenteko on ohjannut kehityksen kulkua. Valtuutetut ovat joutuneet tekemään kompromisseja sekä omassa elämässään ajankäytön suhteen että tavoitteissaan – kukaan ei ole saanut kaikkea. He ovat kuitenkin toimineet demokratian valppaina vartijoina ja edistäneet äänestäjilleen tärkeitä asioita mahdollisuuksiensa mukaan, mistä Helsingin on syytä kiittää heitä valtuustokauden 2013–2016 päätteeksi.

SAMMANDRAG

Resultaten av en självvärdering av Helsingfors stadsfullmäktige 2013–2016

Anna Idström

Allt sedan år 2000 har Helsingfors stad som avslutning på stadsfullmäktiges mandatperioder företagit en enkät där fullmäktigledamöterna fått bedöma hur bra de lyckats i sitt värv. Det har gällt deras egna erfarenheter av dels deras eget arbete i fullmäktige, dels fullmäktigförsamlingens verksamhet inom det kommunalpolitiska beslutsfattandet. Den enkät som gällde mandatperioden 2013–2016 besvarades av 45 ledamöter. Svararnas ålders- och könsfördelning samt partibakgrund presenteras i början av denna rapport. Svaren ser ut att fördela sig ganska jämnt utan att någon enskilda grupps åsikter får alltför stor tyngd. Tolv av svararna var medlem eller suppleant i stadsstyrelsen, och 30 var sådana ledamöter som inte hade plats i Stadsstyrelsen. De återstående tre svararna hade inte preciserat denna punkt. Svartsprocenten blev ganska låg, men i gengäld var de svar som inkom omsorgsfullt ifyllda – stort tack åt alla som svarat! I de svar som fick formuleras fritt framlades övervägda och ibland kritiska åsikter om utmaningar, framgångar och misslyckanden under fullmäktigeperioden och om förutsättningarna för de fullmäktiges arbete och hur de förverkligades.

Svaren på flervalsfrågorna gav en uppfattning om åsiktsfördelningarna i många frågor: ledamöterna bedömde både hur bra samarbetet löpte mellan olika instanser och hur effektiva arbetsmetoderna var. Åsiktsfördelningen presenteras i rapporten i form av figurer. Åsikterna ser ut att ha hållits ganska oförändrade sedan den enkät som gjordes i slutet av föregående fullmäktigeperiod – figurerna avviker bara lite från varandra. Detta skulle stöda uppfattningen att resultaten av fullmäktiges självvärdering trots den relativt låga svartsprocenten kan betraktas – inom ramen för rimlig kritik – som en riktninggivande dokumentering av nuläget.

Enkätsvaren tog fram den brådskan som ledamöterna upplever: det tycks finnas **för lite tid** att sätta sig in i ärendena. En annan sak som man högst uppenbart borde fästa uppmärksamhet vid är en större **öppenhet** i beredandet av besluten och att undvika så kallad ”kabinettpolitik”. En del av de fullmäktige upplevde att de blivit ställda utanför beslutsfattandet, vilket är mot de demokratiska idealen. Dessa problem fördes fram på flera punkter i enkäten av ledamöter med olika slags partibakgrund. Enkäten avslöjade även andra missförhållanden i fullmäktigförsamlingens arbetsätt – någon led av att andra höll alltför långa anföranden, någon annan beskyllde sina kollegor för populism. Likaså upplevde många att **hörandet av stadsborna** vid beslutsfattandet var otillräckligt. Däremot hade man upplevt framgångar med att **uppnå de helhetsmål som uppställs i strategiprogrammet** och **balansera stadens ekonomiska situation**.

De fritt formulerade svaren behandlade i anmärkningsvärd grad den mot slutet av fullmäktigeperioden avgjorda frågan om ett eventuellt byggande av ett Guggenheim-museum i Helsingfors. Detta torde i och för sig inte direkt vittna om fullmäktiges och det demokratiska beslutsfattandets tillstånd utan snarare om starkt engagemang för eller emot olika projekt bland de fullmäktige.

Det främsta intrycket av enkäten är att Helsingfors stadsfullmäktiges ledamöter oberoende av partibakgrund är väl insatta i ärendena och har ett genuint intresse för stadens

angelägenheter, och att de har förmågan att bilda genomtänkta och motiverade åsikter om svåra och komplicerade frågor. Mot bakgrund av föreliggande undersökning har man skäl att anta att Helsingfors varit i goda händer under den gångna fullmäktigeperioden. Trots alla avigsidorna torde fullmäktigledamöternas arbete vara mycket givande, eftersom största delen av svararna vill fortsätta med det.

Som helhet verkar det som om den gångna fullmäktigeperioden varit en tid av stora förändringar, men att utvecklingen – bortsett från vissa missförhållanden som nämndes – styrts av demokratiskt beslutsfattande. Ledamöterna har blivit tvungna att göra kompromisser i sina egna liv kring både tidsanvändning och målsättningar – ingen har fått allt. De har fungerat som vaksamma vaktposter för demokratin och, inom ramen för sina möjligheter, främjat saker som varit viktiga för deras väljare. Det har Helsingfors stad skäl att tacka dem för nu när fullmäktigeperiod 2013–2016 upphör.

SUMMARY

The results of the selfassessment questionnaire of the Helsinki City Council 2013–2016

Anna Idström

At the end of each term of office of the City Council, the City of Helsinki has, ever since the year 2000, conducted a survey where councillors have themselves estimated how well they have done their job. Questions have concerned their own work as councillors and the work of the Council as a whole in municipal decision-making. The survey concerning the 2013–2016 term of office was answered by 45 councillors. The age and gender distribution of respondents as well as their party background is presented in the early pages of the report. Responses seem to be pretty evenly distributed without any single group's views getting too much weight. Twelve respondents were members or deputy members of the City Board, and 30 were not. The remaining three respondents had not specified their membership. The response rate was rather low, but in return, responses had been given carefully and thoroughly – many warm thanks to all respondents! Those responses that could be freely formulated included well-considered and sometimes critical opinions on challenges, successes and failures during the Council term of office and on the conditions and outcome of the council's work.

Responses to the multiple-choice questions gave an idea of the distribution of opinions on many issues: councillors judged both how well cooperation worked between various actors and how efficient the working methods were. The report presents the distribution of opinions in the form of diagrams. Opinions seem to have stayed pretty unchanged since the survey made at the end of the previous Council term of office – figures differ only slightly. This would endorse the idea that – despite the relatively low response rate, and within reasonable criticism – the findings of the councillors' self-assessment can be considered an indicative documentation of the present state of things.

Responses brought up the hurry experienced by councillors: there seems to be **too little time** to go deep into matters decided. Another aspect that most obviously should be given more attention would be stronger **transparency** in preparing decisions and a will to avoid “insider politics”. Some councillors felt they had been made outsiders in policy-making, which is against the ideals of democracy. These problems were brought up on several points in the survey by councillors of varying party backgrounds. The survey unveiled other troubles, too, in the routines of the Council – some were annoyed by councillor colleagues making too long speeches, others accused their colleagues of populism. Also, many felt **the voice of residents had not been sufficiently heard** before decisions were made. Instead, according to respondents, success had been achieved in **reaching the overall goals set in the Strategy Programme** and **balancing the economic situation of the city**.

The free responses remarkably often brought up a matter that was decided towards the end of the Council term, namely whether or not to have a Guggenheim museum built in Helsinki. This probably does not say that much about the present state of the Council and of democratic decision-making, but rather about the strong commitment for or against projects among councillors.

The foremost impression from the survey is that Helsinki City councillors regardless of party background are well familiar with and genuinely interested in matters decided, and that they have the ability to form well-considered and motivated opinions about difficult and complicated matters. Judging from the present study we may well assume that Helsinki has been in good hands during the ending Council term of office. Furthermore, despite all drawbacks the work of councillors seems to be very rewarding, since the majority of respondents want to continue doing it.

On the whole, it seems the past Council term has been a time of great change but, at the same time and despite certain troubles, development has been steered by democratic policy-making. Councillors have had to make compromises in their own lives both in terms of time use and goals and ambitions – no-one has got all they wanted. Yet they have been what we might call vigilant sentinels of democracy and promoted, if indeed possible, matters of importance to their voters. The City of Helsinki has reason to thank them now that the 2013–2016 Council term is ending.

LÄHTEET

- Bäcklund, Pia** (2001). *Vaikuttaako valtuusto? Helsingin kaupunginvaltuutettujen näkemyksiä valtuustotyöstä*. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2001:7.
- Bäcklund, Pia** (2004). *Puhutaan valtuustosta! Helsingin kaupunginvaltuuston itsearviointi 2001–2004*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 32. <http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_11_15_Backlund_Vj32.pdf>.
- Bäcklund, Pia** (toim.)(2008). *Helsinkiäisten käsityksiä osallisuudesta*. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuskatsauksia 2008: 7. <http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/08_10_01_tutkkats_7_backlund.pdf>.
- Lahti, Tanja & Laine, Markus** (2013). *Pääkaupungin asioista päättämässä. Helsingin kaupungin valtuuston 2009–2012 itsearviointikyselyn tulokset*. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuskatsauksia 2013: 3. <http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/13_04_03_Tutkimuskatsauksia_3_Lahti_1.pdf>.

LIITE 1

Kyselylomake: Valtuustokauden 2013–2016 itsearviointi

Valtuustokauden 2013 – 2016 itsearviointi

Arvoisa kaupunginvaltuutettu,

Valtuustokausi 2013 – 2016 on keväällä päättymässä. Nyt on hyvä hetki koota kokemuksianne sekä valtuutettuna työskentelystä että kaupunginvaltuuston roolista kunnallispoliittisessa päätöksenteossa kuluneella valtuustokaudella. Kyselyn kautta saadaan arvokasta tietoa muun muassa vaikuttamiskokemuksistanne ja eri toimintatapojen merkittävytydestä päätöksenteossa. Tämä kysely on lähetetty sähköpostitse kaikille Helsingin kaupunginvaltuuston varsinaisille jäsenille ja ensimmäisille varavaltuutetuille.

Helsingin kaupunki on toteuttanut vastaavanlaisen tutkimuksen vuosina 2000, 2004, 2008 ja 2012. Mikäli nyt tehtävään kyselyyn saadaan riittävästi vastauksia, voidaan niitä vertailla aikaisempiin tutkimustuloksiin.

Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan tähän kyselyyn xx.xx.2016 mennessä.

Kysymyksiin vastaaminen vie aikaa noin 15 minuuttia – suurin osa kysymyksistä on monivalintakysymyksiä. Jokainen vastaus on ensiarvoisen tärkeä, jotta saamme kokemuksista mahdollisimman kattavan kuvan ja pystymme tekemään vertailua edellisiin kyselyihin. Kaikki kyselyssä annetut vastaukset käsitellään ja säilytetään salassa pidettävänä Helsingin kaupungin tietokeskuksessa. Tulokset julkistetaan siten, ettei vastauksia ole mahdollista yhdistää yksittäiseen valtuutettuun. Tutkimuksen tulokset on tarkoitus julkistaa xx.xx.2017.

Lisätietoja tutkimuksesta antaa Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkija Anna Idström, anna.idstrom@hel.fi, puh 040 334 4777, sekä tutkimuspäällikkö Katja Vilkama, katja.vilkama@hel.fi. Kiitos vastauksistanne!

Yhteistyöstä kiittäen,

Timo Cantell
johtaja
Helsingin kaupungin tietokeskus

Katja Vilkama
tutkimuspäällikkö
Helsingin kaupungin tietokeskus

palvelurakennemuutos
oman kaupungin kannalta

Seudullinen yhteistyö	()	()	()	()	()	()
Muu, mikä?	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

**9. Miten merkittävänä pidätte seuraavia työ- ja toimintamuotoja
valtuuston päätöksenteossa?**

	Toimintatapa		Valtuustotyön kehittämisen näkökulmasta toimintatapa on					
	On käytössä	Ei ole käytössä	1 Ei lainkaan merkittävä	2	3	4	5 Erittäin merkittävä	En osaa sanoa
Valtuustoryhmien puheenjohtajapalaverit	()	()	()	()	()	()	()	()
Valtuustoryhmien väliset neuvottelut	()	()	()	()	()	()	()	()
Oman valtuustoryhmän palaverit	()	()	()	()	()	()	()	()
Viranhaltijoiden kuuleminen valtuustoryhmissä	()	()	()	()	()	()	()	()
Hallituksen ja lautakuntien teematapaamiset	()	()	()	()	()	()	()	()
Asioiden ennakoiva selostaminen, valtuustoinfotilaisuudet	()	()	()	()	()	()	()	()
Esittelijöiden enakkokeskustelut toimielinten pj:n kanssa ennen asian viemistä toimielimen listalle	()	()	()	()	()	()	()	()
Lähetekeskustelut	()	()	()	()	()	()	()	()
Iltakoulut	()	()	()	()	()	()	()	()
Kyselytunnit	()	()	()	()	()	()	()	()
Valtuustoseminaarit/seminaarityöskentely	()	()	()	()	()	()	()	()
Teemaryhmätyöskentely	()	()	()	()	()	()	()	()
Kokousten jalkauttaminen	()	()	()	()	()	()	()	()
Kaupungin tuki valtuustoryhmien toiminnalle	()	()	()	()	()	()	()	()
Luottamushenkilöiden säännöllinen koulutus	()	()	()	()	()	()	()	()
Helsinki-kanava (TV, internet)	()	()	()	()	()	()	()	()
Asukasfoorumit/asukasillat/valtuutettujen ja kuntalaisten säännölliset tapaamiset	()	()	()	()	()	()	()	()
Seudulliseen yhteistyöhön liittyvät	()	()	()	()	()	()	()	()

kokoukset tai tilaisuudet

Jokin muu, mikä?

() () () () () () () ()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

10. Miten valtuusto on mielestänne huolehtinut Kuntalain 22 §:n velvoitteesta edistää ja huolehtia asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista?

1 Erittäin huonosti	2	3	4	5 Erittäin hyvin	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

Miksi olette tätä mieltä?

11. Mitä odotatte osallisuus- ja vuorovaikutusmallilta, joka on valmisteilla?

12. Onko johtamisjärjestelmämuutuksen valmistelu ollut mielestänne johdonmukaista ja onnistunutta?

a. Arvioikaa viranhaltijavalmistelun onnistumista:

1 Erittäin huono ()	2 ()	3 ()	4 ()	5 Erittäin hyvä ()	En osaa sanoa ()
-------------------------	----------	----------	----------	------------------------	----------------------

b. Arvioikaa poliittisen valmistelun onnistumista:

1 Erittäin huono ()	2 ()	3 ()	4 ()	5 Erittäin hyvä ()	En osaa sanoa ()
-------------------------	----------	----------	----------	------------------------	----------------------

Miksi olette tätä mieltä?

13. Miten valtuustokauden strategiaohjelmassa asetetut kokonaistavoitteet ovat mielestänne toteutuneet?

1 Erittäin huonosti ()	2 ()	3 ()	4 ()	5 Erittäin hyvin ()	En osaa sanoa ()
----------------------------	----------	----------	----------	-------------------------	----------------------

Miksi olette tätä mieltä?

14. Millä tavalla saatte eri tietolähteistä tietoa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta?

Saan tietoa

	1 Erittäin vähän	2	3	4	5 Erittäin paljon	En osaa sanoa
Kaupunginhallituksen toimintakertomuksesta	()	()	()	()	()	()
Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta	()	()	()	()	()	()
Hallintokuntien vuosikertomuksista	()	()	()	()	()	()
Toiminnan ja talouden neljännesvuosiraporteista	()	()	()	()	()	()
Tilasto- ja tutkimustiedoista	()	()	()	()	()	()
Kaupungin verkkosivuilta	()	()	()	()	()	()
Tiedotusvälineistä	()	()	()	()	()	()
Muualta, mistä?	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

15. Helsingin kaupungin tietokeskus tuottaa tilasto- ja tutkimustietoa Helsingin toimintaympäristön tilasta ja kehityksestä. Mitä mieltä olette tietokeskuksen tuottamista tiedoista?

a. Arvioikaa tietojen hyödyllisyyttä. Tiedot ovat

1 Erittäin hyödyttömiä	2	3	4	5 Erittäin hyödyllisiä	En ole käyttänyt tietokeskuksen tuottamia tietoja.
()	()	()	()	()	()

b. Arvioikaa tiedon löydettävyyttä. Löydän tarvitsemani tiedot

1 Erittäin huonosti	2	3	4	5 Erittäin helposti	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

c. Mitä kautta olette löytänyt tietokeskuksen tuottamia tietoja?

	1 En lainkaan	2	3	4	5 Erittäin paljon	En osaa sanoa
Kaupungin verkkosivuilta	()	()	()	()	()	()
Luottamushenkilö- portaalista	()	()	()	()	()	()
Painetuista julkaisuista	()	()	()	()	()	()
Tietokannoista (esim. Aluesarjat)	()	()	()	()	()	()

Muualta, mistä?

d. Missä muodossa tiedot olisivat optimaalisimmin käytettävissä työnne kannalta?

Valitse kolme hyödyllisintä.

Verkkosivuilta ladattava pdf-julkaisu	()
Painettu julkaisu	()
Keskeiset tulokset kokoava tiivistelmä	()
Tilastotietokanta	()
Video	()
Excel-taulukko	()
Blogi-teksti	()
Tutkimusartikkeli	()
Sosiaalinen media (Twitter, Facebook)	()
Uutiskirje tai muu heräte	()
Tutkimusteeman oma verkkosivu	()
Powerpoint-esitys	()
Avoin data (koneluettava muoto)	()
Luottamushenkilöportaali	()
Muu, mikä? _____	()

16. Miten parantaisitte konkreettisesti valtuutetun ja valtuuston työskentelyedellytyksiä?

17. Mainitkaa mahdollisia muita työtapoja, joilla valtuuston työskentelyä voisi parantaa?

18. Missä tehtävissä tai millä osa-alueilla katsotte valtuuston onnistuneen hyvin? Missä asioissa se on taas mielestänne epäonnistunut ajatellen kulunutta valtuustokautta? Mainitkaa kolme onnistunutta ja epäonnistunutta asiaa.

Valtuusto onnistui mielestäni seuraavissa asioissa:

1) _____

2) _____

3) _____

Valtuusto epäonnistui mielestäni seuraavissa asioissa:

1) _____

2) _____

3) _____

19. Mitä tärkeinä pitämiänne asioita valtuustokaudellanne jäi kesken? Mainitkaa mielestänne kolme tärkeintä asiaa.

1) _____

2) _____

3) _____

20. Mihin asioihin tulevalla valtuustokaudella tulisi erityisesti paneutua? Mainitkaa mielestänne kolme tärkeintä asiaa.

1) _____

2)

3)

21. Muita mielipiteitä, kommentteja valtuutetun ja valtuuston työstä:

22. Sukupuolenne

Nainen Mies
() ()

23. Ikänne

Alle 30 v. 31-40 v. 41-50 v. 51-60 v. yli 60 v.
() () () () ()

24. Valtuustokausienne määrä _____

25. Puolueenne:

Kansallinen kokoomus (KOK)	Perussuomalaiset (PS)	Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)	Suomen Keskusta (KESK)	Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	Suomen Sosialidemokraattinen puolue (SDP)	Vasemmistoliitto (VAS)	Vihreä liitto (VIHR)	Suomen kommunistinen puolue (SKP)	Muu puolue tai ryhmittymä	Sitoutumaton/valitsijayhdistys
()	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()

26. Oletteko

Varsinainen valtuutettu Varavaltuutettu
() ()

27. Oletteko ollut tällä valtuustokaudella kaupunginhallituksen jäsen tai varajäsen?

Kyllä En
() ()

28. Asetutteko ehdokkaaksi seuraavissa kunnallisvaaleissa?

Kyllä En En tiedä
() () ()

Valtuustokauden 2013 – 2016 arviointi

1. Miten arvioitte vaikuttamismahdollisuuksia kaupungin johtamisessa kuluneella valtuustokaudella?

	1 Erittäin huonot	2	3	4	5 Erittäin hyvät	En osaa sanoa
Omat vaikutusmahdollisuudet	()	()	()	()	()	()
Valtuustoryhmäni vaikutusmahdollisuudet	()	()	()	()	()	()
Koko valtuuston vaikutusmahdollisuudet	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

2. Miten arvioitte seuraavien tahojen vaikuttavuutta kaupungin päätöksenteossa:

	1 Erittäin huono	2	3	4	5 Erittäin hyvä	En osaa sanoa
Kaupunginhallitus	()	()	()	()	()	()
Tarkastuslautakunta	()	()	()	()	()	()
Lautakunnat	()	()	()	()	()	()
Kaupunginjohtaja	()	()	()	()	()	()
Apulaiskaupunginjohtajat	()	()	()	()	()	()
Virastopäälliköt	()	()	()	()	()	()
Muut viran- ja toimenhaltijat	()	()	()	()	()	()
Kaupungin asukkaat	()	()	()	()	()	()
Poliittiset ryhmät	()	()	()	()	()	()
Muu, mikä?	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

3. Millaiseksi arvioitte valtuustotyön edellytyksiänne seuraavien asioiden suhteen?

	1 Erittäin huono	2	3	4	5 Erittäin hyvä	En osaa sanoa
Ajankäyttö valtuutetun työhön	()	()	()	()	()	()
Tiedonsaanti valmisteltavista asioista	()	()	()	()	()	()
Perehtymisaika valmisteltaviin asioihin	()	()	()	()	()	()
Vaikuttaminen valmisteltaviin asioihin	()	()	()	()	()	()
Valmistelun läpinäkyvyys ja selkeys	()	()	()	()	()	()
Tiedolliset ja taidolliset valmiudet valtuutetun työhön	()	()	()	()	()	()
Sähköisen asiahallinnan (Ahjo) järjestelmän käyttö	()	()	()	()	()	()
Kaupungin tuki valtuustoryhmien toiminnalle (Kuntalaki 15 b §)	()	()	()	()	()	()
Kuntalaisten mielipiteiden tuntemus	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

4. Miten luonnehtisitte valtuuston valmistelu- ja päätöksentekoilmapiiriä nykyisellä valtuustokaudella? Arvioikaa ilmapiiriä seuraavilla ulottuvuuksilla.

Valtuuston valmistelu- ja päätöksenteko on

1 Erittäin linjatonta	2 Linjatonta	3 Siltä väliiltä	4 Ennakoivaa, strategiaan pohjautuvaa	5 Erittäin ennakoivaa, strategiaan pohjautuvaa	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

1 Erittäin sisäpiirimäistä	2 Sisäpiirimäistä	3 Siltä väliiltä	4 Avointa	5 Erittäin avointa	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

1 Täysin mielikuviin perustuvaa/populistista	2 Mielikuviin perustuvaa/populistista	3 Siltä väliiltä	4 Faktoihin perustuvaa	5 Täysin faktoihin perustuvaa	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

1 Erittäin keskustelua tukahduttavaa	2 Keskustelua tukahduttavaa	3 Siltä väliiltä	4 Keskustelua sallivaa	5 Erittäin keskustelua sallivaa	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

1 Erittäin "puuroutuvaa"/"Puuroutuvaa"	2 "Puuroutuvaa"	3 Siltä väliiltä	4 Tehokasta	5 Erittäin tehokasta	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

1 Täysin ryhmäkuria korostavaa	2 Ryhmäkuria korostavaa	3 Siltä väliiltä	4 Yksilölliset näkemykset sallivaa	5 Täysin yksilölliset näkemykset sallivaa	En osaa sanoa
()	()	()	()	()	()

1 Erittäin valtuustoryhmiä hajottavaa ()	2 Valtuustoryhmiä hajottavaa ()	3 Siltä väliiltä ()	4 Valtuustoryhmiä kokoavaa ()	5 Erittäin valtuustoryhmiä kokoavaa ()	En osaa sanoa ()
--	---	----------------------------	---	--	----------------------------

1 Täysin puolueen etua ajavaa ()	2 Puolueen etua ajavaa ()	3 Siltä väliiltä ()	4 Kaupungin etua ajavaa ()	5 Täysin kaupungin etua ajavaa ()	En osaa sanoa ()
--	----------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	---	-------------------------

1 Täysin "kyläpoliitikoita" ()	2 "Kyläpoliitikoita" ()	3 Siltä väliiltä ()	4 Kaupungin kokonaisuutta ajavaa ()	5 Täysin kaupungin kokonaisuutta ajavaa ()	En osaa sanoa ()
---------------------------------------	--------------------------------	----------------------------	---	---	----------------------------

1 Erittäin ristiriitaista ()	2 Ristiriitaista ()	3 Siltä väliiltä ()	4 Konsensushenkistä ()	5 Erittäin konsensushenkistä ()	En osaa sanoa ()
-------------------------------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------------	--	-------------------------

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

**5. Miten arvioitte seuraavia viranhaltijavalmisteluun liittyviä seikkoja?
Miten olette valtuutettuna kokenut ne?**

	1 Täysin eri mieltä	2	3	4	5 Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Asioiden esittelyt ovat yleensä moitteettomia	()	()	()	()	()	()
Esittelytekstit ovat huolellisesti valmisteltuja	()	()	()	()	()	()

Asioiden valmistelu on avointa, läpinäkyvää ja selkokielistä	()	()	()	()	()	()
Taustatietoja asioille on saatavissa tarpeeksi	()	()	()	()	()	()
Esittelyteksteistä selviää, mistä tiedot ovat peräisin	()	()	()	()	()	()
Asiat tulevat käsittelyyn oikea-aikaisesti	()	()	()	()	()	()
Käsittelyaikaa on varattu riittävästi	()	()	()	()	()	()
Päätösehdotukset ovat selkeitä	()	()	()	()	()	()
Viranhaltijat ovat yleensä helposti tavoitettavissa	()	()	()	()	()	()
Viranhaltijoilta saa tarvittaessa lisätietoja päätöksenteon tueksi	()	()	()	()	()	()
Viranhaltijat tiedottavat kuntalaisille asianmukaisesti valmisteilla olevista asioista ja tehdyistä päätöksistä	()	()	()	()	()	()
Kaupunkilaisten mielipiteitä kartoitetaan riittävästi	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

6. Mitä mieltä olette seuraavista valtuuston toimintakulttuuriin liittyvistä asioista? Miten olette valtuutettuna kokenut ne kaupungin päätöksenteossa?

Kaupungin johdolla tarkoitetaan tässä kysymyksessä kaupunginvaltuustoa (Kvsto), kaupunginhallitusta (Khs) ja kaupunginjohtajia (Kj:t)

Toimii kaupungissamme

	1 Erittäin huonosti	2	3	4	5 Erittäin hyvin	En osaa sanoa
Hyväksytyt ja yhteiset arvot ovat tehtyjen linjausten takana	()	()	()	()	()	()
Kaupungin strategia ohjaa hyvin päätöksentekoa	()	()	()	()	()	()
Yhteiset pelisäännöt ovat olemassa ja niistä pidetään kiinni	()	()	()	()	()	()
Tiedonkulku on hyvää ja avointa	()	()	()	()	()	()
Tärkeisiin asioihin käytetään riittävästi aikaa	()	()	()	()	()	()
Päätöksiin sitoudutaan myös äänestyksen jälkeen	()	()	()	()	()	()
Kaupungin johto (Kvsto, Khs, Kj:t) ohjaa riittävästi lautakuntia ja niiden viranhaltijoita	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

7. Millaiseksi arvioitte yhteistyön toimivuutta eri osapuolten välillä kaupungin asioiden hoidossa?

Kaupungin johdolla tarkoitetaan tässä kysymyksessä kaupunginvaltuustoa (Kvsto), kaupunginhallitusta (Khs) ja kaupunginjohtajia (Kj:t)

Yhteistyö toimii

	1 Erittäin huonosti	2	3	4	5 Erittäin hyvin	En osaa sanoa
Valtuustoryhmien sisällä	()	()	()	()	()	()
Valtuustoryhmien välillä	()	()	()	()	()	()
Valtuustoryhmien puheenjohtajien välillä	()	()	()	()	()	()
Johtavien luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden välillä	()	()	()	()	()	()
Hallintokuntien välillä	()	()	()	()	()	()
Kaupungin johdon (johtoryhmä ja esimiehet) ja henkilöstön välillä	()	()	()	()	()	()
Kaupungin johdon (Kvsto, Khs, Kj:t) ja yritysten välillä	()	()	()	()	()	()
Kaupungin johdon (Kvsto, Khs, Kj:t) ja järjestöjen välillä	()	()	()	()	()	()
Kaupungin johdon (Kvsto, Khs, Kj:t) ja tiedotusvälineiden välillä	()	()	()	()	()	()
Kaupungin johdon (Kvsto, Khs, Kj:t) ja kuntalaisten välillä	()	()	()	()	()	()

Muita mielipiteitä tai kommentteja tähän kysymykseen liittyen:

8. Millaisina pidätte valtuuston vaikuttamismahdollisuuksia seuraavien tehtäväkokonaisuuksien osalta?

	1 Erittäin huonoina	2	3	4	5 Erittäin hyvinä	En osaa sanoa
Kaupungin kokonaisohjaus	()	()	()	()	()	()
Kaupungin visio ja strategiaohjelma	()	()	()	()	()	()
Kaupungin omistajapolitiikka ja konserniohjaus	()	()	()	()	()	()
Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden arviointi	()	()	()	()	()	()
Talousarvio	()	()	()	()	()	()
Luottamushenkilörakenteista päättäminen	()	()	()	()	()	()
Hallinnon rakenteiden määrittely ja niistä päättäminen	()	()	()	()	()	()
Palveluverkosta päättäminen	()	()	()	()	()	()
Elinkeinopolitiikan kehittäminen	()	()	()	()	()	()
Kaupungin henkilöstöpolitiikka	()	()	()	()	()	()
Lasten päivähoito	()	()	()	()	()	()
Ikäihmisten palvelut	()	()	()	()	()	()
Sosiaalipalvelut	()	()	()	()	()	()
Perusterveydenhoito	()	()	()	()	()	()
Erikoissairaanhoidon ohjaus	()	()	()	()	()	()
Kaavoitus	()	()	()	()	()	()
Asuntopolitiikka	()	()	()	()	()	()
Rakentaminen	()	()	()	()	()	()
Kiinteistöpolitiikka	()	()	()	()	()	()
Energiahuolto	()	()	()	()	()	()
Joukkoliikenne	()	()	()	()	()	()
Kunnallistekniikka	()	()	()	()	()	()
Ympäristöpolitiikka	()	()	()	()	()	()
Työllisyyspolitiikka	()	()	()	()	()	()
Opetustoimi	()	()	()	()	()	()
Kulttuuritoimi	()	()	()	()	()	()
Kirjasto- ja nuorisotoimi	()	()	()	()	()	()
Nuorisotoimi	()	()	()	()	()	()
Liikuntatoimi	()	()	()	()	()	()
Kaupunkikuvan rakentaminen	()	()	()	()	()	()
Kuntalaisten osallisuuden edistäminen	()	()	()	()	()	()
Kunta- ja	()	()	()	()	()	()

Tekijä(t) Idström, Anna		
Nimike Helsingin kaupunginvaltuuston 2013–2016 itsearviointikyselyn tulokset		
Julkaisija (virasto tai laitos) Helsingin kaupungin tietokeskus	Julkaisu-aika 2017	Sivumäärä, liitteet 78 + 1 liite
Sarjan nimike Tutkimuskatsauksia - Helsingin kaupungin tietokeskus		Osanumero 2017:2
ISSN(painettu) 1455-7266 ISSN(verkossa) 1796-7236	ISBN(painettu) 978-952-331-275-3 ISBN(verkossa) 978-952-331-276-0	Kieli fin swe eng
Tiivistelmä <p>Helsingin kaupunki on vuodesta 2000 lähtien toteuttanut jokaisen valtuustokauden päätteeksi valtuustotyöskentelyn onnistumiseen liittyvän itsearviointikyselyn. Tässä kyselyssä valtuutettuja on pyydetty arvioimaan kokemuksiaan sekä valtuutettuna työskentelystä että kaupunginvaltuuston toiminnasta kunnallispoliittisessa päätöksenteossa. Valtuustokauden 2013–2016 kyselyssä vastausprosentti jäi alhaiseksi, sillä vain 45 valtuutettua vastasi kyselyyn. Kyselyn tulokset viittaavat siihen, että valtuutettujen joukossa niiden osuus on kasvanut, jotka kokevat omat vaikuttamismahdollisuutensa heikoiksi, mutta toisaalta koko valtuuston vaikuttamismahdollisuuksien koetaan yleisesti parantuneen suhteessa edelliseen valtuustokauteen. Kyselyssä nousi esiin valtuutettujen kokema kiire: asioihin perehtymiseen näyttäisi olevan riittämättömästi aikaa. Toinen asia, johon olisi mitä ilmeisimmin hyvä kiinnittää huomiota, on entistä suurempi avoimuus päätöksenteon valmistelussa ja ns. "kabinettipolitiikan" välttäminen. Talouden tasapainoon saattaminen koettiin tällä kaudella onnistumiseksi.</p>		
Asiasanat kaupunginvaltuusto, valtuustokausi 2013–2016, Helsinki		
Hinta Hinnaston mukaan	Jakelu puh. 09 310 36293	
Myynti Tietokeskuksen kirjasto, Siltasaarenkatu 18–20 A, 00099 Helsingin kaupunki, puh. 09 310 36377		

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON 2013–2016 ITSEARVIOINTIKYSELYN TULOKSET

Helsingin kaupunki on vuodesta 2000 lähtien toteuttanut jokaisen valtuustokauden päätteeksi valtuustotyöskentelyn onnistumiseen liittyvän itsearviointikyselyn. Tässä kyselyssä valtuutettuja on pyydetty arvioimaan kokemuksiaan sekä valtuutettuna työskentelystä että kaupunginvaltuuston toiminnasta kunnallispoliittisessa päätöksenteossa. Valtuustokauden 2013–2016 kyselyssä vastausprosentti jäi alhaiseksi, sillä vain 45 valtuutettua vastasi kyselyyn. Kyselyn tulokset viittaavat siihen, että valtuutettujen joukossa niiden osuus on kasvanut, jotka kokevat omat vaikuttamismahdollisuutensa heikoiksi, mutta toisaalta koko valtuuston vaikuttamismahdollisuuksien koetaan yleisesti parantuneen suhteessa edelliseen valtuustokauteen. Kyselyssä nousi esiin valtuutettujen kokema kiire: asioihin perehtymiseen näyttäisi olevan riittämättömästi aikaa. Toinen asia, johon olisi mitä ilmeisimmin hyvä kiinnittää huomiota, on entistä suurempi avoimuus päätöksenteon valmistelussa ja ns. ”kabinettipolitiikan” välttäminen. Talouden tasapainoon saattaminen koettiin tällä kaudella onnistumiseksi.

Julkaisutilaukset

p. 09 310 36293

Internet

www.hel.fi/tietokeskus